

O USODI KOBETIČEVEGA GRADU

ČRNOVELJ — Na ponedelj-
kovi seji skupščine črnomaljske
kulturne skupnosti je tekla beseda
tudi o usodi Kobetičeve hiše v
Črnomlju. Kobetičev grad, kakor
jo tudi imenujejo, ki stoji na robu
starega mestnega jedra in zapol-
njuje pogled v veduti Črnomlja, je
v razpadajočem stanju, delno pa
so že porušeni prizidek, streha in
se nekateri deli. Zato je črnomaljs-
ka občinska skupščina že pred leti
začela z urejanjem stanja, ugotovi-
la pa je dve možnosti: sanjajo ali
rušitev in odstranitev objekta.
Delegati občinske kulturne skup-
nosti so zato na nedavni seji
podprli predlog predsedstva sku-
pnosti, da se še enkrat povežejo z
delovno organizacijo, ki je večša
obnove starih stavb, ki bo ugotovi-
la, ali je obnova možna ali ne.
Kobetičeva hiša je sedaj še v zaseb-
ni lasti, vendar je že pripravljena
pogodba za odkup.

Komet bo gradil

Ob obratu v Starem trgu
bodo zrasli prostori za
skladišče in kontrolo

STARI TRG — V obratu metliške-
ga Komet v Starem trgu ob Kolpi je
zaposlenih 49 delavk, od tega le 4
režijske. Od odprtja obrata leta 1972
do lanske jeseni so delale v dveh izme-
nah, zaradi stroškov prevoza, elektri-
čne energije, režije pa so se odločili
za eno izmeno, saj je bilo prostora
dovolj.

Vendar se je zadnje čase pritisk na
zaposlitev v obratu močno povečal,
prošenj je vse več. Zato namerava
Komet dograditi okrog 60 kv. metrov
prostorov za skladišče in končno
kontrolo, v obstoječih prostorih pa bi
se sprostil prostor za nove stroje. To
pa pomeni, da bi lahko zaposlili več
nove delovne sile.

V starošolskem obratu šivajo stez-
nike, nedrčke in hlačke, pravkar pa
izdelujejo nedrčke za izvoz v Sovjetsko
zvezo ter hlačke. Povhaljo se, da
imajo vedno dovolj dela.

KRKA IZVOZILA ZA 25 MILIJONOV DOLARJEV

NOVO MESTO — V prvem pollet-
ju 1984 je novomeška tovarna Krka
ustvarila 10 milijard dinarjev celotne-
ga prihodka, kar je 77 odst. več kot v
prvi polovici lanskega leta. Letošnji
izvoz je Krka dal izrček 25 milijonov
dolarjev ali 16,5 odst. več kot v tem
času lani, izvoz na konvertibilno
področje pa so povečali za 31,7 odst.
Kljub temu sta načrtovani celotni
prihodek v Krki dosegli le tozdar Isis in
Kozmetika, povsod drugod pa je sla-
bši, kot so računali.

DIRKA V POČASTITEV OBČINSKEGA PRAZNIKA

TREBNJE — Motociklistična sek-
cija pri AMD Trebnje prireja v počas-
titev občinskega praznika v soboto,
25. avgusta, spretnostno ocenjevalno
vožnjo. Start bo ob 14. uri popoldne
izpred lovške kočice v Zupahju pri Mir-
ni, motoristi pa bodo prevzeli progo
do Debenca. Uradni trening se bo
začel ob 13. uri, iz AMD Trebnje na
dirko posebej vabijo vse mopediste.

Pijače so postale predrage

Mirenska Dana je letos prvič doživela upad prodaje brezalkoholnih pijač —
Cenejše pijače za plitkejšje jugoslovanske žepce bodo predstavili v Ljubljani

MIRNA — V mirenski Dani so nekaj let zapored povečevali prodajo pi-
jač, letos pa se je prodaja celo nekaj zmanjšala. Vzrok za slabšo prodajo
brezalkoholnih pijač je tudi slabo vreme, pa tudi padanje življenjske ravni.
Po podatkih, ki so na voljo, je prišlo do upada prodaje teh pijač tudi v soses-
dnjih državah.

Tudi zato direktor Dane Av-
gust Gregorič ni v pretiranih
skrbih. Prav zdaj v Dani gradijo
nove proizvodne prostore in pos-
tavljačo novo polnilno linijo, s
katero bodo svoje zalogljivosti
povečali za približno tretjino. Sto
naložbo bodo svoj proizvodni
program dopolnili s pijačami, ki
bodo bolj dostopne za plitkejšje
jugoslovanske žepce. Gre za brez-
alkoholne pijače, s katerimi se

SLOVESNOST V VOJAŠNICI — Minulo soboto je v vojašnici „Milan Majcen“ v Bršljinu svečano prisegla
nova mlada generacija vojakov. Slovesnosti so prisostvovali mnogi družbenopolitični delavci novomeške občine,
vojaki, starešine, pionirji, krajani, brigadirji ZMDA Suha krajina 84 ter nekateri preživeli borci 4. SNOUB
Matija Gubec, katere tradicije nadaljuje enota te vojašnice. Zbrane — med njimi so bili tudi sorodniki vojakov, ki
so na slovesnost prišli iz domala vseh krajev naše domovine — je nagovoril predstavnik LJA O general Edvard
Pavčič. (Foto: J. Pavlin)

V semiški Iskri vse stroje naredijo sami

Ob odpisani opremi

SEMIČ — Večino opreme za
svojo proizvodnjo naredijo v se-
miški Iskri kar sami, zadnji dve leti,
ko je uvoz tako rekoč ustavljen,
pa so vsi novi stroji narejeni v do-
mači hiši, pri tem pa semiška Iskra
dobro sodeluje zlasti z ljubljansko
elektroakademijo. Plod tega sode-
lovstva tudi računalniško krmiljen
stroj. Za letos imajo v načrtu, da
bodo doma izdelali za 66 mil-
ijonov dinarjev strojev, in to po
njihovi lastni ceni.

DOMA NAREJEN STROJ —
Računalniško krmiljeni navijal-
ni stroj so s sodelovanjem ljub-
ljanske elektrotehniške fakul-
tete izdelali v semiški Iskri kot
večino strojev, ki jih potrebujejo
za proizvodnjo kondenzatorjev.

Seveda v Semiču ne morejo
izdelati vseh strojev, ki bi jih
potrebovali v proizvodnji, zlasti
ne najnovejših specialnih. Take
stroje pa nujno potrebujemo, če
bočemo v korak s časom na tem
področju in da bomo lahko izpol-
nili vsa naročila, ki jih imamo do
konca leta, pravijo v Iskri, „kajti
naša oprema je tako rekoč vsa že
odpisana.“ Precej so računali na
ameriški kredit v višini milijon di-
narjev, vendar se je vsa stvar zavle-
kla in veseli bodo, če bodo stroje
lahko uvozili do konca leta.

A. B.

Tudi v negospodarstvu izgube

Na Dolenjskem so v negospodarskih dejavnostih izgube močno narasle,
predvsem v zdravstvenih domovih in bolnišnici — Poprečni zaslužek 23627 din

NOVO MESTO — Celotni prihodek združenega dela v negospodarstvu
dolenjske regije je ob koncu prvega polletja letos znašal 2,4 milijarde di-
narjev in je za 40 odst. večji od lanskega v tem času. Stroški so letos porasli
za 49 odst., poslovni skladi pa so v poprečju za 36 odst. pod lanske leto-
novo ravni in tudi akumulacija je dosegla za 16 odst. nižjo raven, kot jo je ime-
la ob polletju lani.

Vse to priča o težkem položaju
negospodarstva, v katerem večino
predstavljajo šole, zdravstveni
domovi in kulturne ustanove. Ne-
navadno velik pa je indeks po-
večanja dela dohodka za obresti,
saj gre letos za 465-odst. rast, medtem
ko so izgube skupno znašale 37,3 milijone
dinarjev in so za 756 odst. večje od ugotovlje-
nih v prvi polovici leta 1983. Čisti

dohodek v negospodarstvu iz-
kazuje 34-odst. povečanje, popre-
čno izplačani čisti osebni dohodek
pa je konec junija znašal 23.627
din, velja pa za 5879 zaposlenih v
negospodarskih panogah. Popre-
čen zaslužek se je v prvi polovici
leta povečal za 45 odst., v primeru z
lanskim prvim polletjem.

Negospodarske izgube gredo
pretežno na rovaš zdravstvenih
domov in bolnišnic. V novome-
ški občini imata ti dve ustanovi
skupno z delovno skupnostjo zd-
ravnstvenega centra vred 34 mil-
ijonov dinarjev izgube, v zd-
ravnstvenem domu Trebnje iz-
kazujejo 109.000 milijonov izgube,
v Zdravnstvenem domu Črnomelj
je izguba nekaj nad 2 milijona di-
narjev. Razen teh so izgubo imeli
tudi v osnovni šoli Mirana Jarca v
Črnomlju, in sicer 980.000 dinarjev.

R. BAČER

JUTRI „LIKOVNA RAZMERJA“

METLIKA — Jutri ob 20. uri bodo
v likovnem razstavišču Alojz Gangl v
Metliki odprli slikarsko razstavo
„Likovna razmerja“. S svojimi deli se
bodo predstavili slikarji Gabrijel Stup-
ica, Zvonko Čoh, Milan Erič, France
Gruden, Zoran Hočvar, Zdenko
Huzjan, Sergej Kapus, Karel Plemen-
itaš, Andraž Salamun, Tugo Sušnik,
Jernej Villan, Žarko Vrežec in Boris
Zaplatic. Na otvoritvi bo govoril dr.
Lev Menaše. V kulturnem programu
bodo sodelovali Radko Polič—Rac,
B. B. Shop, Grotška, Zvonko Čoh in
Milan Erič. Na razstavi bo moč kupiti
posebno prilogo Razmerja, posvečeno
onesnaženju Krupe.

J. B.

VESELIJO SE NOVE ŠOLE

DOBOVA — Učenci višjih razredov
bodo leto 1984/85 začeli v novem
šolskem poslopiju, ki so ga letos zgra-
dili poleg otroškega vrta. Uradno
otvoritev nove šole so krajani preložili
na konec oktobra in jo vključili med
slovesnosti za praznik brežiške občine.

območju, zato bodo nakupe opra-
vljali tudi doma. Skupaj namera-
vajo odkupiti okoli 6 tisoč ton
jabolk in hrušk, odkup pa bo tra-
jal od septembra do novembra.

Čeprav je letošnja sezona naj-
slabša doslej, v Dani pričakujejo
pozitivne poslovne rezultate ob
koncu leta. Poleg tega se bodo v
tem letu temeljito pripravili na na-
slednje leto. Doslej se je namreč
dogajalo, da so bile potrebe za
tretjino večje, kot je lahko tovar-
na izpolnila naročil. Z letošnjimi
pripravami in novo naložbo bodo
prihodnje leto krili vse potrebe.

J. SIMČIČ

Letina je okrnila izvoz

Zaradi pičlega pridelka kumar črnomaljski Belsad
letos ne bo uresničil izvoznih načrtov

KOČEVIJE PRI ČRNOMLJU
— Konzerviranje kumaric v Belsa-
du bi moralo biti sedaj v največjem
razmahu, vendar žal ni tako. Od
začetka sezone kumaric, torej od

srede julija, do 9. avgusta so lani
odkupili 200 ton kumar, letos pa le
13 odst. lanske količine, čeprav so
računali, da bo celotni letošnji od-
kup te površine znašal 800 ton in je
bilo zasejanih tudi dovolj površin.

Vendar je letošnja letina tako slaba,
da take že leta ne pomnijo, poleg tega
je še zakasnitev zaradi prehladnega in
premokrega vremena, saj kumarje
zahtevajo noč in dan najmanj 18° Ce-
lzij. Če bi se vreme otopilo, bi se
začel poln rod, drugače pa se v Belsa-
du boje, da bodo odkupili le pribl. 30
odst. količin. Okrog 5. septembra na-
mreč konzerviranje kumar zaključijo
in začnejo vlagati paprike.

Kaj pomeni ta izpad za Belsad,
dobro ponazarja že podatek, da je bilo
za prodajo na Nizozemsko v načrtu
200 tisoč kozarcev ali 100 ton kumaric
najboljše kvalitete. Tega izvoza ne
bodo mogli uresničiti v celoti, prav ta-
ko pa bo primanjlovalo konzervira-
nih kumaric tudi na domačem trgu,
saj je tudi v ostalih republikah slaba
letina. Dela je kljub manjšemu odku-
pu za 64 zaposlenih dovolj, vendar
niso letos zaposlili nobenega sezo-
skega delavca, pretekla leta pa jih je v
Belsadu našlo začasno zaposlitev od
50 do 70.

Sicer pa v Belsadu računajo, da
bodo letos vložili v kozarce tisoč ton
paprike, feferonov, zelja in rdeče pese
ter naredili 400 do 500 ton džemov in
marmelade. Kot kaže sedaj, z odku-
pom te zelenjave in sadja ne bodo
imeli težav, vsa proizvodnja pa bo šla
izključno na domači trg.

M. BEZEK

IGRE BREZ MEJA V BREŠTANICI

BREŠTANICA — Turistično dru-
štvo Breštanica priredi v soboto ob 16.
uri na športnorekreativnem centru ob
bazenu 3. športno-zabavne igre. Po-
merilo se bo 5 ekip iz največjih delov-
nih kolektivov senovske in breštan-
iške krajevne skupnosti. Po igrah
brez meja na vodi in ob vodi bodo za
prijetno razpoloženje poskrbeli an-
sambel in gostinci.

Neurje rušilo še četrtič

V sevniški občini ob 14,35 odst. družbenega
proizvoda — Nujna je hitra pomoč

SEVNICA — Od julija dalje so v sevniški občini huda neurja s točo,
nalivi in vetrom že štirikrat povzročila pravo razdejavanje. Niti časopisni
kronisti ne zmorejo sproti navesti vseh krajev, ki jih je prizadela ujma.
Tako je v poročilu o nedavnem neurju, ki je bilo najhujše v Mirenski dolini,
ostalo nezabeleženo razdejavanje na območju KS Blanca in Studenec.
Vihar je razkril streho na novi Stillesovi tovarni pri Kladju, na Blanci pa
je podrla več kozolecev.

Posledice neurja so si te dni ogledali strokovnjaki zavarovalnice,
vodne skupnosti in republiški prometni inšpektor Franc Runovc, o od-
pravljajanju posledic pa so v ponedeljek govorili tudi na seji koordinaci-
jskega odbora pri sevniškem izvršnem svetu. Tam je bilo ugotovljeno,
da sta zadnji dve ujmi povzročili v kmetijstvu za 56.980.350 din, na
objektih in strojih za 8.291.300, na cestah za 29.700.000 din in na vodoto-
kih za 49.300.000 din škode. To zneso 5 odstotkov družbenega proizvoda
sevniške občine, če pa pristejemo še neurja v juliju, pa skupaj kar 14,38
odst. družbenega proizvoda.

A. Ž.

GOSTJE V ČATEŠKEM KAMPU SO ŽELJNI SADJA — Z njim jih
oskrbujejo zasebni pridelovalci iz Brežic in okolice. Peter Zorko (na sliki)
vedno izprazni vse gajbe, ker so njegove hruške in jabolka prvovrstni. Četr-
tino izkupička bo zadržal zase, drugo bo oddal očetu. Pravi, da si bo tako
zaslužil kak dinar za čas, ko se bo šolal v Škofji Loki. Letos se je vpisal v
prvi letnik lesarske stroke. Petrov prodajni dan v kampu je dolg povprečno
po pet ur. (Foto: J. Teppey)

Prepoved uporabe vode reke Krupe

Črnomaljski izvršni svet
prepovedal vodo Krupe
za pitje, napajanje živi-
ne, kopanje in ribolov

ČRNOVELJ — Črnomaljski
izvršni svet je poslal občanom,
zlasti pa krajanom krajevne skup-
nosti Semič obvestilo, da je do pre-
klica prepovedana vsakršna upo-
raba vode iz Krupe, tako za pitje,
napajanje živine, kopanje, kot tu-
di ribolov. Prav tako opozarjajo,
da je onesnažena reka Lahinja od
izliva Krupe vanjo do izliva v
Kolpo.

V obrazložitvi nadalje izvršni
svet navaja, da so jih marca letos
predstavnik različnih republiških
upravnih organov in organizacij
obvestili, da je analiza usedlin
Krupe pokazala onesnaženost vode
s polikloriranimi bifenioli (PCB).
Ker takratne informacije in opra-
vljeno analiza vode niso dale
zadostne podlage za ukrepanje, so
bile od 25. do 30. junija na Zavodu
za zdravstveno varstvo Slovenije
in Zavodu za zdravstveno varstvo
Maribor opravljene dodatne ana-
lize vode, sedimentov in rib v Krupi,
Lahinji in Kolpi.

Analize so pokazale, da je stop-
nja onesnaženosti največja v Krupi
in manjša v Lahinji. Glede na
to, da bi nadaljnje uživanje vode in
ostalih snovi, ki vsebujejo PCB,
lahko neugodno vplivalo na zd-
ravje ljudi in živali, je do nadaljnje-
ga prepovedana voda reke Krupe
in Lahinje za uporabo, tako za
pitje, napajanje živine, kopanje in
ribolov. Na prvi seji zborov črno-
maljske občinske skupščine pa bo
v zvezi s prepovedjo sprejet tudi
ustrezen odlok.

M. B.

V drugi polovici tedna bo še
suho in toplo vreme, v soboto
je možno manjše poslabšanje.

Koliko nas bo na prelomu tisočletja

Razvoj Slovenije v očeh načrtovalcev

LJUBLJANA — Statistični podatki kažejo, da se v naši republiki vsako leto rodi okrog 30 tisoč otrok, več kot 26 tisoč mladih pa išče delo. Pravzaprav so to glede na milijon devetsto tisoč ljudi, kolikor šteje slovensko prebivalstvo zdaj, in glede na dva milijona dvesto tisoč, kolikor naj bi bilo Slovencev ob prelomu tisočletja, majhna števila. Število prebivalstva je sicer odvisno od mnogoterih dejavnikov, daleč najpomembnejši med njimi pa je nedvomno naravni prirastek prebivalstva oziroma število rojstev.

V dobrih dvesto letih — od srede 18. stoletja naprej — se je število slovenskega prebivalstva podvojilo. V primerjavi s številom svetovnega prebivalstva, ki se je v istem času malo počel povečevati, je to torej veliko. Pred dvestimi leti smo sestavljali tisočinko svetovnega prebivalstva, sedaj polovico manj, leta 2000 pa nas bo komaj borna četrtnina tisočinke. V sedanjem času se je rodostvornost v preteklostjo bistveno zmanjšala. Gospodarski in družbeni razvoj, splošni dvig standarda in zaposlitev žensk so v bistvu „glavni krivci“ za zastojo rodosti. Ob občutno manjši umrljivosti pa upadanje števila rojstev ne pomeni le počasne rasti celotnega prebivalstva, temveč tudi počasno rast njegovega najvitalnejšega dela, prebivalstva, ki se vključuje v delo, ustvarja dohodek, povečuje družbeno bogastvo...

Pogled v prostor nam ta vprašanja osvetljuje še drugače. Intenziven gospodarski razvoj posameznih področij je terjal več delavcev, kot pa jih je prebivalstvo v teh okoljih. Tokovi selitev, ki so ob tem nastali, odpirajo vprašanje, kam smo se naseljevali in kaj je to pomenilo za kraje, od koder so se ljudje odseljevali. Vsekakor nas je največ v osrednji Sloveniji in v večjih urbanih središčih. Proces naglega preseljevanja ljudi traja že vso povojno dobo. V številnih krajih se število prebivalstva ni samo zmanjšalo, temveč se med prebivalstvom povečuje delež starejših, še več pa je takšnih krajev, ki so poseljeni samo s starejšimi ljudmi. Ta pojav je najbolj očiten na celotnem obrobju Slovenije.

Še leta 1948 sta le Ljubljana in Maribor očunjevale presegli dvajset tisoč prebivalcev, edino Ljubljana pa se je v nekaj nad sto tisoč prebivalci uvrščala med takšne, kjer že sama velikost mesta delno nudi podlago za pestre urbane funkcije in sodobni, resnično mestni način življenja. Mest z okrog dvajset tisoč prebivalci, takšnih, ki so se nesporno izločila iz tradicionalnega vzorca slovenskih mest in mestec, je sedaj precej več. Mednje so se vključila še Nova Gorica, Koper, Novo mesto, Titovo Velenje, Jesenice, pa tudi Maribor se je že zdavnaj uvrstil v kategorijo večjih mest. Vse to so mesta, katerih pomen v družbeni reprodukciji bistveno presega občinske meje. Z izjemo Jesenic pa so vsa ta, zdaj že „srednje velika“ mesta po številu prebivalstva in še bolj po številu zaposlenih narasčala hitreje kot celotni urbani sistem Slovenije.

Kako se bomo Slovenci naseljevali in preseljevali v prihodnje? Ob viziji, da bo gospodarski razvoj Slovenije potekal na različnih področjih enakomerno, je možno predvideti, da bo tudi poselitev prebivalstva potekala enakomerno, saj bo prebivalstvo ostajalo doma, v svojem okolju. To bo sicer terjalo veliko denarja, uspešno pa bo reševalo sedanji problem praznjenja prostora.

VINKO BLATNIK

Na vrhuncu sezone še izguba

V čateških bazenih na tisoče kopalcev manj kot lani — A poln kamp

ČATEŠKE TOPLICE — Tako slabe kopalne sezone, kot je letos, tukaj ne pomnijo in del izgube pri poslovanju v prvem polletju pripisujejo tudi vremenu. Maj in junij sta bila izredno hladna in deževna, zato je bilo kopalcev precej manj kot prejšnja leta.

V zunanjih bazenih so jih našli kar 25 tisoč manj kot lani v tem obdobju. Notranje in zunanje bazene je v tem času obiskalo 48 tisoč gostov, lani 74 tisoč, predlanskim pa celo 91 tisoč. Za

tolikšen osip kopalcev pa ni krivo samo slabo vreme, ampak tudi bencinska kriza in podražitev goriva. Zagrebčani zdaj temeljito razmislijo, preden se odpravijo na pot: samo za uredi ali dve sonca je izlet za družino predrag.

Manjši promet se ne kaže le pri vstopnih, ampak tudi pri prodaji pijač: stočili so jih 55 tisoč litrov manj kot lani. Povečalo pa se je število prenočitev (za 9 odst.) in s tem zasedenost hotelskih zmožljivosti od 68 na 74 odst.

Izgubi pa se kljub temu niso mogli in znali izogniti. Planirali so je za 1.148.000, ob polletju pa je narasla skoraj na 4 milijone dinarjev. Julijske številke so že bolj ohrabrujoče in do konca leta zagotavljajo, da bodo imeli 8 milijonov dinarjev ostanka dohodka. Kolikor bo le mogoče, bodo izboljševali ponudbo in postrežbo, da bi s povečanim prometom zunaj kopalnišča nadomestili izpad pri bazenih.

Zavedajo se, da navala, kakršen je bil 1982, najbrž ne bodo več doživeli. Življenjska raven se znižuje, zato ne iščejo rešitve v sezonskih gostih, ampak si skušajo zagotoviti enakomerno zasedbo skozi vse leto. Dogovori z delovnimi organizacijami za preventivne dopuste se lepo obrestujejo, ponudba pa bodo še popostrili, da bi ustregli željam gostov po razvedrilo, kulturnih prireditvah in ogledih bližnjih kulturnozgodovinskih in naravnih zanimivosti.

J. T.

NOVOMEŠČANI USPEŠNI

MURSKA SOBOTA — Na cestni dirki po Pomurju, na kateri je nastopilo 113 kolesarjev iz 14 slovenskih in hrvaških klubov, so se najbolje odrezali Novomeščani, ki so zmagali pri pionirjih, st. pionirjih in st. mladincih. Pionirji so vozili 16,5 km, zmagal je Fink, med st. pionirji so bili Novomeščani na prvih treh mestih: I. P. Judež, 2. R. Judež, 3. Zaletel, pri ml. mladincih je bil Šmajdek 3., pri st. mladincih je zmagal Božič, Papež pa je bil 5.

Kam z medicinskimi sestrami?

Brezposelnost ni pereča, pač pa je problem medicinskim sestram omogočiti vsaj pripravništvo

NOVO MESTO — Na Dolenjskem je bilo ob koncu prvega polletja 394 brezposelnih. Dela je dovolj glede na potrebe združene dela, pač pa ni mogoče zagotoviti vsem iskalcem zaposlitve delo v njihovi stroki, pravi dipl. psiholog Franček Smerdu, ki je julija letos postal vodja strokovne službe skupnosti za zaposlovanje. Med iskalcem zaposlitve je polovica težje zaposljivih in 185 žensk. V črnomaljski občini je na listi nezaposlenih 75 občanov, v Metliki jih imajo 48, v Novem mestu 209 in v Trebnjem 62. Največ brezposelnih je neprijučenih.

Če upoštevamo, da je med težje zaposljivimi, ki predstavljajo polovico iskancev zaposlitve na Dolenjskem, več starejših ljudi, Romov in alkoholikov, potem v štirih dolenjskih občinah problematika nezaposlenih v primerjavi z drugim predeli države res ni pereča.

Franček Smerdu: „Zdajle ni mogoče dati nobenih napovedi o gibanju delovne sile do konca leta, dokler ni jasno, kaj bo z IMV.“

Domača posebnost, ki pa je zaskrbljujoča, je ta, da je med iskalcem zaposlitve več kmetijskih tehnikov, gradbenih tehnikov, gimnazijskih maturantov in predvsem medicinskih sester. Te ne morejo opraviti niti pripravniškega staža, da bi potem lahko konkurirale na razpise v drugih krajih, če že doma zanje ni dela. Tako še 15 medicinskih sester od lani čaka na staž in vsa letos izsolana generacija. Obstaja dogovor, da je potrebno izsolanim medicinskim sestram omogočiti pripravništvo, na kakšen način in kdaj, pa bo verjetno dorečeno šele na pragu jeseni. Iščejo možnosti.

Število nezaposlenih je letos do maja padlo potem pa naraslo, kot je že praksa iz prejšnjih let, to pa na račun mladih, ki prihajajo iz šol in iščejo prvo zaposlitev. Iskalcem zaposlitve z visoko ali višjo šolo so večinoma prosvetnih poklicev, za katere pa se ob začetku šolskega leta le odpre nekaj novih mest. Med njimi pa so nekateri družboslovci, te pa v združenem delu štejejo med družbeno režijo in se jih v sedanjih zaostrenih razmerah otepaajo. Smatrajo pa jih vendarle kot časovno nezaposlene.

Dogaja se, da se medicinske sestre že zaposlujejo v proizvodnji, v splošnem pa v združenem delu ne sprejemajo radi ljudi, izsolanih za poklic na druga delovna mesta.

Ker na železnici potrebujejo kader, so nudili brezposelnim možnost dokvalifikacije ali prekvalifikacije, vendar v novomeški regiji med brezposelnimi ni interesa za zaposlitev v tej delovni organizaciji.

R. BAČER

Osvežitev v poletnem mrtvilu

Pavle Predanič iz Krškega razstavlja v Šoštanju

ŠOŠTANJ — V tem kulturnem mrtvilu poletnih dni je za lep in prijeten kulturni večer poskrbelo Društvo šaleških likovnikov iz Titovega Velenja, ki je pred dnevi v domu kulture v Šoštanju odprlo razstavo slikarskih del Pavla Predaniča.

Slikar Pavle Predanič, doma iz Krškega, je zaposlen v tamkajšnji tovarni Djuro Salaj kot vodja obrata brusilnice. Rodil se je 1936 leta v Spodnji Pohanci pri Artičah in po osnovni šoli dokončal industrijsko papirniško šolo v Vevčah ter še kemijo ob delu na srednji tehniški šoli. S slikanjem se intenzivneje bavi od leta 1970 in je član Društva likovnih skupin Slovenije.

V Šoštanju razstavlja 30 slik večjega formata v tehniki akvarela oziroma lavirane risbe. Njegova dela so vedute iz domače okolice ter zakladnice stare kmečke arhitekture, ki v glavnem že izginja ali propada. Njegov namen je, da s svojo ustvarjalno močjo skuša na slikah podati slikovitost domače arhitekture in pokrajine, kar ima paravzaprav tudi svojevrstno dokumentarno vrednost. V svojih delih se nikoli ne iznevari pristnosti motiva, ki je tako rekoč osrednja tema njegove slikarske navdušenosti ob vsakodnevnem delu v tovarni. Hkrati s tem skuša ohraniti vrednote naše kulturne dediščine. Kot zanimivost naj navedemo, da uporablja pri slikanju svojevrstno tehniko, to je slikanje z lužili (bajci) v hrastovem ali orehovem tonu, kar daje slikam svojevrstno pečat in izvirnost.

V. KOJC

PROSLAVA IN LETALSKI MITING NA OTOKU

OTOK — V nedeljo, 26. avgusta, ob 11. uri se bo na letališču na Otoku pri Metliki začela velika proslava ob 40-letnici partizanskih letališč in spuščališč v Sloveniji, letalstva in prekomorskih brigad. To praznovanje bo povezano s tradicionalnim srečanjem borcev, aktivistov in prijateljev Bele krajine. Slavnostni govornik bo Viktor Avbelj, v okviru programa pa bo tudi zanimiv letalski miting, na katerem bodo sodelovali športni letalci in padalci, vojno letalstvo in helikopter RSNZ, krstili pa bodo tudi prvo jadrarno letalo Aerokluba Bela krajina.

Partizansko letališče bo oživel

Na nekdanjem partizanskem letališču v Otoku, ki je med vojno predstavljal pomembno vez z zavezniki, bo v nedeljo velika spominska slovesnost

V nedeljo 26. avgusta, bo na partizanskem letališču v Otoku velika proslava z letalskim mitingom, ki jo v počastitev 40-letnice partizanskih letališč in spuščališč v Sloveniji, 40-letnice partizanskega letalstva in 40-letnice prekomorskih brigad pripravljata občinska skupščina Metlika in Zveza letalskih organizacij Slovenije. Zato je prav, da se ob tem pomembnem jubileju znova spomnimo partizanskih spuščališč in letališč v Beli krajini.

V Beli krajini so bila štiri spuščališča, najstarejša pa v bližini Drag pod Gorjanci, ki je redno delovalo od jeseni 1943 do 21. aprila 1944, ko je bilo po nemškem bombardiranju Drag opuščeno. Od spomladi 1944 do spomladi 1945 pa so letala odlagala pomoč pri Starem trgu. Največji promet je imelo spuščališče na Gmajni pri Črnomlju, ki je začelo delovati jeseni 1944. Za razliko od Drag, kamor je pomoč prihajala le ponoči, so jo na Gmajni sprejemali večinoma podnevi. Kot signalno znamenje so iz kamenja sestavili 30 do 40 metrov velik, z apnom pobeljen križ, ki je bil viden iz velike višine. Pomoč je navadno pripeljala po 10 do 20 zavezniških letal skupaj. 1. februarja 1945 pa jih je bilo kar okrog 100. Prav tako kot pri Starem trgu je tudi četrto spuščališče pri Goleku pri Dragatušu delovalo od spomladi 1944 do spomladi 1945, pomoč, ki je v začetku prihajala le ponoči, pa so proti koncu leta 1944 začeli sprejemati tudi podnevi.

Embalažo, torej pločevinaste kontejnerje, ki jih je bilo več, kot so jih potrebovali partizanske delavnice, je vojska odstopila kmetom, ki so jih uporabljali predvsem za pokrivanje streh. Drugače je bilo s padali, ki so jih ob splošnem pomanjkanju tekstila partizanske delavnice predelale za potrebe sanitete, iz njih so bili narejeni nekateri kostumi Slovenskega narodnega gledališča, služila pa so celo kot plačilno sredstvo za oddano hrano ali storjene usluge.

O organizaciji letališč v Beli krajini so razmišljali že veliko prej, preden so bila urejena. O pripravi letališča v Otoku so se sporazumeli Glavni štab Slovenije in enote narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Hrvaške, vendar ga do 24. junija 1944 zaradi pogostih vpadov sovražnika (tustašev) v bližino letališč do takrat še niso uporabljali, čeprav je bilo pripravljeno. Po sovražnem napadu na letališče Nadlesk na Loškem polju 17. septembra 1944 pa so začela pristajati letala v Otoku. Prvo je pristalo sicer že v sredini oktobra 1943, to pa je bila tudi potrditev, da so tereni na Otoškem polju primerni za pristajanje letal.

Vendar letališče v Otoku kmalu ni zmoglo več vsega prometa, zato so jeseni 1944 pripravili še eno letališče na kolpski terasi med Krasincem in Gričljami. Steza na Krasincu je bila dolga okrog 2.000 metrov in široka okrog 400 metrov, torej je bila približno trikrat daljša in dvakrat širša od otoške. Obramba letališč je bila dokaj močna, izjemno potrebna pa je bila tudi budnost vseh, ki so skrbeli za varnost in obrambo letališča, saj je bilo očitno, da je do napadov, ki so bili v glavnem januarja in februarja 1945, prihajalo zaradi izdaj.

Poleg tega, da so letala na letališče privzajala pomoč ter v zavezniške vojaške bolnice v Italijo, po osvoboditvi Beograda pa tudi tjakaj, prepeljevale ranjence, sta bili letališči v Otoku in Krasincu pomembni tudi za zaveznike pri njihovih bojnih operacijah.

Tako je 27. februarja 1945 na Krasincu pristala ameriška „leteča trdnjava“, ki so jo v letalski bitki tako poškodovali, da se ni mogla privleči do svoje baze v Italiji. Ker je bil teren premah in steza prekratka, je končala v partizanskih delavnicah, prav tako kot tudi britanski lovec tipa „Spitfire“. Preko letališča Nadlesk in belokranjskih letališč pa se je vrnilo v svoje baze tudi več kot 800 zavezniških letalcev.

Letališče Krasinec je še zlasti pomembno zaradi ene največjih istočasnih evakuacij civilnega prebivalstva z letali med NOB v Jugoslaviji. 25. in 26. marca 1945 so zavezniška letala zaradi možnosti, da bi Bela krajina med sovražnikovim umikanjem z Balkana postala bojišče, prepeljala v osvobojeno Dalmacijo okrog 2.000 otrok, žena in starev.

Ker sta bili letališči le izravnan travnik z mehko kolpsko akumulacijo, sta bili v slabem vremenu in še nekaj časa neuporabni. Prav mehak teren pa je botroval tudi edini nesreči: 10. februarja 1945 se je letalu DC 3, v katerem je bilo 16 nosečnic, sicer uspešno dvigniti s tal, a je naredilo manjši krog in zadelo v jelske ter se zrušilo na travnik pod Primostkom, na srečo brez hušjih posledic.

28. aprila 1945 so letališko osebje, varnostni organi ter enote obrambe prešli ukaz, naj odidejo na druge položaje. Tako sta letališči Otok in Krasinec prenehali obstajati, potem ko sta častno in uspešno izpolnili nalogo narodnoosvobodilnega boja, o čemer pričča tudi 250 letal, ki so pristala samo od začetka februarja do 28. aprila 1945.

(Po brošuri „Partizanska letališča in spuščališča v Beli krajini“.)

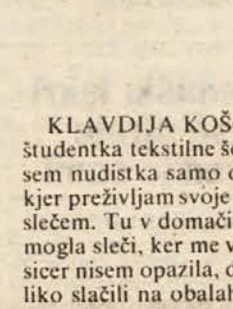
Nagci prihajajo k nam

Kopalne navade so se skozi stoletja spreminjale. Stari Rimljani so se radi kopalji v rekah pa tudi v toplih kopalnih. Pri tem opravilu seveda niso bili oblečeni. Tudi srednji vek je zelo cenil kovanje v številnih javnih kopalnicah, kjer so se kopalji goli moški in ženske skupaj. Kasneje so tako kovanje zaradi vojn in bolezni opustili. V 19. stol. se je spet začelo vzbujati zanimanje za kovanje. A to stoletje je bilo zelo spodobno. Ženske in moške kopalne obleke so bile zapete do vratu, kopalnišča pa ločeni. Bolj se bližamo koncu 20. stoletja, manj obleke imamo pri kovanju. Nekdanje enodelne kopalke je zamenjal pri ženskah bikini, pri moških pa so bile nekdanj modri tako imenovane minimalke. Nudizem ali naturizem, ki je kot gibanje star že nekaj desetletij, je v zadnjem času zavzel tudi našo jadransko obalo. In glej, nebodigatreba se širi se tudi na kopno. Nagci se pojavljajo že na obalah rek, tu in tam je menda videti „zgoraj brez“ tudi v kopalniščih. Ali smo pripravljeni na invazijo nagev tudi na kontinentu? Čeprav bo poletja tudi po koledarju kmalu konec (in ne samo po vremenu), naši sogovorniki nimajo nič proti nagem. Celo izdelovalci kopalke ne.

NEVENKA VENCELJ, prodajalka v KZ Trebnje: „Pri nas smo že osem let nudisti. Od tedaj ne poznamo več prehladov na ledvicah in mehurju. Poleg tega so nudistični kampi bolj urejeni ter vzdrževani. Tu v Trebnjem si nudizma prav gotovo ne bi mogli privoščiti, ker se ni mogoče kopalji v Temenici, bazena pa tudi nimamo. Sicer pa sploh ne vem, zakaj delamo iz golote tako famo.“

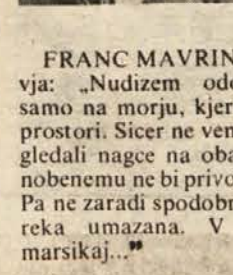
MIOMIR ČIKIČ iz Metlike, direktor Betinega tozda v Črnomlju: „Naturist sem, a samo na morju, kjer letujem v urejenih naturističnih kampih. Vem, da je na hrvaški strani Kolpe v Mišincih divja nudistična plaža, vendar ne hodim tja. Kopljem pa se na Kolpi od Gričelj do Metlike. Nikjer nisem opazil deklet brez zgorjnega dela kopalke. Naturistov je vedno več, zato ne bi bilo napak, ko bi bil tak kamp tudi na Kolpi. Seveda se vsi ljudje ne bodo nikoli kopalji goli. Letos smo v našem tozdu izdelali 700 tisoč kopalke.“

KLAVDIJA KOŠOROK, iz Ribnice, študentka tekstilne šole v Kočevju: „Jaz sem nudistka samo občasno. Na Rabu, kjer preživljam svoje počitnice, se včasih slečem. Tu v domačih krajih pa se ne bi mogla sleči, ker me vsi poznajo. Pa tudi sicer nisem opazila, da bi se ljudje na veliko slačili na obalah rek.“

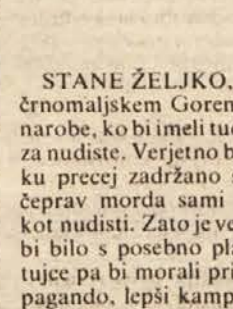
DARKO BOHTE, študent iz Novega mesta: „Jaz sem pristaš nudizma, menim pa, da je potrebno za nudiste na plaži določiti poseben prostor. Morda bi bil mariborski zgrad, kjer so uredili nudistično kopalnišče na Mariborskem otoku, kar pravšnji. Če so oblečeni in slečeni kopalci ločeni, so oboji bolj sproščeni. Sicer pa menim, da bi bilo oblečenim bolj nerodno.“

FRANC MAVRIN, delavec iz Kočevja: „Nudizem odobravam, vendar samo na morju, kjer so za to določeni prostori. Sicer ne vem, kako bi Kočevci gledali nage na obali Rinže, toda jaz nobenemu ne bi privoščil kovanja v njej. Pa ne zaradi spodobnosti, ampak ker je reka umazana. V Rinžo se steka marsikaj...“

VLADKO DERŽIČ, direktor zdravilišča v Čateških Toplicah: „Prihodnje leto bomo razširili kamp in v njem uredili tudi prostor za nudiste. Zanje bomo uredili poseben bazen, sanitarje in druge pritlikline. Zanimanje za naturistični kamp, v katerem bo prostora za 300 gostov, je že zdaj veliko. Tudi v naturističnem društvu in Celju in Samoboru. Pa tudi bližina ceste Ljubljana-Zagreb nam bo nemara prispelava nekaj gostov.“

STANE ŽELJKO, skrbnik opreme v črnomaljskem Gorenju: „Nič ne bi bilo narobe, ko bi imeli tudi na Kolpi koteček za nudiste. Verjetno bi domačini v začetku precej zadržano sprejeli to novost, čeprav morda sami letujejo na morju kot nudisti. Zato je veliko vprašanje, kaj bi bilo s posebno plažo za nudiste. Za tujece pa bi morali pripraviti boljšo propagando, lepši kamp itd.“

LADO KUKEC, član turističnega društva v Kostanjevici na Krki: „Mislim, da ni več daleč čas, ko bomo tudi na obalah rek imeli prostor za nudiste. O tem bo v kratkem tekla beseda tudi na posvetu tukajšnjih turističnih društev. Prvi pogoj za to pa je seveda čista Krka, saj kalna reka nikogar ne mika. Na začetku pa bi morali tem kopalcem zagotoviti tudi zaščito, dokler se jih ljudje ne privadijo.“

LADO KUKEC, član turističnega društva v Kostanjevici na Krki: „Mislim, da ni več daleč čas, ko bomo tudi na obalah rek imeli prostor za nudiste. O tem bo v kratkem tekla beseda tudi na posvetu tukajšnjih turističnih društev. Prvi pogoj za to pa je seveda čista Krka, saj kalna reka nikogar ne mika. Na začetku pa bi morali tem kopalcem zagotoviti tudi zaščito, dokler se jih ljudje ne privadijo.“

kmetijstvo

Živina pod nož Globlji vzroki krize

Slabo se ta čas piše naši živinoreji. Vse kaže, da bo šel pod nož tudi del plemenske črede, kar pomeni, da bo za sedanjim preobiljem mesa spet prišlo pomanjkanje. Taka ciklična nestabilnost ruši vsako načrtno delo, o tem se nam ni treba prepričevati.

V javnosti imamo zmeraj pri roki izgovor. Krivdo za take razmere valimo na „egoistične kmete“, ki ob pomanjkanju živinske krme izsiljujejo nenormalno visoke cene koruze, pozabljamo pa, ali bolje rečeno, nočemo videti globlji vzroki za sedanjost živinorejske (in še kakšne) krize.

Res, kmet je spekulativno usmerjen. Je bil in v nestabilnih razmerah tudi bo, takšna je stvarnost. To mu pomaga, da se preživi, zato mu preračunljivost ne smemo toliko šteti v zlo. Konec koncev to ne bi ničesar spremenilo, saj vzroki za sedanjost živinorejsko krizo tičijo predvsem v napačni ekonomski politiki, zlasti v spreje-

komentiramo

tem načetu, da se mora vsaka delovna organizacija in vsaka družbenopolitična skupnost sama oskrbeti z devizami ne glede na to, kakšno ceno bo za tako vprašljivo spodbudo izvažanja plačevala celotna naša družba. Ali v našem primeru: po dobri lansk letini so listi, ki so koruzo imeli, to „našo nafto“ na debelo izvažali, ne da bi jih skrbelo, kaj bo z živinorejo, ko koruze ne bo.

Zdaj deluje zakon o ponudbi in povpraševanju, (ali pa „nevidna roka“ liberalnega meščanskega ekonomista Adama Smitha, če hočete), in dosti drugače, kot je, ne more biti. Nikakor ne moremo formalno prisegati na veljavnost ekonomskih zakonitosti tudi v socialistični družbi, hkrati pa verjeti v ekonomski voluntarizem, ki bo zgolj z močjo volje urejal stvari. Sedanja astronomska cena koruze zato gotovo ni posledica kmetove nenaklonjenosti ali njegove premajhne državljanske zavesti, kot bi nas nekateri radi prepričali.

M. LEGAN

Kmetijski nasveti

Zunanost izdaja molznico

Ni, da bi se primerjali z Dansko, kjer že malone sto let uporabljajo strokovno izdelan sistem mlečne kontrole, lahko pa se z Bolgarijo, ki je v tem pogledu startala tako ali pa še slabše od nas. Z dobrim rejkim delom je v dveh, treh desetletjih petkratno zvečala molznost krav in Jugoslavijo pustila za seboj ter tako pripomogla, da smo se spet znašli na repu evropskih dežel, kar je kaj malo spodbudna ugotovitev.

Dosti stvari vpliva na količino namoženega mleka, na prvem mestu pa sta vendarle žival in njena proizvodna sposobnost. Leta se bolj ali manj deduje, je genetsko pogojena, kot temu pravimo, zato brez načrtnega rejkega dela ni mogoče napredovati. Vrsta znakov je, ki že na zunaj kažejo, da gre za dobro molznico, in dober rejec že na oko oceni, kaj je žival sposobna dati.

Vime daje eno pglavntnih znamenj pri ocenjevanju. Biti mora dobro razvito, dovolj veliko, lepo zaobljeno, čvrste konsistence, mehkih in polno malo navzven štrlečih seskov, z dobro razvitiimi žilami in širokim in dolgim mlečnim ogledalom, kot rejci imenujejo njegov zadnji del. Z dlakami zelo poraslo vime je znak slabe molznosti.

● Dlake so nasploh zanesljiv razpoznavni znak ne le na vimenu, marveč tudi na drugih delih živali. Kratka in sijajna dlaka je podobno kot pri konju ali psu znamenje plemenitosti živali. Če ima ob tem še tanko in na vratu drobno nagubano kožo ter gladko roževino na rogeh in parkljih ter izrazit ženski videz, zlasti glave in kolčnih kosti, imamo zanesljivo opraviti z dobro molznico. Te imajo običajno tudi dolg, tank rep, velik razmik med rebri ter tanke ali srednje debele kosti v nogah. Samo po sebi se razume, da mora imeti dobra krava molznica pravilno grajeno telo, zlasti globok trebuh, ki je zmogel sprejeti velike količine voluminozne krme.

Dober rejec vestno spremlja proizvodnost posamezne živali in si podatke zapisuje. Pri tem ne vodi računa le o količini, marveč tudi o kakovosti mleka, predvsem o njegovi toščini in beljakovinski vrednosti, kar je še važnejše. Pri odbirih telic mora upoštevati, da dajejo krave, ki veliko molzejo, nekaj manj mastno mleko in obrnjeno.

Inž. M. L.

Po prašiče poslej v Krško

Nova farma bo oskrbela Slovenijo s tri tisoč tonami mesa na leto — Nova forma bo dajala 3.000 ton svinine

KRŠKO — Še malo in v Pristavi na Krškem polju bo dokončana velika farma za vzrejo prašičev. Izvajalec Slovenija ceste Tehnika mora do sredine septembra izročiti objekt investitorju, da bodo nato montažerji nadaljevali delo in farmo dokončno usposobili.

Na leto bodo v njej vzredili po 30 tisoč stokologramskih prašičev. V eni izmeni jih bo v svinjaki 12 tisoč do 13

● PRISTAVA — Tukaj bodo poslej pridelali precej gnojke za kmetijske površine Agrokombinata in kooperantov. Ob prašičji farmi so uredili dva zbiralnika, dve laguni, ki ju bodo praznili trikrat na leto. Gnojke bodo razvažali s samohodnim agregatom z namakanje, ki naenkrat napaja 250 metrov širok pas. S takšnim gnojenjem bodo kmetijski prihranili precej umetnih gnojil.

tisoč. Plemenske živali bodo kupili v lhanu. Da bi pri vzreji pridobili na času, so se dogovorili za lazno gradnjo objekta in v tem primeru bi bila farma v celoti dograjena in napolnjena v novembru.

Novi svinjski hlevi bodo veljali 500 milijonov dinarjev. Od tega je 30 milijonov dinarjev bančnih sredstev. Po dogovoru prispeva Posavska banka 50 milijonov dinarjev ali eno šestino. Gospodarska banka Ljubljana 3 šestine in Gospodarska banka Koper 2 krize.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek, 20. avgusta, je bila novomeška tržnica zelo dobro založena, spet pa so v veselje kupcev stalnim prodajalcem sadja in zelenjave dobro konkurirali občasni prodajalci. Tokrat so prodajali grozdje po 100 din kilogram, breskve za vlaganje, hrške in jabolka so imela večinoma isto ceno. Banane pa še vedno veljajo 250 din kilogram, medtem ko je solate vseh vrst dovolj po 80 do 100 din kilogram. Da se bliža jesen, je bilo tokrat videti v obrtniškem delu tržnice, saj so kupci že začeli bolj segati po pleteninah in ceneni konfekciji.

Sejmišča

NOVO MESTO — V ponedeljek je bilo naprodaj 291 pujskov, in sicer 91 v starosti 7 do 10 tednov in 200 v starosti 10 do 12 tednov. Rejci so prodali 84 živali. 7 do 10 tednov stari pujski so bili po 3.500 do 6.000 din, cena pujskov, starih 10 do 12 tednov, je bila 6.000 do 7.500 din.

BREŽICE — Na sobotnem tedenskem sejmu je bilo naprodaj 370 prašičev, starih do 3 mesece. Od teh jih je bilo prodanih 250. Kilogram žive teže je stal 240 din.

šestini (preko tovarnih izdelkov v Postojni in Ljubljani). V enakem razmerju so se sylvagatelji dogovorili za delitev prašičev.

Farma na Pristavi bo za celotno čredo potrebovala 12 tisoč ton krmilnih mešanice na leto. Uskladiščevali jih bodo v brežičkih silosih, kjer ima Mercator kot sylvagatelj prostora za 5 tisoč ton zrnja, nadaljnjih 5 tisoč ton pa bodo hranili v Tovarni močnih krmil v Novem mestu. Mercator je namreč naložil del investicij tudi v to tovarno.

Agrokombinat Krško bo na svojih površinah prideloval koruzo in žito, druga krmila pa bo dobil od firme Pik Sirium v Sremski Mitrovici. Za naložbe vanjo bo Mercator naslednjih 15 let dobival po 7 tisoč ton koruze, 2500 ton sladkorja in 3 tisoč ton moke in moknatih izdelkov. Sojino in ribjo moko za prašičjo farmo bodo uvažali preko sozda. Krmo imajo torej zagotovljeno.

Poskrbeli so tudi za strokovno zasedbo bodoče farme, na kateri bo predvidoma delalo 55 ljudi.

J. TEPPEY

LETOS MANJ AJDE

ČRNOMELJ — V črnomaljski občini letos tretje leto organizirano sejejo ajdo. Letos je je zasejane le okrog 30 hektarov, kar je za polovico manj kot lani, to pa zlasti na račun zapoznele žetve pšenice. Rok za setev ajde je namreč okrog 20. julija, v črnomaljski občini pa so letos zadnji snopi pšenice padli šele v začetku avgusta. Zato pridelek letos ne bo tako dober, kot je bil preteklo leto, če pa bo jesen lepa, bo lahko kljub pozni setvi zadovoljiv.

Vredno posnemanja

Pri Judeževih na Kompolju bodo redili pujske

KOMPOLJE — Ta lepa vasica ob Savi v sevniški občini je že od nekdaj znana po trdnih kmetih. Pri Judeževih so pred časom kolikor se je pač dalo, povečali stari hlev, trenutno pa imajo polne roke dela z urejanjem sodobnega hleva za male pujske. Pri temeljni organizaciji kooperantov sevniškega Kmetijskega kombinata so veselji, da so se Judeževi kot prvi v občini odločili za takšen način reje. Pitali bomo male pujske od teže 8 do 25 kg, razgrinja načrte oče Anton Judež. Zadovoljen je z moziškimi kletkami, za katere so dobili posojilo. „Vse skupaj niti ni preveč zapleteno narejeno,“ pravi oče Tone.

Ko bodo konec meseca prišli v to stajo prvi pujski, bo verjetno sin pustil delo v Jutrjnki. Živinoreja bo postala pri Judeževih glavna. V hlevu imajo trenutno 16 govedi in

ANTON JUDEŽ: „Nekaj zemlje sem odkupil, menimo, da se bo novo pitanje obneslo.“

osem svinj. Nimajo bojzani za krmo za male pujske, saj jo bodo dobili od zadrage. Ta primer dokazuje, kako je s pridnimi rokami mogoče uspešno ustvariti delovno mesto doma!

A. Ž.

Kredit tudi za stanovanje

Doslej posojila predvsem za govedorejo in stroje

SEVNICA — Letos so kmetje od hranilno-kreditne službe v Kmetijskem kombinatu Sevnica prejeli za 350 starih milijonov posojil za gradnjo stanovanj. Ta vrsta kreditiranja je doslej nekoliko zaostajala v primerjavi s krediti za razvoj proizvodnih zmogljivosti na kmetijah. V lanskem letu kmetje za gradnjo stanovanj praktično niso imeli kreditov.

V preteklem letu so pri razvoju govedoreje pomagali kmetom s posojili v vrednosti prek dve in pol stave milijarde dinarjev. Za nabavo strojev so posodili nekaj več kot dve stari milijardi. Letos namenjajo razvoju govedoreje in izpopolnitvi ustreznega strojnega parka približno enaka sredstva kot lani, če upoštevamo porast cen.

PRESEGLI OBVEZO ODKUPA PŠENICE

ČRNOMELJ — Črnomaljska kmetijska zadruga se je obvezala, da bo letos oddala 410 ton pšenice, vendar so to obvezo preseglji za petino, za kar se morajo v največji meri zahvaliti ugodni odkupni ceni pšenice in pravočasni dobavi koruze. Vso pšenico, ki so jo kmetje oddali, so namreč zamenjali za koruzo ali semensko pšenico, pri izplačilu, ki že poteka, pa podpisujejo pogodbe za prihodnje leto. V kmetijski zadrugi ocenjujejo letošnjo letino kot dobro.

Prva ribogojnica

Na Potoku urejajo prvo ribogojnico v kočevski občini

KOSTEL — Na potoku Potok pri Vasi ureja domačin Matija Bukovac ribogojnico, v kateri bo vzgajal postrvi za prodajo. Zmogljivost ribogojnice, ki jo gradi po zamisli znanega ribiškega strokovnjaka inž. Slavka Volka, bo predvidoma 4 do 5 ton postrvi na leto.

Ob našem nedavnem obisku je bilo precej dela že opravljenega, potrebno pa je bilo napraviti še zapornice, pregrade in ograjo. Ribogojnica bo začela obratovati predvidoma do 15. septembra letos.

Za ureditev ribogojnice je dobil Matija Bukovac 70.000 din nepovratnih sredstev, namenjenih za pospeševanje kmetijstva, kamor sodi tudi ribogojstvo. V zameno bo moral vsako leto prodati po tržnih cenah v Kočevju 400 kg rib.

J. P.

Zdaj že pol teleta za sod nafte

Jože Klepec s Krasinca je pridelal 6 ton pšenice na hektar

KRASINEC — Na hektarju in petih arih je Jože Klepec, čisti kmet s Krasinca, pridelal 6 ton pšenice, se pravi, da je po hektarskem donosu v Beli krajini v samem vrhu. „Preko metliške Kmetijske zadruge, katere kooperant sem, sem se vključil v zemljiški makro poskus. Na hektarju sem posejal štiri sorte pšenice in upošteval vse agrotehnične ukrepe ter navodila mgr. Marte Ciraj, ki je vodila ta moj poskus,“ je povedal Klepec.

Doslej Klepec še nikoli ni pridelal več kot 5 ton pšenice na hektar. „V teh krajih sejemo največ sorto zlata dolina, letos pa je od štirih novih sort dala največ pridelka sorta balkan. Vendar naj povem, da nisem nič bolj izdatno gnojil kot prejšnja leta, le dušičnega gnojila je bilo več. Sprva sem se zaradi tega bal poleganja, vendar očitno pšenica ne polega, če jo z dušikom gnojimo po kolenčanju. Tudi proti plesni nisem mogel škropiti, ker je ob klasenju 10 dni neprekinjeno deževalo. Res pa je, da je bilo letos kljub hladni pomladi dobro leto za pšenico, saj je dobro prezimila, spomladi pa je sneg prej izginil. Če bom le dobil, bom poslej sejal sorto balkan, ki se je najbolj obnesla.“

Klepec je lani z zadrugo podpisal pogodbo za 1.400 kg pšenice, oddal pa je kar 5 ton. 1.200 kg sem je zamenjal za koruzo, ostalo pa sem prodal.

kajti začel sem graditi in potrebujem denar.“ Pri hiši imajo 8 ha zemlje, od tega je 5 ha orne, 2 ha pa imajo še v najemu. „Mi smo res čisti kmetje, ne

Jože Klepec — 6 ton pšenice na hektar.

jaz ne žena nisva v službi, pri delu pa pomaga tudi moja mama. Včasih smo sejali več pšenice, sedaj pa moram sejati več koruze za silažo, kajti v hlevu je 20 glav živine, v dveh silosih pa imam prostora za 100 kubikov silaže.

NEVARNA PERONOSPORA NA TOBAKU

ČRNOMELJ — V črnomaljski občini je letos okrog 40 pridelovalcev zasadilo s tobakom 4 hektare njiv. Tobak se je lepo razvil in kazal pridelček, a ga je po prvem obiranju zaradi deževnega vremena napadla peronospora. Zato v ljubljanski Tobačni tovarni priporočajo, naj kooperanti čimprej oberejo vse okužene liste in jih posušijo ter tako preprečijo, da bi se bolezen širila. Škropljenja proti peronospori ne priporočajo.

M. LUZAR

Jabolk letos več, kumaric in ribeza manj

Breskev veliko, a še premalo, ker vse sproti pokupijo

KRŠKO — Po zadnjih ocenah bo na posevstvih Agrokombinata pridelal jabolka za 10 odst. večji od lanskega. Računajo, da jih bodo natrgali za 700 do 800 vagonov. Plodovi so zelo lepi in upajo, da jim bo toča še naprej prizanesla.

Obiralec sadja se trenutno združujejo v breskovich nasadih. Vse, kar natrgajo, sproti prodajo. Po nekaj ton breskev oddajo kar doma v Stari vasi. Prvorazredne sadeže prodajajo po 80 in 100 din kilogram, drugorazredne pa ceneje. Ribeza so letos nabrali za okoli 20 vagonov. Bilo bi ga 10 vagonov več, če ne bi bilo vreme ravno ob zorenju tako muhasta. Veliko grozdov se je zaradi tega osulo.

To poletje je vreme zagodlo tudi gojiteljem kumaric za vlaganje. Pridelali jih bodo polovico manj, kot so predvidevali. Pobirali jih bodo še do prve tretjine septembra, zato upajo na toplejšo noč. Če so hladne, to močno zavre rast novih plodov.

A. B.

Na premog ni treba več čakati

„Kurivo“ ga dobavlja v 30 dneh, drv pa nimajo

NOVO MESTO — Pri novomeškem Kurivu je 14. avgusta Ferdo Maške, pomočnik komercialnega direktorja Kuriva iz Ljubljane, izjavil, da na dobavo premoga strankam tako rekoč ni potrebno več čakati. Kar so imeli na spisku naročnikov iz prejšnjih let, so jim vsem že letos marca dobavili premog ali pa so stranke naročilo odpovedale.

Novih list čakajočih ni, naročila za premog sprejemajo, pač pa po novih cenah, ki se vrtijo okrog 10.000 dinarjev za tono. V 30 dneh od vplačila, znaniti pa tudi prej, pripeljejo premog iz Kanižarice, Velenja ali s Senovega.

„Drva pa trenutno nimamo, in kot vse kaže, jih tudi ne bo, če ne bo uvoza, na kar pa računamo,“ je dejal Ferdo Maške.

Izjava o uvozu drv je vsekakor ospanjiva glede na to, da so pri nas redka stanovanja, iz katerih ne bi videli gozda.

R. B.

Manjši izvoz, večji uvoz

Semiška Iskra skupaj izvozila manj, na konvertibilno tržišče pa več kot v lanskem polletju

SEMIČ — Skupni izvoz semiške Iskre v prvih šestih mesecih letošnjega leta je za 9 odst. manjši od načrtovanega in tudi za 3 odst. manjši od vrednosti izvoza v enakem lanskem obdobju. Vrednost izvoza v prvem polletju znaša nekaj manj kot 3,5 milijona dolarjev, od tega so na konvertibilni trg izvozili za nekaj več kot 2,6 milijona dolarjev, kar pa je za 18 odst. več kot v enakem lanskem obdobju. Izvoz na klirniško območje pa je kar za 62 odst. manjši kot v lanskem prvih šestih mesecih.

V tem obdobju je Iskra uvozila za 2,5 milijona dolarjev blaga, kar je za 44 odst. več kot v lanskem prvem polletju. Zlasti močno se je povečal uvoz preko ostalih delovnih organizacij. Oživiljanje proizvodnje v Iskri gre v glavnem na račun večjega uvoza, poleg tega je Iskra v tem času uvozila za več kot 520.000 dolarjev blaga s pomočjo blagovnih kreditov.

Na domačem trgu pa so v prvem polletju nabavili za blizu 770 milijonov dinarjev blaga, kar je za nad 120 odst. več kot v enakem lanskem obdobju, vendar se v Iskri pritožujejo nad dolgimi dobavnimi roki, nesolidnostjo in slabo kvaliteto domačega blaga.

Nadpovprečen gozdni traktor

V Beltu razvili gozdni traktor, ki je pri preizkušnjah pokazal izjemne rezultate — Zanimanje kupcev — Vozniki posebej izšolanani za vožnjo

ČRNOMELJ — Ker gospodarski položaj sili tukajšnji Belt v iskanje novih proizvodnih programov, a tudi zato, ker je bila davna želja naših gozdarjev, da bi imeli domače gozdne stroje, so se v Črnomeljski delovni organizaciji odločili, da razvijejo stroj, imenovan gozdni traktor. Prvi prototip je bil izdelan v izjemno kratkem času — v le pol leta, saj so Beltovi strokovnjaki izhajali iz izkušenj, ki so jih pridobili pri konstruiranju teren-
skih vozil.

Osnovna zamisel prvega vozila, ki je bilo izdelano maja lani, je takšna, kot je v svetu že poznana, razlikuje pa se po ustroju, ki so ga razvili v Beltovem oddelku Razvoj novih strojev in konstrukcija. Delo je bilo teamsko, a največ zaslug imata pri stroju gotovo vodja oddelka Anton Belca in konstruktor Anton Jankovič, s koristnimi predlogi pa so pomagali tudi slovenski gozdarji.

Gozdni traktor je bil od junija do septembra lani na preizkušnji v Postojni, oktobra pa še v Bosni. V primerjavi z ostalimi stroji je v svojem razredu dosegel nadpovprečne rezultate in se je približal tistim v višjem razredu. Stroj je namenjen za privlačenje do 50 metrov oddaljene hlodovine, vlečenje hlodovine po težjih terenih s strmino do 40 odst. ter „tampanje“, tj. odiranje hlodovine na skladiščnem mestu. Na demonstraciji pa je premagal razen celo 80-odstotno strmino, navzdol pa je po istem klancu vlekel 4,5 prost. metra hlodovine. Z dopolnilnimi košarami lahko traktor med vlečenjem prenaša 2 prost. metra metrskih drv. Vsa ta de-

ČAKAJOČ NA DRVA

STRAŽA — Pri GG Straža imajo na seznamu kupcev za drva še okrog 100 strank, vpisali pa so jih maja letos. Ko se je razvedelo, da bodo v GG sprejemali naročila za drva, sicer predvsem namenjena svojim delavcem, ker je bilo na voljo le 1000 m³ drv, se je v noči pred vpisovanjem kupcev nabrala vrsta čakajočih kar v avtomobilih. Kdor je prišel v vrsto zjutraj okrog 6. ure, je bil že pozen. Vpisal! so ga le na seznam, drva pa bo dobil jeseni.

PREVZELI NOVO BRIZGALNO

GABRJE — Gasilsko društvo Gabrje je 19. avgusta letos na priložnosti slovesnosti v Gabrju prevzela v last novo motorno brizgalno, vredno okrog 700 tisoč dinarjev. Na nedeljski slovesnosti so še podelili priznanja najpriaznevnejšim članom društva in občanom, ki so se izkazali s sodelovanjem z gasilci. Slovesnost so člani GD Gabrje zaključili z vajo s staro ročno brizgalno.

Do oktobra dve trgovini

Emona-Dolenjka povečuje Market v Bršljinu in gradi Marlesovo samopostrežnico v Mačkovcu — Otvoritvi za praznik

Novo mesto — V dveh mestnih predelih bodo občani za letošnji občinski praznik dobili trgovino, kar so na vseh sestankih vrsto let zahtevali, vendar so želje šele zdaj postale uresničljive. Zakaj?

„Nadzidava Marketa v Bršljinu, ki je največje industrijsko naselje in ima najmanj trgovinskih prostorov, je bila v načrtu že leta 1979, pa se je doslej zavlekla, a ne po naši krivdi. Imeli smo že lokacijsko dokumentacijo, ker pa je medtem Pioneer predlagal prestavitve dela Ljubljanske ceste, da bi oni pridobili več parkirišč, se je izstavitev ostalih dokumentov vlekla. Medtem pa je Zavod za družbeno planiranje ugotovil, da je lokacijska dokumentacija zastarela, in smo morali v nov postopek, ker Pioneer s svojo zahtevo ni uspel. Dejstvo je, da gradimo brez sprememb tako, kot smo predvideli tkrat, razlika je le v tem, da bi tedaj dali za dela 8,8 milijonov dinarjev, zdaj pa nas bo trgovina veljala 28 milijonov.“ Tako pojasnjuje direktor Dolenjke Lojze Urbanč.

Nadzidani bršljinjski Market pa bo pridobil 250 m² prodajnih površin (skupno 360 m²), gostinske prostore s kuhinjo v izmeri 130 m², v stavbi pa bo odprla poslovalnico tudi Ljubljanska banka. Pioneer dela že izvajajo in bodo po pogodbi končana v oktobru.

Drugo samopostrežno trgovino, vendar Marlesovega tipa, gradi Dolenjka v novem naselju Pod trško goro v Mačkovcu. Prav v tej krajevni skupnosti so se za trgovino potegovali več kot pet let, pa jim doslej delavci niso mogli ustreči: Emona-Dolenjka predvideno gradnjo blagovne hiše na Novem trgu odmika, ker pod sedanjimi obrestnimi pogoji ni zmožna investicije, zato ima denar, ki ga vlaga v trgovino v Mačkovcu. Tu bo 165 m² površin. Investicija pa znaša 10 milijonov dinarjev.

Direktor Urbanč poudarja, Dolenjka in Emona ne odstopata od gradnje blagovnice, pač pa bodo začeli graditi nekaj let kasneje.

R. B.

Moda proti metliškim predilcem

Ker je povpraševanje po volnenih prejah manjše, mora metliški Novoteks za tretjino izdelkov dobiti kupce zunaj svoje delovne organizacije

METLIKA — Čeprav so v metliškem Novoteksovem tozdu Predilnica v prvem polletju le za odstotek pod načrtovanim proizvodnim planom — planirali so 7 odst. večjo proizvodnjo kot v lanskem prvem polletju, dosegli pa 6-odst. povečanje — in kljub 8-odstotnemu porastu produktivnosti, je bore malo denarja ostalo za bogatitev poslovnega sklada in za povečanje osebnih dohodkov.

Povprečni osebni dohodek je v prvem polletju v tem 330-član-

skem kolektivu znašal 17.558 din, in to ob tem, da večina delavcev

7 prost. metrov hlodov, dolgih 8 metrov. Prototipni izdelek že uporablja Gozdno gospodarstvo Novo mesto — Tozđ Črnomelj, v Beltu pa sedaj sestavlja

● Gozdni traktor črnomeljskega Belta je letos spomladani na sejmu v Kranju dobil zlato medaljo za nove proizvode, na novosadskem pa zlato medaljo Gospodarske zbornice Jugoslavije.

vljajo ničlo serijo traktorjev, ki kasni, ker so morali nekatere standardne sestavne dele rekonstruirati in pojačati, s tem pa so odpravili vse pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri dosedanjih preizkušnjah.

Poleg 5 traktorjev niče serije jih bodo v letošnjem letu izdelali še 20, zanimanje zanje pa je pri domačih kupcih veliko. Ker je stroj narejen izključno iz domačih delov, tudi težav z rezervnimi deli ne bo. M. BEZEK

TOPLIŠKO POLETJE

DOLENJSKE TOPLICE — V okviru prireditve pod naslovom „Topliško poletje“ bosta v petek, 24. avgusta, ob 18. uri na jasi v spodnjem parku nastopila črnomeljski plesni orkester Big band pod vodstvom Silva Mihelčiča ml. in novomeška folklorna skupina Kres.

Anton Belca: „Trenutno je Belt v Jugoslaviji edini izdelovalec gozdnih traktorjev manjših moči, njegova cena pa je 4,5 milijona dinarjev.“

manjše količine hkrati, gozdni traktor pa na manj zahtevnih terenih tudi bdo

Kremen že trden kot kremen?

Novomeški Kremen ni v nevarnosti, da bi pisal rdeče številke, likvidnost se popravilja, za razvojni program pa so že zastavljene akcije

NOVO MESTO — Novomeški Kremen je med manjšimi delovnimi organizacijami v občini s 137 zaposlenimi, velja pa za solidno delovno organizacijo. Uspešno izvažajo, v prihodnjih letih pa so še znatno večje možnosti za prodajo na tujem.

Ob polletju 1984 v Kremenu sicer niso povsem uresničili lastnega dokaj optimističnega plana, so pa ustvarili 69 milijonov dinarjev celotnega prihodka, kar je 32 odst. več kot ob tem času lani. Obseg proizvodnje pa žal ni dosegel pričakovane ravni, vendar so vzroki opravičljivi: 1. podaljšana zima je daleč v pomlad onemogočala normalno proizvodnjo, ki se odvija na prostem; 2. kupci, ki poslujejo z motorji, si ne ustvarjajo več zalog, marveč kupujejo sproti. Tudi izvoz je v začetku leta slabo kazal, kar pa glede na sezonsko delo ni nič neobičajnega, je pa ob polletju že dosegel za 22 odst. višjo raven kot v prvih šestih mesecih lani.

Kremen se bavi s tremi vrstami proizvodnje; na Mirni proizvajajo kvarciti samo za izvoz, v Ravnem pri Krškem proizvajajo kremenčeve peske za steklarsko, keramično in ličarsko industrijo ter posebne peske za

● Bodočnost je tudi trdno zasnovana, v Mirenski dolini so že v teku priprave na raziskave novih ležišč kvarcita, kar bi v bodoče pomenilo znatno večje možnosti za izvoz. Za družbo je Kremenov izvoz posebno interesanten, saj delovna organizacija sama zelo malo uvažajo, samo rezervne dele.

gradbeništvu. Ta tozđ pa se je iz že navedenih razlogov ob polletju najslabše odrezal. Tretja dejavnost; predelava za oženjodnih materialov se odvija v Novem mestu in Mokrem polju.

Ker so doslej izvozne posle vodili preko Zagrebške banke, ki je zašla v deviznolikvidnostne težave, so izvoznika plačila dobivali z veliko zamudo. Prav zaradi tega so bili letos v precejšnjih likvidnostnih težavah in so morali najeti izvozni in kratkoročni kredit. Poglej z izvozom v Španijo in ZRN so nedavno prenesli na Ljubljansko banko v Zagrebu, od česar si obetajo hitrejši priliv deviz. Trenutno se je Kremen likvidnostno zelo popravil.

PRENOVA BETINE KUHINJE

METLIKA — Med kolektivnim dopustom Beti so prenovili tudi tovarniško kuhinjo, v kateri 18 zaposlenih vsak dan pripravi okoli 1.200 obrokov. Vsa dela pri prenovi, ki je del celotne adaptacije menze, so opravili delavci Betinega Tehnoservisa, ki so jim priskočili na pomoč tudi delavci, ki sicer delajo v proizvodnji, a znajo opravljati tudi zidarska in podobna dela. Med prenovo kuhinje so delavci, ki niso bili na kolektivnem dopustu, dobivali hladno malico.

Para za Beti

V Betini kotlovnici lahko proizvedejo do 22 ton pare na uro

METLIKA — Le v času kolektivnega dopusta ugasnejo kotle v Betini kotlovnici, kjer sicer delo poteka v petek in svetik, in to neprekinjeno, podnevi in ponoči. Kolektivni dopust pa zaposleni v kotlovnici, kjer dela osem strojniki in vodja, izkoristijo za temeljit pregled in popravilo kotlov in drugih naprav v tej zgradbo urejeni kotlovnici.

„V naši kotlovnici proizvajamo paro za potrebe Beti, pozimi pa seveda tudi za ogrevanje,“ je povedal vodja kotlovnice Niko Vukmanič. „Največ pare, približno tri četrtine, porabi barvarna, drugi večji porabnik pa je Kodranka. Čeprav za gorivo uporabljamo mazut, je tako pridobljena para še vedno najcenejša energija.“

Zmogljivost Betine kotlovnice s štirimi kotli je 22 ton pare na uro, poleti je Beti potrebuje okoli 6 ton na uro, pozimi pa še enkrat toliko.

Niko Vukmanič: „V kotlovnici sta neprekinjeno, podnevi in ponoči, po dva strojnika.“

„Poraba seveda ni enakomerna, vendar se kotli vključujejo avtomatsko, tako da zaradi tega lahko delo teče normalno,“ pravi Vukmanič. Največji od štirih kotlov ima kapaciteto 9 ton pare na uro.

V štirih letih, kolikor je Vukmanič vodja, so delovanje kotlovnice precej racionalizirali in zmanjšali tako porabo vode kot mazuta. „Sedaj porabimo okoli 2.000 ton mazuta na leto, tako kot pred štirimi leti, čeprav se je v tem času proizvodnja v Beti precej povečala in s tem tudi poraba pare. Do lani je šla vsa voda iz tehnološkega procesa v kanal, sedaj pa prihaja nazaj v kotlovnico, še vedno segreta na 70 do 80°C in jo je treba do vparjanja toliko manj segreti. Opravili pa smo še več drugih izboljšav, ki so pripomogle k manjši porabi goriva in vode.“

A. BARTELJ

IZDAJANJE IZKAZNIC ZA PLIN

METLIKA — V prodajalni plina v Metliki bodo v petek, 31. avgusta, in v soboto, 1. septembra, od 15. do 18. ure izdajali izkaznice za plin. V prodajalni prosijo, naj se vsi prebivalci metliške občine in obmejnih hrvaških vasi, ki so se za izkaznice prijavili pozimi ali spomladaj, držijo navedenih dnevo, izdajanja izkaznic.

Dolgoročno, verjetno pa že v tem srednjeročnem obdobju nameravajo lani končno investicijo v Mokrem polju dopolniti in usposobiti tako, da bo možna večja zmogljivost in uvajanje novih proizvodov v predelavi lastnih surovin. Kremen kot edini proizvajalec peskov za steklarsko industrijo v zahodnem delu države tudi v povečanju teh svojih zmogljivosti vidi bodočnost.

R. BAČER

MLADI O SAMOPOMOČI

NOVO MESTO — V ustreznih delovnih telesih občinske konference ZSMS Novo mesto poteka razprava o možnostih za organiziranje mladinske samopomoči v organizacijah Zveze socialistične mladine Slovenije. V zvezi s tem skuša prav zdaj občinska konferenca ZSMS s pomočjo kadrovske službe v organizacijah združenega dela ugotoviti, koliko mladih strokovnjakov dela v delovnih organizacijah v občini. Na podlagi tega nameravajo oblikovati strokovne delovne skupine, na katere bi se obračali mladi z različnimi problemi.

Mladinska samopomoč bi pomenila po sedanjih zamisli izkoriščanje obstoječih formalnih možnosti za reševanje različnih vprašanj, ne pa neko vzporedno pot. Sedanje smernice za organiziranje in delovanje mladinske samopomoči predvidevajo pomoč mladim pri reševanju stanovanjskih vprašanj, svetovanje glede sporov o delovnih razmerjih, pomoč pri iskanju zaposlitve in drugo.

M. LUZAR

Sprehod po Metliki

NE IZTEKAJO SE POČITNICE samo za učence, ampak tudi za kulturno-umetniška društva, ki bodo pričela septembra v juliju in avgustu z prekinjenimi vjavi. Tako bo vsaj z metliškim mešanim pevskim zborom Beti. Vaditi bodo pričeli v začetku septembra, zato zdaj pozivajo vse, ki bi se jim radi priključili, naj ne odlašajo s prijavami.

LETOŠNJE POLETJE NI navdušilo kopalcev, ki so bili vezani zgolj na Kolpo, nekaj zares toplih dni pa je pokazalo na stare napake tukajšnje turistične ponudbe. Tako je bilo v malo večji gneči nemogoče dobiti hladno pijačo, lokali so se prepozno odpirali in prezgodaj zapirali, gostje niso imeli kje dobiti dobrih informacij, na kopaljšča je bilo treba nositi hrano s seboj, drugih zabavnih prireditev razen veselice ni bilo, da o pomanjkljivi ponudbi spominkov sploh ne izgubljamo besed. Do naslednje sezone je dovolj časa pogovoriti se o teh zadevah.

METLIŠKI MEŠANI PEVSKI ZBOR BETI bo letos proslavil petletnico svojega delovanja, zato bodo pripravili novembra ali decembra koncert, na katerega bodo povabili še druge belokranjske zbornice. V prvih letih je odigral zbor Beti v metliškem kulturnem življenju pomembno vlogo.

Črnomaljski drobir

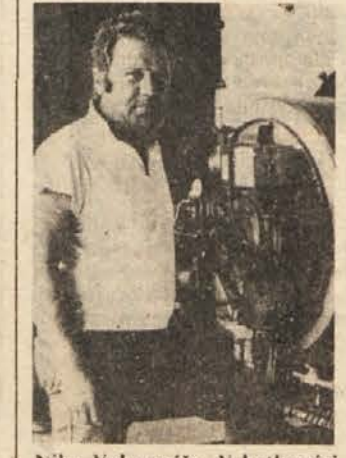
JE VZROK STABILIZACIJA? — Semiška Iskra že vrsto let pripravlja za svoje delavce „Dan Iskre“, ki je bil vedno dobro obiskan. Še lani se je ob tem prazniku semiške delovne organizacije na Smuku trlo ljudi. Letos pa je bilo zanj premalo prijavnosti, tako da so ga organizatorji odpovedali. Gotovo vzrok za to, da se ljudje niso odločili za praznovanje, ni bil v tem, ker so organizatorji letos izbrali Primostek, ampak je tudi v žepe iskrašev segla stabilizacija. Vsak bi moral namreč za bon na prireditvi odšteti 500 dinarjev.

NISO SE ŠE NAVADILI — Preveliko varčevanje pa — tako so prepričani v črnomaljskem Planinskem društvu — še ne vlada med njihovimi člani, čeprav se je pohoda na Triglav ob minulim vikendu udeležilo le 10 planincev. To je bil po dolgih letih prvi organizirani pohod črnomaljskih planincev onkraj Gorjancev in prav to, menijo v društvu, je bil glavni razlog za majhno udeležbo, kajti ljudje se še niso navadili na pohode. Zato Črnomalci niso vrgli puške v koruzo, nasprotno, 9. septembra se odpravljajo na slovenskega očaka pevci Beltovega zbora.

Drobne iz Kočevja

KOČEVCI IZGUBLJAJO KOLESA — Sodeč po razglasu, ki že nekaj dni visi v avli kočevske občinske skupščine, Kočevci izgubljajo kolesa kar po tekočem traku. Na seznamu je namreč 37 koles vseh mogočih znamk in tipov, med njimi celo taka z motorji. Seveda Kočevci izgubljajo tudi druge stvari, ključke, ure, medtem ko pamet in prepričanje nista na seznamu izgubljenih stvari.

TEČAJ SLOVENŠČINE — Delavska univerza Jože Šeško iz Kočevja pripravlja tečaj slovenskega jezika za vse priselence iz drugih republik. Sodeč po napisih na plakatih, v izložbah in kdove še kje, pa bi bili taki tečajji zelo koristni tudi za tiste, ki so prepričani, da že znajo svoj materin jezik.

Niko Vukmanič: „V kotlovnici sta neprekinjeno, podnevi in ponoči, po dva strojnika.“

„Poraba seveda ni enakomerna, vendar se kotli vključujejo avtomatsko, tako da zaradi tega lahko delo teče normalno,“ pravi Vukmanič. Največji od štirih kotlov ima kapaciteto 9 ton pare na uro.

V štirih letih, kolikor je Vukmanič vodja, so delovanje kotlovnice precej racionalizirali in zmanjšali tako porabo vode kot mazuta. „Sedaj porabimo okoli 2.000 ton mazuta na leto, tako kot pred štirimi leti, čeprav se je v tem času proizvodnja v Beti precej povečala in s tem tudi poraba pare. Do lani je šla vsa voda iz tehnološkega procesa v kanal, sedaj pa prihaja nazaj v kotlovnico, še vedno segreta na 70 do 80°C in jo je treba do vparjanja toliko manj segreti. Opravili pa smo še več drugih izboljšav, ki so pripomogle k manjši porabi goriva in vode.“

A. B.

DONOSNA SUHA ROBA — Sodeč po tem, kolikšne imajo uradne dohodke posamezni Ribničani, bi morala vsa občina dobiti socialno podporo. No, resnica je precej drugačna. Čeprav uradni podatki kažejo, da so mnogi Ribničani pravi reveži, je res, da zaslužijo kar precej denarja s suho robo. Žal pa dobivajo sinovi in hčere takih suhorobarskih „revežev“ tudi štipendije. To pa je sprto z načeli štipendiranja.

KAM BODO ŠLI PO OTROKE? — Medtem ko v ribniškem vrtcu vlada precejšnja prostorska stiska, bodo v Sodražici kmalu dobili nov vrtec. Žal pa mnogi ne vedo, kje bodo dobili otroke, da bodo vrtci napolnili. Morda jim bodo podjetni Ribničani posodili svoje otroke, vse skupaj pa prikazali kot izvoz.

Trebanjske iveri

PREHRAMBENE NAVADE SE SPREMENJAJO — Sodeč po prehrani se trebanjska občina spet pomika med nerazvite. Topot ne v republiškem meniju, ampak kar svetovnem. Poraba kruha se povečuje, poraba mesa pa se manjša. Najbolj se to pozna pri teletini, kjer so lani planirali, da je bilo vsi Trebanjci pojedli tri tone, v resnici pa so je dve toni. Nasrečo pa je uradna statistika eno, dejanska poraba pa drugo. Tudi v trebanjski občini se namreč vse pogosteje dogaja, da si uboga teleta poljimo noge. In kaj češ drugega s tako živaljo, kot da jo pokončate in jo pojedite, statistiki in zadruzi navkljub.

„PREDLOGI KONKRETNEGA SODELOVANJA“ — Upamo, da s tole bodico ne tvegamo prekinitve diplomatskih odnosov med vlada republik Italije in SFRJ. Gre namreč za to, da bo ob letošnjem občinskem prazniku dobil posebno priznanje tudi Nando Odesalchi iz Gualtalle. Na njegovo pobudo je namreč prihajalo do delovnih srečanj delegacij obeh občin, ki „so dala konkretne predloge medsebojnega sodelovanja na področju gospodarstva“ itd., itd. Žal brez konkretnih rezultatov.

Novo v Brežicah

SLOVENSKI KILOMETRI SO CENEJŠI — Potniki se po zadnjem zvišanju avtobusnih vozovnic od prvega avgusta dalje ne morejo nadejati, kako to, da so hrvaški kilometri dražji od slovenskih. Za vozno na Brebusovem avtobusu od Brežice do Novega mesta morajo po novem odšteti 79 dinarjev, za relacijo Brežice — Zagreb na hrvaških avtobusih pa 114 dinarjev, čeprav je Zagreb 10 kilometrov bliže kot Novo mesto. To pomeni, da vozniki v sosednji republiko laže pridejo do dohodka kot vozniki slovenskih podjetij. Le kaj bodo na to rekli železničarji?

NEKATERI SO NEPOBOLJŠLJIVI — Tako meni sanitarna inspekcija o tistih, ki so odgovorni za čisto vodo v čateških bazenih in za urejenost okolja, zlasti v kampu. Zdjaj namreč izpuščajo klor v bazene samo na enem mestu. Del bazenov je premalo kloriran, del vode pa preveč in zato kemično oporečen. Kopalnice bodo morali torej nujno opremiti z več napravami za kloriranje. Pravilno bi bilo, da bi bila sveža voda ob dotoku v bazene že pomešana s klorom. Topičam ne bi škodilo, če bi se glede čistote in vzdrževanja okolja zgledevale pri sosedih v Brestanici.

Krške novice

KUPCI SE ŠE NIŠO PRIVADILI — Na novi krški tržnici je ponudba precej večja od povpraševanja. Zlasti ob sredah primanjkuje kupecev. Na stojnicah redno prodaja enajst zasebnikov, dva prodajalca Agrokombinata in trije Makedonci, ki jih oskrbuje Agroprod iz Makedonije. Ljudje najhitreje pokupijo jajca, sirček s smetano, mleko, domač kruh in gobe. Kakovostne zelenjave in sadja je dovolj tudi za najbolj izbirčne. Toda zdaj mnogi od tistih, ki so najbolj godrnjali nad slabo ponudbo, ne pridejo. Celo gobe jih vsakič čakajo na stojnicah. Najcenejše so bile po 350 din kilogram, najdražje po 600 dinarjev.

Sevniški paberki

MARSIKAJ KORISTNEGA — Kar 26 različnih predmetov, največ kolov in mopedov, se je nabralo na občini kot tako imenovani najdeni predmeti. Javna dražba bo 8. septembra ob 10. uri na dvorščini občinske zgradbe. Kdor bo poprej poravnal varščino 200 dinarjev, bo lahko dražil, da pa bo vedel za kaj navjati, si lahko ta dan predmete ogleduje pol ure pred dražbo.

ZAVAROVALNICA NA DELU — Delavci zavarovalnice Triglav, območne skupnosti iz Krškega, so bili ob ujmah v sevniški občini vedno sproti na terenu. Oblakovi, kjer je strela upelnila veliko gospodarsko poslopje, so že izplačali zavarovalnino. Žal je bilo tudi v tem primeru, še mnogo bolj pa pri Lamovskovih na Cirkniku, imetje podzavarovano. To ugotovljajo delavci zavarovalnice naploh pri večini zasebnikov. Domačini zglede pomagajo obema gospodarjema s kromo.

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

Opeko za šole prispevali delavci

Ribniške samoupravne interesne skupnosti varčujejo — Denarja za naložbe ni

RIBNICA — Med delegatskimi klopni vlada zdaj zatišje, toda jeseni, ko se bodo spet začele seje, bodo morali tudi ribniški delegati v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti ugrizniti v kakšno kislo jabolko. Kljub ugodnim proizvodnim in poslovnim dosežkom ribniškega gospodarstva so sisi v podobnem položaju kot drugje, izhod pa je slej ko prej v varčevanju.

Vodja skupnih služb sis Miran Lavrič je povedal, da se bodo s spomladansko valorizacijo sredstev, če ne bo prevelike inflacije, lahko prebili do konca leta. To pa pomeni, da bodo lahko izvajali redne programe. Seveda gre za programe, iz katerih so izključene vse dodatne dejavnosti, zlasti investicije, pa tudi sofinanciranje različnih društev in dejavnosti, ki niso nujno potrebne.

Največja povojna naložba

Trebnje: Gradnja in obnova šole v preteklih letih je veljala domala 250 milijonov dinarjev

TREBNJE — V trebanjski občini so uspešno zaključili program investicij v šolske objekte. Zbiranje samoprispevka, ki se je začelo leta 1979, se je letos s 1. januarjem končalo. S tem denarjem in s prispevki iz bruto osebnih dohodkov ter drugih virov so zbrali domala 250 milijonov dinarjev. S tem denarjem so obnovili in dozdali prostore k šolam v Velikem Gabru, na Mirni, v Šentupertu in zgradili popolnoma novo šolo v Trebnjem.

Najprej je bilo v načrtu, da bodo s samoprispevkom zbrali okoli četrtno vsega denarja, ki so ga potrebovali za gradnjo in obnovo šol, toda kasneje se je ta delež zmanjšal na petino. Temu so bile vzrok vedno višje cene gradbenih storitev, kasneje pa tudi razširjen obseg del. Poleg tega so morali več denarja dati tudi za ureditev zunanje okolice, notranjo opremo in komunalno urejanje.

Zaradi vsega tega so najemali kredite, kar je celotno gradnjo precej podražilo. Dozdava šole na Mirni je bila dražja za domala 10 milijonov dinarjev, gradnja osnovne šole v Trebnjem pa je bila še enkrat dražja. Medtem ko je bilo v programu izpred petih let predvideno, da bodo ob koncu leta 1985 neporavnane obveznosti znašale 3.893.000 dinarjev, znašajo po stanju iz lanskega leta prek štiri milijone dinarjev. Vendar bodo vsa preostitvena posojila poravnana do konca leta 1985. Sredstva za odplačilo dolgoročnih kreditnih obveznosti pa so zagotovljena v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljih plana občinske izobraževalne skupnosti.

Ker je tako uspešno zaključena največja povojna naložba v šolstvo v trebanjski občini, bi lahko sklenili z ugotovitvijo, da imajo trebanjski šolarji in njihovi učitelji po zaslugi vseh občanov in delov-

lih ljudi primerne pogoje za učenje in delo.

J. S.

ČETRTKOV INTERVJU

Najprej pred svojim pragom

Do sprememb s kritično oceno dela ZK

BREŽICE — Za Zvezo komunistov se začena čas velike preizkušnje, čas, ko naj bi skupaj z vsemi delovnimi ljudmi hitreje potisnili naš voz na tirnice gospodarske stabilizacije. To pomeni spremembo dosežane prakse in več ustvarjalnosti v političnem delu. Izhodišče za drugače zastavljeno delo osnovnih organizacij in komunistov je temeljita in kritična ocena dosežane vloge, naloge za takojšnje ukrepanje pa vsebujejo tudi predlogi sklepov in vsebina 13. seje CK ZKJ. Občinski komite ZKS je za delovni posvet s sekretarji OO ZK 15. avgusta pripravil načrt aktivnosti v organih in organizacijah ZK v občini. Sekretar OK ZKS Stanko Zlobko je na vprašanja o tem, kako si zamisljajo to javno razpravo in kaj pričakujejo od nje, takole strnil svoje pojasnilo:

— Razprava ne sme biti usmerjena samo v formalno preučevanje in soglašanje s predloženiimi sklepi CK ZKJ, ampak mora spodbuditi vrsto aktivnosti za

J. TEPPEY

Vse to je posledica vedno dražjih materialov, kjer se tudi konča vsako varčevalno prizadevanje. V težkem položaju bo tudi šolstvo, kjer je že zdaj opaziti bistveno zaostajanje rasti osebnih dohodkov. V Ribnici že tako ne poznajo združevanja sredstev za učbenike, ni šole v naravi. Zaradi pomankljajev denarja letos ne bi mogli pokriti treh šolskih stavb, če bi ne prisrkočilo na pomoč vse ribniško združeno delo.

Temeljito so pretresli tudi poslovanje drugih samoupravnih skupnosti. V občinskem glasilu Rešeto so objavili vse prejemnike socialnih pomoči, o prejemnikih štipendij naj bi se izrekli tudi v krajevnih skupnostih, kjer najbolj poznajo razmere. Glavna naloga vseh v samoupravnih interesnih skupnostih pa bo še naprej usklajevanje programov, varčevanje pri naložbah, skrb za preživetje.

J. S.

Za nemarnost ni nobenega opravičila

Smrad in umazanija sta skrita za zaprtimi vrati Inšpekcija zama opozarja

POSAVJE — Sanitarna inspekcija se letos bolj zavzeto posveča javnim prostorom, gostiščem, kampom, avtobusnim in železniškim postajam, tržnicam in trgovinam. Ponokod na videz sicer vzorno skrbijo za red, toda sanitarije do kraja pokvarijo dober vtis. Tudi v zasebnih gostilnah ni veliko bolje in izjeme so zelo redke. Če bi delili zvezdice za take prostore, jih skoraj nikjer ne bi dobili.

Prizadeti se izgovarjajo predvsem na nekulturnost gostov, potnikov, kupecev, vendar jim inšpektorji ne morejo dopovedati, da tam, kamor prihaja veliko ljudi, na primer na dobovski železniški postaji, dvakratno čiščenje na dan ne zadošča. Predvsem tako dolgo ne, dokler ljudem ne bo prišel v navado drugačen odnos do čistoče in do tuje lastnine, ki jo brezvestno uničujejo in odnašajo vse, kar ni dovolj pritrjeno.

J. T.

OBČUTEN PORAST IZVOZA

RIBNICA — V ribniški ITPP, Industriji termičnih aparatov, žičnih tkanin in plastike, so v letošnjem prvem polletju ustvarili za domala petino večji dohodek kot lani v enakem obdobju. Prodajo na tuje tržišče je ITPP v primerjavi z lanskim prvim polletjem povečala za več kot 100 odst. S prodajo svojih izdelkov na domačem trgu je omejenjena delovna organizacija v letošnjih prvih šestih mesecih zaslužila dobre tri petine več kot v lanskem prvem polletju.

AVGUSTA NA KEGLJANJE?

KOČEVJE — Kočevsko keglijšče, ki je zaprt že od lanskega decembra, bo odprto predvidoma spet konec avgusta.

NAMA se je odrekla pravici upravljanja z njim, ker bi bilo treba opraviti večja vzdrževalna dela, za kar pa nima denarja. Prekriti bi bilo treba streho, popraviti avtomatiko in urediti ostale prostore. Keglijšče bo zdaj brezplačno prevzela Zveza kulturnih organizacij občine Kočevje. Gostinski inventar, katerega vrednost je ocenjena na okoli 800.000 din, bo ZTKO odplačala NAMI v več obrokih. Pogajanja o tem potekajo že dolgo, direktor kočevskega tozda NAME Antion Kovačič pa obljublja, da bodo končana predvidoma do konca avgusta.

A. L.

Vedno hujši boj za odpadke

V kočevskem Dinosu zberejo vsak mesec po 250 ton železa — Konkurenca

KOČEVJE — V kočevski poslovalnici Dinoso so polletni plan izpolnili, kako bo ob koncu leta, še ne vedo. Dejstvo je namreč, da iz delovnih organizacij prihaja vse manj odpadnega materiala, potrebe po njem pa so vedno večje. Kljub temu je Franc Premrl, v. d. poslovodje v tej poslovalnici, prepričan, da bodo dosegli tudi letni načrt.

„Tu smo imeli prej cele gore materiala. Težko se je bilo znati v takšni

zmešnjavi. Zdjaj pa sproti sortiramo ves material, ga spravimo v zabojnike in takoj odpremo naprej. Tu nas je 10 zaposlenih in vsak mesec moramo zbrati po 240 ton železa, 15 ton barvnih kovin in 37 ton papirja. Tako zastavljen plan je za nas kar visok, saj je zlasti v zadnjem času težko zbrati tako velike količine odpadnega materiala. V tovarnah namreč porabijo vsak košček železa, zato se moramo tudi sami potruditi in material iskati na terenu. Nekaj časa smo imeli svojo poslovalnico celo v Sodražici in Loškem potoku. Pohvaliti pa moram šole, Rdeči križ in krajevno skupnost

Franc Premrl: V zadnjem času težko izpolnjujemo plane. Tovarne temeljito izrabijo vse materiale.

Kočevje, ki so v okviru raznih akcij zbrali veliko odpadnih surovin, h. rati pa očistili mestno okolico in mesto samo. Veliko odpadnih surovin nosijo k nam tudi Romi. Skratka, pri nas moramo imeti vsak dan v blagajni vsaj 40 tisoč dinarjev za tako imenovani drobnji odkup,“ je povedal Premrl.

Radi bi izpolnili zahtevne načrte, hkrati pa se malo boje tudi konkurenčne Surovine, ki že steguje ti-

● V Dinosu so pred kratkim povečali cene odpadnega materiala. Zdjaj je železo že po 7 din, papir po 5,5 din, pločevina po 5 din, pri nekaterih surovinah so cene višje tudi za 2 do 3 din. V poslovalnici upajo, da bodo tudi z malo višjimi cenami spodbudili prodajo odpadnih surovin.

palke proti tako močnim delovnim organizacijam, kot je Riko. Če bo posledica take konkurence tudi zmanjšan uvoz starega železa in drugih surovin, za katere zdaj še odštevamo zelene dolarje, potem je takle boj kár koristen.

J. S.

KOČEVJE: NOVO V NAMI

ZDAJ TUDI GLASBILA — S 15. avgustom so v kočevski Nami začeli prodajati tudi glasbila. Na novem glasbenem oddelku imajo zastavljena dva pianina (po približno 260 do 300.000 din), več kitar in električnih kitar, ksilofonov, harmonik, saksofonov in drugih glasbenih instrumentov.

PETKOVI VEČERI — Vsak petek od 24. avgusta dalje bodo imeli v kočevski Nami „Petkove večere“, ki pa niso v nobeni zvezi z generalnim direktorjem ZKGP Alojzom Petkom. Začenjali se bodo ob 19. uri in trajajo do 22. ure. Takrat bodo gostom postregli s srbskimi posebnostmi na žaru, ki jih bo pripravil kulinarčni mojster iz Srbije. Da bo šla jeduča bolj v slast, bo na razpolago še izbrana pijska, oboje pa bodo gostje použili ob spremljavi lahke glasbe.

Marija Glušič

Menza ni hotel

V menzi mokronoške Iskre kuhajo po 240 malic — Mnogi se zmrdujejo nad hrano

MOKRONOG — „Ko sem pred 21 leti začela delati v Mokronogu, sem prihajala v službo z jabolkom in kosom kruha. To je bila moja malica in nikoli nisem pomislila, da bi moralo biti kaj drugače. Danes se mnogi med nami zmrdujejo nad najboljšo hrano,“ je dejala Marija Glušič, kuharica v menzi mokronoške Iskre.

V pogovoru z Gvidom Škarjo, Ano Jevšek in Marijo Glušič se razkrije, da mnogi ne jedo kurjega mesa, drugi spet se zmrdujejo nad makaroni, tretji jedo juho z nožem, četrtri spet bi se malice radi najedli za 24 ur. Skratka, ne mine malica, da bi ne bilo takih ali drugačnih pripomb.

Toda v tej tovarniški menzi, podobni tolikerim drugim, skuhajo vsak dan po 240 obrokov. Držijo se normativa in jedilnika, ki ga s pomočjo osebja iz kuhinje sestavlja posebna samoupravna komisija. Obroki so obilni, primerni za težake. Poleg obilne hrane pa vsak dan skuhajo še kavo, ki jo delavci lahko dobe že ob pol šestih zjutraj, v njej so na voljo brezalkoholne pijače. In kar je za kuharja Gvida (šefa kuhinje) ter kuharici Marijo in Ano najpomembnejše: tujim gostje vedno pohvalijo malico, šefom mokronoške Iskre pa ni nerodno peljati svojih gostov v tovarniški obrat družbene prehrane. Več kot jasno pa je, da malice, za katere je zagotovljen vsak dan do 25 tisoč dinarjev, ne morejo biti kot kosila v hotelih najvišje kategorije.

J. S.

Kmet ne more sam

Jože Urbanč ima v hlevu 18 glav živine

JELŠE — „Letos sem oddal natanko 1405 kg pšenice, vsaj toliko pa sem zadržal zase. Toča mi je za približno petino zmanjšala pridelek. Morda bi oddal še več pšenice, toda lani sem pripeljal v skladišče preko 600 kg prav suhe pšenice, a

Jože Urbanč: „Sprva so me nekateri postrani gledali, ker sem postal kooperant. Kmalu pa so tudi sami spoznali, da ne gre drugače.“

jo je Merx skladiščil kar na betonu. Seveda so vse vreče segnile, pšenico pa je bilo treba na moč sušiti. Ni mi toliko hudo, ker sem po tuj krivdi plačal več za sušenje, ampak za vreče, ki so segnile, prične pripoved o letošnjem pridelku pšenice na svojem posestvu kmet Jože Urbanč iz Jelš.

Gospodari z okrog 13 hektari površin, od teh je okrog 7 hektarov obdelovalne zemlje. Odkupna cena okoli 30 din za kilogram pšenice se mu zdi še kar sprejemljiva, tako da bo Urbanč letos morda oddal še nekaj sto kilogramov pšenice krškemu M-Agrokombinatu. Že dolga leta je zvest kooperant, zato ni še nikoli preprodal kakšne glave živine čez mejo. Zna ceniti pomoč in varnost, kar očuti ob sodelovanju s temeljno organizacijo kooperantov Agrokombinata, čeprav dostikrat ni ravno zadovoljen z nekaterimi odkupnimi cenami. Pred leti je imel v hlevu 11 krav in je oddal okrog 80 litrov mleka na dan. Ko je imel pesine rezance in tropine iz pivovarne, se je še plačalo, zdaj je stalež krav zmanjšal. Še vedno pa je hlevu 18 glav živine, zvečine pitancev.

P. P.

**HVALEŽNOST
PRIZADETIH**

Oseba, ki ima zaslužno za bodico „En ansambel za dve opravi“ (DL 16. avg. 5. str.) prav gotovo ni imela dobrih namenov. To dokazuje tudi njena anonimnost. Laži tudi jaz ne bi napisal in se še podpisal. Nevoščljivost pač ne pozna meja. Saj ji prav neradi pogledamo v oči.

Vsi člani ansambla bi bili presrečni, če bi zaslužili 30 tisočakov, kot je bilo navedeno v članku. Vendar tudi to ni tako veliko. Saj malokateri ansambel igra na veselici pod ceno 30 tisočakov. Mi pa smo svoji mladinski organizaciji zaračunali samo 17 tisoč din. Je to res tako veliko? S tem denarjem nismo obogateli. Zasluženi denar smo morali odšteti za uporabo prostora za vadbo ter porabljeni elektriko, ki prav gotovo ni poceni. Ostanek pa ni omebne vredne. Prav tako niso bili zastojni instrumenti. Le-te smo kupili sami s svojim denarjem, zato ne igramo v okviru mladinske organizacije, kot to nekateri mislijo. Če smo člani mladinske organizacije, to še ne pomeni, da bi svoji OO ZSMS morali igrati zastoj. Saj so mladinci pristali na predlagano ceno.

Zakaj potem šele po veselici toliko nepotrebnega prahu?
BOJAN RUS
Velika Loka 40

**IZLET
INVALIDOV**

V soboto, 4. avgusta, je Društvo invalidov občine Metlika pripravilo za svoje člane izlet. Čez Gorjance smo se najprej odpravili v Kostanjevico, v tem prelepem kraju smo si ogledali Formo vivo in Galerijo Božidar Jakac. Veseli in zadovoljni smo se potem odpravili v Pletanje, kjer smo si ogledali okolico samostana in preko diaprojektivov spoznali življenje in delo tamkajšnjih ljudi. Nato smo se odpravili na Javorovico. Tam smo se v tišini Gorjancev ob spomeniku poklonili žrtvam za svobodo. Nadaljevali smo pot in prijazni šofer avtobusa nas je kmalu pripeljal do cilja našega izleta: izstopili smo pri Planinskem domu Vinka Paderišča.

Vsaki danj je, ostal nekje daleč. Še bi radi ostali skupaj, a dan se je poslovjal. Ko smo se razhajali, smo si obljubili, da se zopet kmalu srečamo.
MARTINA MOLEK

**TUDI METLIŠKI
PLANINCI NA
GORJANCE**

METLIKA — Tudi metliško planinsko društvo, eno najmanjših v Sloveniji, pripravlja ob dnevu planincev, v nedeljo, 9. septembra, pohod na Gorjance. Planinsko društvo Novo mesto organizira tam ob svoji 70. obletnici zbor vseh slovenskih planincev. Na proslavi, katere pokrovitelj bo tovarna zdravil Krka, bo govoril Franc Štinc, predsednik RK SZDL Slovenije. Metliški planinci se bodo zbrali 9. septembra pri gostilni Badovinac na Jugorju ob 7. uri zjutraj ter skupaj krenili proti cilju na Miklavžu. Vsi, ki letos še niso plačali članarine ali se žele na novo članiti, lahko to storo pri Anki Kršćine na občinski konferenci SZDL v Metliki. Trg svobode 7, vsak dan od 6. do 14. ure, ob sredah pa do 16. ure.

Skrivna invalidova želja

Prošnja Rafka Zupančiča iz Slepšča

Minilo je že približno 17 let, odkar ste za naju, Vido in Rafka, invalida na vozičkih, izvedli zbiralno akcijo za nakup televizorja, ki si ga, čeravno doma nismo stradal, sami nismo mogli privoščiti. Seveda smo ob televizijskem sprejemniku, ki sva ga dobila v dar, lažje prenašala življenje. Vsem bralcem, ki se tega spominjajo, se še enkrat najtopleje zahvaljujemo.

Sestra Vida je sedaj že več kot desetletje poročena in si je ustvarila dom v Ponikvah pri Dobropoljah. Tam je najprej nekaj časa delala, vendar se je obolenje toliko poslabšalo, da se je morala invalidsko upokojiti. Septembra letos bom tudi sam dopolnil 20 let. V tem času sem dokončal osnovno šolo v Zavodu za usposabljanje invalidske mladine v Kamniku, letos pa še gimnazijo Rudolfa Maistra. Ker za fizično delo nisem sposoben, nameravam nadaljevati študij na višji upravni šoli v Ljubljani, kjer bi rad študiral računalništvo.

Vendar sem tu naletel na nove težave. V času šolanja na gimnaziji sem resda prejemal štipendijo in otroški dodatek, vendar je to zadoščalo le za vzdrževanje in si denarja nisem

mogel prihraniti. Podobno bo tudi vnaprej. Ker je študij računalništva brez prakse neizvedljiv, se že daljša zanimam za nakup računalnika, vendar so cene tako visoke, da jih ne zmoran. Tudi od staršev ne morem pričakovati potrebnega denarja, saj sta oba ostarela in obolela. Ob 8.000 dinarjih očetove pokojnine od njih tega tudi ne morem zahtevati. Moja skrivna želja je, da bi si na kakšen način priskrbel potrebni računalnik, zaradi tega se obračam na vas in vaše bralce, če bi mi lahko pomagali. Vem, da vsakdo tega ne bo odobravaj, češ da po časopisu beračim, toda moja prošnja se mi ne zdi nič sramotna.

RAFKO ZUPANČIČ
Slepšek 12
p. Mokronog

**POZDRAVI Z
MORJA**

**NI TO SPRTO
Z LOGIKO?**

Komunalno podjetje v Trebnjem odvaža smeti dvakrat na teden. Za odlaganje imajo stranke kante, kjer so smeti pripravljene za odvoz. Za to delo zaračunava podjetje strankam po kvadraturi njihovega stanovanja. Tako zaračunavanje je nepravilno. Vzemimo primer: stranka A ima eno kanto in stranka B tudi samo eno kanto, ker ji povsem zadostuje za količino smeti, čeprav ima večjo kvadraturo stanovanja. Toda stranka B plača znatno več kot stranka A, kljub temu da delavec pri pobiranju smeri odnese obema strankama le po eno kanto! Kje je to logika? Ali je to po načelu za enako delo enako plačilo? Višna plačila bi se morala določiti glede števila kant, ki jih stranka ima, ker jih potrebuje za odvoz svojih smeti.

H. T.

**Opravičilo odveč!
Ob krajah po poljih**

Vse kaže, da spet oživlja kraja kmetijskih pridelkov, ki pa dobiva drugačno obliko. Včasih so fantje zvečer smukali tuje sadje in so bili pripravljene kar najhitreje varno zbežati. Danes poteka nabiranje podnevi in se včasih ne konča niti ob posredovanju lastnika. Nabiralci niso več samo vaški pobalini, ampak tudi odrasli ljudje. Če sodimo po registrskih tablicah njihovih neskrupnih avtomobilov, domujejo v velikih mestih, baje kulturnih središčih, ki naj bi solila pamet hribovcem. Če so že iz kulturnih središč, tega ne kažejo. „Razdejanje“, ki ga pusti jata divjih škorcev na zrel čebnji, ni nič v primerjavi z razdejanjem, ki ga zmorejo narediti ljudje.

Praksa kaže, da skuša ob srečanju z lastnikom nabiralec svoje početje pojasniti s svojo ne povsem založeno mizo v kriznem obdobju in predvsem z željo otrok, da gredo v naravo. V primerih, ko ni lastnika, je vsakršno opravičilo seveda odveč. Očitno tudi opravičilo pred lastno vestjo!

M. LUZAR

Vsem bralcem Dolenjskega lista so poslali pozdrave štiri tovarišice in 59 otrok iz Črnomlja, ki letujejo od 14. do 27. avgusta na Debelem rtiču. Otroci so zdravi in zadovoljni, imajo tudi lepo vreme. Veliko se ukvarjajo s športom in na maratonu ob dnevu granitirjev so dosegli kar 1. in 3. mesto. Bili so na proslavi v Hrvatinih, v kratkem pa se nameravajo zapeljati z ladjo v Koper in še kam.

Podpisi štirih tovarišic in 59 otrok

**BREŽIČANI
NA TRIGLAVU**

BREŽICE — Čeprav ležijo Brežice v ravninskem delu Slovenije, tukajšnji planinci obiskujejo tudi najvišje gore v ožji domovini. V petek, 17. avgusta, se je 20 brežiških planincev povzpelo na Triglav. Polovico je bilo mladine in pionirjev, starih od 12 do 17 let. Prvič so prehodili v življenju naporno in težavno pot od Aljažvega doma do Staničeve kočice, kjer so prespali noč. Naslednji dan so se povzpeli na Triglav in se vrnili po južni strani do Tržaške kočice. 18. avgusta so se preko Sedmerih jezer spustili do Bohinjskega jezera. Vodila jih je izkušena planinka prof. Marija Veble iz brežiške gimnazije. Za skupino je na pohodu očetovsko skrbel Štefan Graher, gospodar planinskega društva. Priznanje zaslužijo vsi vodiči in drugi sodelavci.

BOJAN HORVATIČ

**TEKMOVANJE
HARMONIKARJEV**

LJUBEČNA — 25. avgusta ob 16. uri se bo na Frankolovem začelo tekmovalje harmonikarjev z diatoničnimi harmonikami za pokal „Zlata harmonika Ljubečne“. Naslednji dan ob 15. uri se bodo najboljši harmonikarji s tega tekmovalja pomerili v finalu na Ljubečni.

Jožeta Mežnaršič

V Metliki je 7. avgusta iznenada v 73. letu starosti umrla Pepca Mežnaršič. Bila je najmlajši otrok mnogoštevilne Trčkove družine. V predvojni Jugoslaviji je bilo težko najti kruh doma. Pepca je odšla v Zagreb in delala tam kot šivilja osem let. Z možem Žarkom sta se spoznala v Metliki. Ostala sta si zvesta spremljevalca skozi vse življenje in bila trdna opora drug drugemu. Vzgojila sta troje otrok in bila srečna ob njihovem napredku.

Že 28. aprila 1941 sta se vrnila na možovo domačijo v Metliko, ker zanj v Zagrebu ni bilo več dela. Temeljito sta obnovila daleč znano in slovečo Bartusovo gostilno in prevzela tudi ostalo posestvo. Dela in skrbi je bilo veliko. Svojemu možu je bila vedno desna roka. S svojim zdravim humorjem, vedrino in šegavostjo je premagovala mnoge težave in tudi v svojem okolju ustvarjala dobro voljo.

Kmalu je za delo poprijel sin Branko z ženo Marijo. Z možem sta bila srečna, da se njuno delo nadaljuje z istimi vrtilinami in veseljem. Neizmerno sta se veselila ob svojih vrnitvah. Tudi med NOB je Pepca dala svoj delež, aktivno je podpirala OF z vsem, kar je mestna organizacija AF-Z delala za partizane. Z njenimi najbližjimi sorodniki, prijatelji in znanci so jo na zadnji poti spremljali številni Metličani in njen preran grob zasuli s cvetjem in vencem. Ohranili jo bomo v lepem spominu kot dobro, delavno in skrbno ženo in mater.

R. F.

TELEVIZIJSKI SPORED

24. VIII. petek 1
17.50 — 23.10 TELETEKST
18.05 POROČILA
18.10 ROCK PORTRET: Leb in sol
18.40 TRNOV GRAD, madžarska otroška nadaljevanka
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

25. VIII. sobota 1
15.30 — 00.25 TELETEKST
15.45 POROČILA
15.50 CIBICAN, DOBER DAN; Mali ribiči
16.05 F. Milčinski: BUTALCI, 2. del lutkovne oddaje
16.35 ZGODBE IZ NEPRIČAVE, otroška serija
17.05 MODROST TELESJA: Glava in živci, angleška dokumentarna serija
17.55 ŽENSKA ZA PULTOM, češkoslovaška nadaljevanka
18.45 ČUDEŽI NARAVE, kanadska poljudnoznanstvena serija
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 DOGODIVŠČINA PAMETNEJŠEGA BRATA SHERLOCKA HOLMESA, ameriški film
Sherlock Holmes, pronicljivi detektiv, in njegov prijatelj dr. Watson sta postala klasični figuri v žanru, ki je tudi po zaslugi avtorja Conana Doylea bolj spoštovan. Večje pisane zgodbe so zamikale tudi filmske ustvarjalce, ki pa niso

26. VIII. nedelja 1
8.55 POROČILA
9.00 ŽIVŽAV, otroška matineja
9.50 TRNOV GRAD, ponovitev madžarske otroške nadaljevanke TV Zagreb
11.45 625 — napoved tedenskega sporeda
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
15.50 POROČILA
15.55 ALPE — JADRAN, informativni magazin

27. VIII. ponedeljek 1
17.50 — 22.25 TELETEKST
18.05 POROČILA
18.10 ZGODBE IZ NEPRIČAVE, otroška serija
18.40 PET MINUT ZA REKREACIJO

28. VIII. torek 1
17.30 — 22.45 TELETEKST
17.45 POROČILA
17.50 JEKLENEC, otroška serija TV Zagreb
18.10 KOPRSKA SREČANJA, otroške folklorne skupine
18.40 PISANI SVET: Morje
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

29. VIII. sreda 1
17.55 — 22.25 TELETEKST
18.10 POROČILA
18.15 CIBICAN, DOBER DAN; Morski zakladi
18.30 ČEZ ATLANTSKI OCEAN, potopisna reportaža
19.10 RISANKA

30. VIII. četrtek 1
17.45 — 22.30 TELETEKST
18.00 POROČILA
18.05 TRAPOLLO HH 33: Vojvodla, mladinska nadaljevanka

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 MODROST TELESJA, angleška dokumentarna serija
20.55 NE PREZRITE
21.10 B. Bins: PROTI VETRU — Divje goši, avstralska nadaljevanka
22.00 DNEVNIK
22.15 M. Dolenc: GORENČEV VRAG, TV nadaljevanka

DRUGI PROGRAM
17.45 Test — 18.00 Dnevnik — 18.15 Avtogrami — 18.45 Večer z

znali zadeti duha literarne predloge. Zato je še toliko bolj presenetljiva verzija ameriškega režiserja Billyja Wilderja, ki se je zelo duhovito ponorčeval iz vsega, kar predstavljata Holmes in dr. Watson. Nekaj podobnega je poskušal tudi Gene Wilder, ki je tudi sam scenarist in glavni igralec v filmu o dogodivščinah pametnejšega brata Sherlocka Holmesa. Avtor filma je znan predvsem kot odlični sodelavec prav tako znane komika Mela Brooksa in Martina Feldmana, ki igra tudi v tem filmu, v katerem ni trpel in umorov. Gre za iskanje ukradene, a silno pomembne listine. Preiskavo je kraljica Viktorija konec prejšnjega stoletja poverila Sherlocku Holmesu, ta pa je nalogo prepusil mlajšemu bratu.

21.35 ZRCALO TEDNA
21.55 G. Puccini: MANON LESCAUT, opera
To opero so v živo posneli v znameniti Metropolitanški operi v New Yorku. Zasedba vlog v tej znani in zelo priljubljeni operi spada v sam vrh opernega poustvarjanja. Manon Lescaut poje Renata Scoto, nastopajo še Plácido Domingo, Pablo Elvira, Renato Capocchi, dirigent je znani James Levine. Na začetku je da-

16.40 TV TEKA: Zabavnoglasbene oddaje
17.45 ZVEZDA V PRAHU, ameriški film
Zvezda v prahu je značilen western, v katerem je mestni šerif ves čas na preizkušnji. V zaporu ima namreč ujetnika, ki bi ga nekateri radi osvobodili. Na preizkušnji je šerifov ugled in moč pravice. Režiser ni iskal originalnih rešitev, ampak je vztrajal na utecenihih tirnicah te zvrsti.
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 GABRIJEL, nadaljevanka TV Zagreb

18.45 VIDEO ŠOLA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 ŠOFER ZA ENO VOŽNJO, 2. del sovjetske drame
21.10 GLASBENI MAGAZIN: Nocoj o glasbi in morju
22.10 DNEVNIK

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 PARK AVENIJA 79, ameriška nadaljevanka
21.35 ČUDEŽ ŽIVLJENJA, švedska dokumentarna oddaja
Dokumentarna oddaja Čudež življenja je velik uspeh treh švedskih avtorjev, ki so tako izpopolnili filmsko tehniko, da lahko snemajo najmanjše, doslej še nevidne podrobnosti. Med drugim so prvi posneli človeško jajčece v procesu delitve, torej trenutek, ko se začne

19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 Film tedna: MARNIE, ameriški film
Alfred Hitchcock marsikaj v svojih filmih gradi pripoved na faziskovanju in razkrivanju nezavednega v svojih junakih, tudi v filmu Marnie. Bogatin se poroči s privlačno kleptomanko, ki jo hoče obvarovati in osvoboditi

18.40 ŽELELI STE — POGLEJTE
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 TEDNIK
21.05 ŽIVLJENJE VERDIJA, nadaljevanje in konec
22.15 DNEVNIK

orkestrom — 19.30 Dnevnik — 20.00 Moj svet glasbe — 20.45 Poročila — 20.50 Vidiki — 21.40 Molk dr. Ivensa (sovjetski film)

TV ZAGREB
15.50 Videostrani — 16.00 Poletno popoldne: Gore sveta, Risanka. Umor kita — 18.00 Poročila — 18.05 TV kolektor — 18.15 Avtogrami — 18.45 Večer z orkestrom — 19.30 Dnevnik — 20.00 Derrick (serijski film) — 21.05 Zabavna oddaja — 21.50 Dnevnik — 22.05 Gos: urednik: Krsto Papič

ljša predstavitev Metropolitanške opere, po prvem dejanju pa razgovor s skladateljem in režiserjem te predstave Giancarlo Menottijem.
00.20 POROČILA

DRUGI PROGRAM
14.00 Test — 14.15 Kupil sem očka (sovjetski film) — 18.35 Festival otroka Šibenik 84: Pihalni orkester iz Milj — 16.30 Sarajevo: Državno prvenstvo v atletiki za posameznike — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Tv kasete: Zoran Georgiev — 20.30 Finska na prvi pogled — 21.00 Poročila — 21.05 TV galerija — 21.35 Športna sobota — 22.00 Cervantes (španska nadaljevanka)

TV ZAGREB
Poletno popoldne: 15.25 Serijski film — 15.55 Zlata goska — 16.10 Vse je bilo le glasba — 17.00 Reka Tara — 17.30 Sedem TV dni — 18.00 Poročila — 18.05 TV kolektor — 18.15 Glasbena akademija vam predstavlja — 18.30 To je to — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pandora in leteci Holandec (angleški film) — 22.00 Dnevnik — 22.15 V soboto zvečer

20.55 HODOLJUBLJE: Vukovar, reportaža TV Sarajevo
21.25 ŠPORTNI PREGLED
21.55 POROČILA

DRUGI PROGRAM
14.45 Zandvoort: Avtomobilske dirke FI za VN Nizozemske — 16.45 Sarajevo: Državno prvenstvo v atletiki za posameznike — 19.10 Turistični vodič — 19.30 Dnevnik — 20. Mesta: Sydney, kanadska dokumentarna serija — 20.50/24 ur — 21.00 Kino — to sem jaz (venezuelski film)

DRUGI PROGRAM
17.55 Dnevnik — 18.15 Zgodba o pradeklci — 18.30 Pravljice narodne in narodnosti — 18.45 Jesenska serenada — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Znanost — 20.50 Poročila — 20.55 Hit meseca — 21.45 Dinastija

novo človeško življenje, videli bomo tudi posnetke razvoja zarodka oziroma plodu.
22.30 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM
17.55 Dnevnik — 18.15 Kaj otroci vedo o rojstnem kraju — 18.45 Francija skozi šanson — 19.30 Dnevnik — 20.00 Narodna glasba — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 Spomini: Vis, baza in trdnjava — 21.35 Poročila — 21.40 Jazz na ekranu — 22.30 Branje

DRUGI PROGRAM
17.55 Dnevnik — 18.15 Zajec s petimi nogami — 18.45 Zabava vas Bogdan Dimitrijević — 19.30 Dnevnik — 20.00 Umetniški večer: Kirk Douglas, Šampion (ameriški film) — 22.30 Poročila

Medsebojna pomoč zmore vse

Moverna vas primer trdnih sosedskih vezi

MOVERNA VAS — Tri mesece je tega, kar je mati Jožeta Stariha iz Moverne vasi pri Semiču prepričala nanj hišo in gospodarska poslopja, že se je zgodila nesreča. V četrtek pred dvema tednoma, ko nevihta ni prizanesla niti Beli krajini, je strela tresčila v njegov okrog 170 kv. metrov velik skedenj, iz katerega so kljub hitri sosedski pomoči mogli rešiti le stroj za ličkanje koruze in vprežni voz.

Čeprav je prihitelo na pomoč tudi 6 gasilskih društev iz okoliških vasi, pa so ostali nemočni, kajti ogenj je v trenutku zajel 16 nakladalnih sena, 2 prost. metra suhih borovih desk, 50 vreč malita, mlafilnico in vejarnico za pšenico, grablje za seno, pihalnik in stroj za mletje jabolk.

Udarce je za mladega polkmeta — Jože je z ženo zaposlen v Iskri — velik, zlasti se, ker je letos spomladaj začel graditi novo hišo, ki bo morala zaradi nesreče počakati vsaj tri leta. Vendar mu je lažje ob misli, da v nesreči ni ostal sam. Medsebojna pomoč sosedov, ki se kaže v vsakdanjem življenju, je bila tokrat še bolj nesebična. Vas šteje le 6 hiš, vsi pa so že obljubili udarniško pomoč pri gradnji novega skedenja, skupaj z Jožetovimi znanci iz sosednjih vasi pa ga bodo zalagali s senom. Stariha ima namreč v hlevu tri krave, ki pa jih ne misli prodati, saj kot kooperant kmetijske zadruge v teh z dobro obdelovalno zemljo skopih krajih lahko odda le mleko.

Kljub požaru Jožetu ni sploh nelagodja do kmetovanja. „Morali se bomo še bolj zagrsti,“ pravi.

B. M.

Jože Stariha

dežurni poročajo

OB MOTORČEK — Izpred gostilne Skubice je 13. avgusta zvečer izginilo kolo z motorjem Črnomljič Roberta Fira. Vozilec so naslednji dan našli ob cesti od Črnomlja proti Stražnemu vrhu. Kdo si je olajšal pešačenje, še ugotavljajo.

PO GLASBO — Antonu Ravbarju iz Uršnih sel je 13. avgusta zvečer nekdo iz kuhinje vzel radiokasetofon, vreden 30.000 din. Ravbarja ni bilo doma. Tat je zlezel skozi odprt kuhinjski okno in si postregel.

NA HLADNO — Črnomljski miličniki so 14. avgusta pridržali do izrečitve 23-letnega Mirka Šajnoviča iz Lokev. Mladenec je pijan razgrajal v bifeju železniške postaje v Črnomlju.

RAZGRAJAL JE — Šentjernejski miličniki so 14. avgusta dali na hladno 52-letnega Hižeta Benčina s Hudenjega, ki je doma razgrajal in se pretepal.

OB PEČ — V noči na 15. avgust je iz skednja Marice Stricelj s Sel pri Semiču izginila kopalniška peč, vredna 6.000 din.

REZERVNI DELI — V noči na 14. avgust je še neznan tat odmontiral razne dele s traktorja Janeza Zuckovca iz Gor. Nemške vasi. Traktor je bil spravljen v gospodarskem poslojpu.

AVTO VZELA NOČ — V noči na 15. avgust je nekdo odpeljal neregistriran osebni avto Slavka Hudorovca iz Coklovec. Vozilo je stalo pri Mladici.

K SODNIKU — Črnomljski miličniki so 15. avgusta zvečer pridržali do izrečitve 30-letnega Ivana Podbevskega iz Črnomlja, ki se je doma pretepal in razgrajal. Podbevskec bo moral k sodniku za prekrške.

UKRADLI KOLO — Nadi Zubukovec iz Straže je 17. avgusta izpred trgovine na Mirni nekdo odpeljal kolo, vredno 15.000 din.

KURE IN PETELIN — V noči na 19. avgust je nekdo vlomil v hlev Marje Pavlin v Družinski vasi. Potem ko je nepripravljeno vrata odprl obsejano, je odnesel štiri kure in petelina.

TAT V SAMSKEM DOMU — Iz omare Radka Bučarja, ki stanuje v samskem domu v Kanižarici, je nekdo ukradel 3.000 din.

UKRADLI ŠOTOR

METLIKA — V noči na 14. avgust je bil Branko Boldin iz Juravskega Broda ob šotor, vreden 10.000 din. Lastnik je šotor postavil na metliškem kopalnišču. Ko ga ni bilo "doma", je tat izrabil priložnost in šotor podrl ter odnesel.

PODRL GA JE NA PLOČNIKU

NOVO MESTO — Leon J. (15 let) iz Velike Bučne vasi se je 15. avgusta peljal s kolesom po pločniku ob Ljubljanski cesti proti Bršljanu. Nasproti mu je prišla skupina pešcev. Fant je zadel in podrl 76-letnega Novomeščana Alojza Ščuko, da je moral po zdravniško pomoč.

NAŠLI MINO

MOKRONOG — Med nabiranjem gob so 15. avgusta otroci v gozdu našli vasjo. Čipah pri Mokronogu našli mino. Nevarno najdbo je razstrelil pirotehnik iz Trebnjega.

AVTO V GRMOVJE

ŠKOCJAN — Stojan Hudorovca iz Dobruške vasi je 14. avgusta zvečer vžgal neregistriran osebni avto, naložil še štiri potnike in odpeljal proti Vinjemu vrhu. Zaradi neprimerne hitrosti je avto zaneslo s ceste v grmovje. Voznik in sopotniki so bili laže ranjeni, gmotne škode pa je za 10.000 din.

KOLESARKA V LEVO — Jože Gerkiš iz Semiča je 13. avgusta vozil z osebnim avtom od Metlike proti Črnomlju. V Gradcu je s stranske ceste pripeljala kolesarka Katarina Kukar iz Podzemlja in zavijala v levo. Čeprav se ji je Gerkiš umikal, sta trčila. Kukarjevo so morali zaradi hujših poškodb odpeljati v novomeško bolnišnico.

KOLO V TOVORNJAK NIŠNICO

KOLO V TOVORNJAK — Dušan Ožbolt iz Žužemberka je 14. avgusta peljal s tovornjakom skozi Žužem-

Javnost je ogorčena

Stane J. iz Novega mesta obdolžen, da je storil silo šestletnemu otroku — Nezaslišano spolno nasilje tudi v Kočevju, kjer je v priporu šolski hišnik

NOVO MESTO — Novomeščane in okoličane so minuli teden osupnile in ogorčile govorice, da je moški srednjih let spolno zlorabil šestletno deklico. Preiskovalni sodnik novomeškega temeljnega sodišča je te govorice potrdil.

V uradni izjavi je rečeno, da je 48-letni Stane J. iz Novega mesta obdolžen spolnega napada na osebo, mlajšo od 14 let. Obdolženec je sosed napadnega otroka, deklico naj bi v ponedeljek, 13. avgusta, zvalil k sebi v hišo v Regerči vasi in ji storil silo. Otrok je bil tako hudo poškodovan, da so ga morali odpeljati v bolnišnico, kjer je bil pet dni. Stane J. se doslej ni zagovarjal zaradi podobnih dejanj. Obdolženec je v priporu, preiskava še teče.

O nezaslišanem spolnem nasilju poročajo tudi iz Kočevja. V tamkajšnji enoti ljubljanskega temeljnega tožilstva so vložili obtožnico zoper 52-letnega K. F., bivšega hišnika v osnovni šoli. Obtožnica mu očita več spolnih napadov na osebe, mlajše od 14 let, po členu 103 KZ SR Slovenije. Nekdanjega hišnika na osnovni šoli namreč utemeljeno sumijo, da je od leta 1981 do lani 32-krat spolno občeval z deklicami, mlajšimi od 14 let. Obtožnec je v priporu od 29. maja letos. Podrobnejši podatki o obeh kazenskih zadevah so po zakonu o kazenskem postopku za javnost nedostopni.

Vroča kri zaradi premalo pijače

V gostilni Tomšič napadli miličniki

ŠKOCJAN — V gostilno Tomšič v Dobruški vasi je 13. avgusta prišla družba pijanih gostov. Vzdušje je bilo precej napeto, zato je lastnica poklicala na pomoč miličnike. Ko je mož postavil prišel, je 32-letni Marjan Hudorovac iz Coklovec pri Semiču zahteval alkoholno pijačo. Ker mu niso hoteli postreči, se je lotil miličnika, ki mu je prej mirno povedal, da lahko dobi le brezalkoholno pijačo. Drugi iz družbe so nato napadli miličnika, vendar so hitro odnehali, ko so videli, da je večše obvladal Hudorovca. Družba jo je odkurila. Miličnik in gostje so Hudorovca zadržali do prihoda miličnikov iz Novega mesta, ki so možaka odpeljali na treznjenje. Naslednji dan so miličniki izsledili tudi 20-letnega Branka Brajdiča iz Dobruške vasi, 32-letnega Jožeta Brajdiča iz Dobruške vasi in 19-letnega Silva Hudorovca iz Coklovec. Vsi trije so sodelovali v omenjenem gostilniškem pretepu.

OKRADLI TRUDNEGA POPOTNIKA

NOVO MESTO — V Novo mesto je 18. avgusta pripotoval Vasilje Vahaja iz Pančeva. Bila je noč. Ker ni imel avtobusa za naprej, je Vahaja sklenil jutro počakati pred Metropolom. Premagal ga je spanec, tat je izrabil priložnost in mu izmaknil potovalko z oblačili, iz notranjega žepa sukniča pa tudi denarnico s 6.000 dinarji in dokumenti.

PRETEP V ROGU

DOL. TOPLICE — V Rogu v Dolenjskih Toplicah sta se 14. avgusta zvečer strelja Jože Novina iz Podturna in Alojz Sercelj iz Dolenjskih Toplic. Pretep se je končal tako, da so morali Novino odpeljati v novomeško bolnišnico.

PADEL Z MOTORČKOM

DRAGATUŠ — Andrej Mušič iz Dragatusa se je 19. avgusta peljal na kolesu z motorjem od Nerajca proti domu. V Vel. Nerajcu je zapeljal na bankino, izgubil navohtenje in se prevrnil. Zaradi pretresa možganov so ga odpeljali v novomeško bolnišnico.

POGASILI GASILCI LAKOVNIC

NOVO MESTO — Kot smo že poročali, je 12. avgusta v Jurni vasi strela zažgala kozolet, last Slavka Lesarja. Vendar ognja niso pogasili poklicni novomeški gasilci, kot je bilo navedeno v zapisu, marveč prostovoljni gasilci PGD Lakovnice. Za netočnost, ki pa ni nastala po naši krivdi, se opravičujemo.

TAT NA AVTOBUSNI POSTAJI

NOVO MESTO — Na avtobusni postaji v Novem mestu je bil 16. avgusta tat. Alenki Zidarič iz Dobruške je med vstopanjem v avtobus izmaknil iz torbice denarnico s 500 din. Delovanje tatov so na postaji ugotovili tudi dan prej, ko je Milki Vene iz Črnomlja nekdo izmaknil iz torbice denarnico s 600 din, bloki za malico in ključi.

KOLO IZGINILO

NOVO MESTO — V noči na 14. avgust je nekdo ukradel kolo Vinku Kovačiču z Brinja. Jeklenega konjička, vrednega 10.000 din, je lastnik pustil pred hlevom na domačem dvorišču.

OB RADIO IN ZVOČNIK

OREHOVICA — Iz osebnega avtomobila Ljubljankinje Marije Boič je 15. avgusta nekdo odnesel radijski aparat in zvočnik. Oboje je vredno 15.000 din. Avto je stal pred gostiščem v Orehovici.

Roparski napad na mlada tabornika

P. Zupančiča sta neznanca pretepla, mu vzela uro in zbežala v noč

ADLEŠIČI — Ljubljancin Primož Zupančič (14 let) in Sobočan Hinko Krajačič (16 let) sta se 18. avgusta okoli ene ure vračala iz Črnomlja proti Adlešičem, kjer sta taborila. V Ulici Lojzeta Fabjana sta ju napadla mlajša fanta. Krajačič je zbežal, Zupančiča pa sta neznanca pretepla, mu z roke snela uro in jo ucvrila v temo. Zupančič je bil med napadom laže ranjen. Črnomljski miličniki so nočna napadala izsledili že naslednji dan. Gre za 17-letnega Vinka K. in 18-letnega Antona P., ki sta utemeljeno osumljena roparskega napada na mlada tabornika.

Po dolenjski deželi

● Benčin in boni so dragocene. To trditve potrjujejo vse bolj številne tatvine naftnih derivatov. Iz osebnega avta A. Z. iz Škocjana je tat pred dnevi iztočil 10 litrov bencina. Nepripravljeno je bil "tako zejen", da ga ni prav nič motilo dejstvo, da je avto parkiran tako rekoč pod lastnikovim oknom. Sušo v denarnici je imel tudi dolgooprstnež, ki je iz lade F. D., ki je stala v Velikem Gabru, iztočil 15 litrov bencina. Ne ve se, kako bo porabil svoj plen tat, ki je izpraznil rezervoar buldožerja G.G. Novo mesto, ki je stal na delovšču gozdne ceste pri Komarni vasi. Bo 150 litrov plinskega goriva porabil golf diesel ali pa bo gorivo morda poganjalo centralno kurjavo?

● Velika tatinska moda so tudi avtomobilske gume. V Šmihelu je nekdo vdrl v osebni avto P. P. iz Gor. Straže, vzel rezervno kolo, za nameček pa odvil še prednje kolo. Ob dvoje avtomobilskih koles je bil tudi Novomeščan V. K. Med tem, ko je bil na obisku pri prijatelju, je nekdo z njegove stoenke odvil prednje levo kolo, iz prtljavnika pa vzel rezervno.

● Ponoči je nekdo vdrl v zaboj z orodjem novomeške Komunale, ki gradi vodovod med Gradencem in Plešivico. Z nepripravi je odšlo 12 lopat, 21 krampon, macola, sekira in samokolnica. Ni kaj, zares za delo zagreti tatovi!

TAT NA AVTOBUSNI POSTAJI

NOVO MESTO — Na avtobusni postaji v Novem mestu je bil 16. avgusta tat. Alenki Zidarič iz Dobruške je med vstopanjem v avtobus izmaknil iz torbice denarnico s 500 din. Delovanje tatov so na postaji ugotovili tudi dan prej, ko je Milki Vene iz Črnomlja nekdo izmaknil iz torbice denarnico s 600 din, bloki za malico in ključi.

Letalci brez letališča

Člani Aerokluba Bela krajina se usposabljujejo v Novem mestu — Bo končno urejeno letališče?

METLIKA — Aeroklub Bela krajina, ki šteje okoli 50 članov, v glavnem mladih ljudi iz obeh belokranjskih občin, nima tako rekoč niti ene stvari, ki jih imajo drugi taki klubi pri nas in po svetu: nimajo ne avtionov ne letališča, še svojega prostora ne. "Smo pa tesno povezani z Dolenjskim letalskim centrom iz Novega mesta, kjer se naši člani usposabljujejo in šolajo," pravi predsednik kluba Franc Vrvišar, ki je hkrati tudi predsednik skupščine Dolenjskega letalskega centra. "Nekaj jih že ima izpite za jadrnalne in motorne pilote."

Pred štirimi leti so v srednjeročni plan zapisali, da bodo v tem obdobju usposobili letališče stezo na letališču na Otoku za jadrnalno in motorno letalo, tako da bi se lahko njihovi člani usposabljali doma in bi iz Novega mesta rajje v Belo krajino priletel avion, kot da sedaj oni hodijo tja. Z Dolenjskim letalskim centrom je tako tudi dogovorjeno, vendar tega do sedaj ni bilo moč narediti, ker se niso urejena vsa lastninska vprašanja za to letališče na Otoku. Izdelani pa so že načrti za ureditev letališča s 1.200 m dolgo letališko stezo in manjšim hangarjem. "V kratkem bomo dobili v uporabo tudi motorno letalo Utva, ki nam ga je dodelilo predsedstvo Zveze letalskih organizacij Slovenije, da bi poživili dejavnost našega kluba. Če bo vse po sreči, bomo na veliki proslavi in letalskem mitingu ob

40-letnici partizanskih letališč, ki bo v nedeljo na Otoku, krstili tudi prvo naše jadrnalno letalo, za nakup katerega je naš klub prispeval 400 tisočakov. Seveda bosta obe letali toliko časa, dokler ne bo urejeno letališče na Otoku, v Novem mestu. Za nedeljsko proslavo in miting je urejena 800 metrov dolga steza, po načrtu pa bo tu potem 1.200-meterska steza.

Franc Vrvišar: "Ko bo urejeno, bo letališče na Otoku edino v Beli krajini."

ki jo bo naredila vojska, le lastninske zadeve je treba prej urediti, to pa presega moč našega kluba. Ko bo urejeno letališče, bo seveda tudi zanimanje za Aeroklub Bela krajina večje, prav tako pa tudi naše možnosti za delo in razvoj," je sklenil Vrvišar.

A. B.

šport

Rokomet v Dobovi spet oživlja

Letos bodo Dobovčani igrali v 2. republiški ligi — Zavzeto trenirajo

DOBOVA — V rokometnem klubu Dobova so letos napeli vse sile, da bi pripravili novo igralno ekipo, ker se je prejšnja po izpadu iz republiške rokometne lige razšla. Novi trener Dobove je postal Stane Ostrelič, ki je prej igral v tem klubu. Ostrelič pravi, da želi čimbolje pripraviti ekipo, ki bo v bližajoči sezoni igrala v drugi republiški rokometni ligi. Novi trener rokometne Dobove je prepričan, da bo boj za obstanek v ligi težak, kajti po reorganizaciji slovenskega tekmo-

Stane Ostrelič, novi trener Dobove valnega sistema so se v drugi ligi znaše rokometne ekipe, ki so se še pred letom borile za naslove republiških prvakov.

JOŽE ARH

V KAMNIŠKE PLANINE

METLIKA — Metliško planinsko društvo pripravlja od 31. avgusta do 2. septembra pohod v Kamniške planine. Odhod bo v petek, 31. avgusta, ob 5. uri zjutraj z metliške avtobusne postaje, povratek pa v nedeljo, 2. septembra, v večernih urah. Pot bo planince vodila iz Kamnika na Veliko planino, v Logarsko dolino ter čez Kamniško sedlo v Kamniško Bistrico. Prijave zmagalov do odhoda Anka Krštine na občinski konferenci SZDL ter Stane Bordarič na skupščini občine Metlika.

METLIŠKI KOLESARJI V RADENCIH

METLIKA — Metliški mlajši in starejši pionirji so se preteklo nedeljo udeležili kolesarske dirke po Pomurju, ki se je točkovala za slovensko cestno prvenstvo. Šest metliških tekmovalcev je, tako kot že na tekmah doslej, doseglo solidne rezultate, najbolj pa se je v skupini pionirjev B uvrstil Igor Vajda, ki je zasedel 5. mesto.

"KOLESARSKI MARATON"

METLIKA — Metliško kolesarsko društvo obvešča vse ljubitelje kolesarjenja, da pripravlja v nedeljo, 26. avgusta, v okviru velike proslave z letalskim mitingom na Otoku lokalni kolesarski maraton. Maratona se lahko udeležijo tudi osnovnošolci, ki imajo opravljen kolesarski izpit. Start bo ob 9. uri pred nekdanjo Vrančičevo hišo v Bočki, pred začetkom maratona pa bo ob spominski plošči, ki stoji na kraju, kjer je bila ustanovljena 15. SNOUB — Belokranjska, krajša slovensost. Kolesarji bodo prevozili okrog 15 kilometrov po Beli krajini in Hrvaški, na cilj na Otoku pa bodo pripeljali pred začetkom slovensosti. Člani kolesarskega društva in vsi tisti, ki to želijo postati, bodo na startu prejeli članske izkaznice.

30 let rokometna v Brežicah

V soboto rokometni praznik v Brežicah — V spomin Darka Šetinca

BREŽICE — Rokometni klub Brežice bo v počastitve 30-letnice rokometu v tem kraju v soboto, 25. avgusta, pripravil rokometni turnir, s katerim se bodo oddolžili tudi spominu na preminulega dolgoletnega trenerja in igralca tega kluba Darka Šetinca. Otvoritev turnirja bo ob 13.30, na prvi tekmi se bosta pomerili ženska ekipa šentjernejske Iskre in mladince Brežic, nato mladinci Dobove in Brežice ter članice mariborskega Branika in Brežice. Na turnirju moških članskih ekip sodelujejo S. C. F. Borovlje iz Avstrije ter rokometni klubi Branik iz Maribora, Rudar iz Trbovelj in domačini ter veterani. Polfinalni tekmi bosta na igrišču pri šolskem centru, vse ostale pa na rokometnem igrišču RK Brežice.

Otvoritev turnirja bo ob 13.30, na prvi tekmi se bosta pomerili ženska ekipa šentjernejske Iskre in mladince Brežic, nato mladinci Dobove in Brežice ter članice mariborskega Branika in Brežice. Na turnirju moških članskih ekip sodelujejo S. C. F. Borovlje iz Avstrije ter rokometni klubi Branik iz Maribora, Rudar iz Trbovelj in domačini ter veterani. Polfinalni tekmi bosta na igrišču pri šolskem centru, vse ostale pa na rokometnem igrišču RK Brežice.

Trije republiški prvaki

Na republiškem prvenstvu v atletiki zmagali Novomeščani Cujnik, Šikonja in Primc — Še dve medalji

TOLMIN — V Tolminu je bilo na novem stadionu republiško prvenstvo v atletiki. Novomeščani so trikrat stopili na zmagovalno stopnico: prvi dan je Cujnik zmagal v metu kopja z dobrim rezultatom 71,48 m, drugi dan prvenstva pa sta zmagala Šikonja v teku na 800 m z 1:51,61 in Primc v metu diska z 49,68 m.

V soboto in nedeljo bo v Sarajevu člansko državno prvenstvo, kjer ima Cujnik priložnost, da se uvrsti v državno reprezentanco za balkanske igre in morda celo ogrozi olimpijca Krdžaliča. Šikonja in Primc pa bosta najbrž tudi prav blizu medalj.

V Tolminu so novomeški atleti osvojili tudi dve bronasti medalji: Slavko Malnar, ki je v JLA, je bil tretji v metu kladiva z 48,60 m, štafeta 4x400 m v postavi Zbogar, Škedelj, Gabrijel, Šikonja pa se je s časom 3:23,60 uvrstila za AK Gorico in Klavdivarjem.

V teku na 400 m z ovirami je bil Gabrijel četrti, v metu kladiva so bili četrti, peti in šesti Novomeščani D. Malnar, Gačnik in Eregovčević, četrto mesto je osvojila Erženova v teku na 400 m z ovirami, osma sta bila Zbogar na 400 m (51,63) in Milica Gorenc na 400 m z ovirami, deveto mesto in letos svoj najboljši rezultat pa je dosegel Ivo Škedelj v teku na 800 m (1:57,40).

Najboljša novomeška mladinka, Gabrijel in Primc, bosta imela takoj po članskem državnem prvenstvu na

ROKOMETNA POSLASTICA

SEVNICA — V soboto bo na rokometnem igrišču pri TVD Partizanu tradicionalni Lovrekov memorial. Domači rokometni klub je tudi tokrat uspel zagotoviti sodelovanje najmočnejših slovenskih ekip, kar je še posebno zanimivo pred začetkom novih ligaških bojev. Prijatelji rokometu v Posavju bodo lahko gledali srečanja Kolinske-Slovana, ribniškega Inlesa, Šostanja in gostitelja. Skratka rokometni večer, ki ga ne kaže zamuditi.

HMELJAK ZMAGAL V KRALJEVU

KRALJEVO — Na drugi dirki za cestno hitrostno državno prvenstvo motociklistov, ki je bila na dirkališču Baranovac v Kraljevu, se je ponovno izkazal član AMD Novo mesto Hmeljak, ki je zmagal v kategoriji do 125 ccm.

DOBRI REZULTATI STRELCEV

KRŠKO — Komite za SLO in družbeno samozaveščito skupščine občine Krško, trap sekcija TVD Partizan Krško in strelska sekcija TVD Partizan Leskovec so organizirali streljanje na glinaste golobe in streljanje z malokalibrsko puško. Rezultati: glinasti golobi — ekipno: 1. SOP Oprema 34, 2. SOP Storitve 26, 3. SOP Ikon 23; posamezniki: 1. Jože Zabar 13, 2. Jože Levičar 12, 3. Dušan Jarh 11. MK puška — ekipno: 1. SOP Oprema 255, 2. SOP Ikon 216, 3. SOP DSSS 172; posamezniki: 1. Jože Arh 92, 2. Stane Gašperin 85, 3. Slavko Sinkovič 83.

JOŽE ARH

Zlata olimpijka v Kočevju

KOČEVJE — V ponedeljek, 20. avgusta, so na svečani seji centralnega delavskega sveta LJK Kočevje podelili kip domačega akademskega kiparja Staneta Jarma najboljši rokometni vratarici na letošnjih olimpijskih igrah, Jasni Ptujec, ki je sicer zaposlena v zagrebškem predstavnstvu LJK Kočevje. Popoldne pa so jo na kočevskem rokometnem igrišču sprejeli še predstavniki občinske telesnokulturne skupnosti in športniki.

V razgovoru je Jasna povedala, da igra rokomet že 10 let, od tega 8 let pri zagrebški Lokomotivi. Za najboljšo vratarico sveta je bila proglašena pred dvema letoma na svetovnem prvenstvu na Madžarskem. Na olimpiadi ji je bila najtežja tekma z Južno Korejo, ko so si naša zmagala priborile tudi zlato medaljo. Zanimivo pa je, da ni vedela, s kakšnim rezultatom se je tekma končala. "Nikoli ne vem po končani tekmi, kakšen je rezultat. Med tekmo je namreč psihična obremenitev tolikšna, da sploh nisi sposoben razmišljati o rezultatu."

Na olimpiadi ji je bilo vseh 25 dni lepo, posebno še, ko so se srečavale z našimi izseljenci, ki jih je v San Pedru, kjer so bile nastanjene, največ iz Dalmacije. Nekoliko jo je motilo obsežno zavarovanje športnikov, saj je policajev kar mrgolelo.

Najsrečnejša pa je bila, ko so prejemale zlato medaljo, ko so igrali našo himno in na najvišji drog dvigali našo zastavo. "Vse to sem doživljala kot v sanjah in še danes nisem prišla čisto k sebi."

Ob zaključku razgovora se je zahvalila kolektivu LJK Kočevje, ki ji je omogočil tri mesece priprav in je tako v njeni zlati medalji tudi precejšen delež kolektiva LJK Kočevje.

ZLATA OLIMPIJSKA MEDALJA TUDI V KOČEVJU — Na ogled jo je prinesla Jasna Ptujec.

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal:
Milan Markelj

ŠE TOLE MALENKOST POPRAVIM, PA BOMO ŠLI S PREDPISANO HITROSTJO!

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Cigani niso poseben sloj

Stike s ciganskimi družinami obdržati s pomočjo sestankov — Krka vedno bolj mrzla in umazana

CIGANOV NE BI smeli več šteti za poseben sloj prebivalstva med nami, pač pa si moramo z vsemi silami prizadevati, da bi tudi oni zaživel tako kot vsi pošteni občani. Kdor ne dela, je in živi pa vseeno, jemlje drugim. Zato bi morali zaposliti vse za delo sposobne Cigane, njihovim otrokom pa zagotoviti (če drugače ni mogoče, pa z denarno kaznijo staršev) obvezno redno obiskovanje pouka v šoli. Ker bo Cigane, ki so bili stoletja vajeni svojega načina življenja, težko prevzgojiti, naj bi po možnosti v vsaki občini imeli posebnega socialnega delavca, ki bi se posvečal samo njim. S ciganskimi družinami pa bi morali navezati stike in jih morda s pomočjo sestankov tudi obdržati.

V NOVOMEŠKI OBČINI povzročajo sorazmerno nizki osebni dohodki prosvetnih delavcev, ki vrhu vsega niso uskladeni z onimi v gospodarstvu, že dlje časa kopico težav. Zategadelj so že letos spomladi začeli zbirati podatke, da bi lahko izdelali prdlog za nova merila, po katerih bi občinski družbeni sklad za ošolstvo dodeljeval šolam več sredstev.

ČEPRAV SO STARI Novomeščani za letos napovedali izredno vročino, so se le redki kopali v Krki. Včasih živo zelena reka, ki danes zaradi odplake postaja vse bolj in bolj siva, je v zadnjih letih vedno bolj hladna. Po pripovedovanju starejših naj bi včasih imela Krka po 25 stopinj. Zdaj jo sedanjí mladi rod smatra za toplo, ko doseže 20 stopinj. Vendar pa je to precej redko.

ŠUŠMARSTVO SE JE v ribniški občini razpaslo že do take meje, da nima nihče več pravega pregleda, koliko je šušmarjev. Zakon omogoča, da vsak, kdor zna opravljati eno ali drugo obrt, lahko dobi dovoljenje za opravljanje obrti. Vendar se teh ugodnosti poslužuje zelo malo ljudi.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA
20. avgusta 1964)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Nevednost je kriva propadanja

Naš kmetski stan se noče učiti, zato propada — Proti mučenju vojakov — V Dobrniču toča uničila ves pridelek — Po Evropi vlada neznosna vročina

(Edino) v kmetijskem stanu ne opazujemo pri nas gorečnosti, s katero bi se naš naraščaj, ki se namerja posvetiti kmetijskemu stanu, hotel pridobiti potrebno strokovno znanje, ampak zaostaja na zastareli poti naših prednikov. Veikanski napredek, ki se je dosegel pri kmetijskem stanu pri drugih narodih in v drugih deželah in ki ima najblagodejše posledice v povzdigi blagostanja posameznikov in celih pokrajin in dežel, nam vevla, da priporočimo v posnemanje to, kar se je drugje pod sličnimi pogoji tako dobro izkazalo in obneslo. To je postalo toliko potrebnejše, ker danedanes že vsak rokodelčič sprevidi, da je nevednost najdražja stvar na svetu in da je nevednost največkrat kriva, če posameznik ali ves stan ne more izhajati in če propada.

(Vojno) ministerstvo je znova izdalo ukaz proti trpinčenju vojakov. Kdor je bil kedaj vojak, ve sam, kako surovo včasih višji postopajo s prostaki.

Prepovedano je sedaj vsako zmerjanje in trpinčenje pod najstrožjimi kaznimi.

(Toča.) Iz Dobrniča se zopet poroča o grozni nesreči. V noči od torka na sredo je vnovič o nekatereh vaseh toča pobila vse. Ajda se še ne pozna, kje je rasla. Tako je ljudstvo prav ob ves pridelek tega leta. Preje strmeno žito, sedaj pa še ajda. Ako ne dobi ljudstvo izdatne podpore, bo beda velikanska.

(Po vsej) Evropi je strašna vročina. Od vseh strani se čuje le o neznanški vročini in suši. Na Ogrskem so nastali veliki požari vsled suše. Na Dunaju je istotako neznosna vročina. Pomanjkanje vode je občutno. V Berlinu kaže toplomer v senci 38 stopinj Celzija. Konji cepajo na cesti mrtvi na tla, tlak iz asfalta se je omečel po ulicah. V Parizu kaže toplomer v senci 40 stopinj. Umrlo je 10 ljudi za sončarico, 70 obolelo. V Londonu in nasploh na Angleškem je tudi neznosna vročina.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC
15. avgusta 1904)

PO SVETU OKOLI

DOVOLJ OGOVARJANJA

— Na vprašanje, zakaj se je oženil, je Frans Vaikinen iz Vaajaskosija na Finskem pojasnil: „Že dalj časa so me v vaši ogovarjali zaradi zveze z Matildo, a končno je tu tudi otrok.“ Da ne bo nespopravim, zapišimo še to, da je „otrok“ star 62 let, Matildi je 82, vrlemu Fincu, ki se je naveščal obrekovanja vaščanov, pa 92. No, nikoli ni prepozno.

ENAKOPRAVNOST — Ženske so postale resnično enakopravne moškemu spolu. Med drugimi to zatrjujejo tudi dunajski kriminologi, ki so pred kratkim ugotovili, da je med najnovejšo zvrstjo kriminalcev, to je med računalniškimi tatovi, enako število žensk kot moških. Še več, ženske so po njihovih ugotovitvah spretnješe pri tem, kako elektronske možgane zapeljati na krivo pot.

MLADO ZNANJE — O pismenosti med nemškimi maturanti bi marsikdo lahko povedal kakšno žalostno, če bi seveda sodil po podatkih, ki jih je na dan spravila uprava koelnskega inštituta za publicistiko. Tam so namreč imeli sprejemne izpite za študij publicistike in kandidati so med drugim natrosili tudi tele cvetke: „Monetarizem je ideologija Francoza Moneta,“ „V Berlinu živijo tujci različnih starostnih skupin, medtem ko so Nemci najpogosteje starejši,“ „Meščanska družba se ravna po načelih fevdalizma“. Pa ne, da so si Nemci privoščili kakšne radikalne šolske reforme?

ZA VSAK PRIMER — Ker so lokal gospe Marijke W. v Amsterdamu tatovi že štirikrat temeljito izropali, je dala izobesiti napis, na katerem stoji: „Od tu so tatovi odnesli že vse, kar je vrednega, zato je vsak trud zastonj!“ Dala pa je tudi vgraditi nove alarmne naprave, za vsak primer, če bi se lokala lotil nepisnem ropar ali dvomljivec iste baže.

Je tekanje bližnjica do groba?

Smrt enega od gurujev jogginga je sprožila zaskrbljenost, če je tekanje res tako zdravo, kot je med drugimi trdil v svoji knjigi tudi umrl

„Tek te bo osrečil in naredil bolj zdravega, kot si si kdaj sploh predstavljal... Močno znižuje nevarnost nastanka koronarnih in srčnih obolenj... in prej podaljšuje, kot skrjšuje dolgost življenja.“ To je nekaj misli iz zelo popularne knjige „Vse o teku“, ki jo je napisal James Fixx, eden od očetov jogginga. Tekanje in druge telesne aktivnosti so tudi po zaslugi takih knjig postale zelo priljubljene, in ljudje tekajo, da bi si ohranili ali ponovno pridobili zdravje, da bi se osebnostno krepili, da, da bi celo moralno rasli in si izboljšali spolno življenje. Vse to in še kaj več naj bi, kot menijo najbolj zagrizeni privrženci tekanja, prinesla tovrstna telesna vadba.

Kot mrzel tuš je na velike privržence tekanja delovala vest, da je slavni James Fixx nedolgo tega umrl za srčno kapjo, ki ga je zadela — kakšna ironija usode! — ravno med vsakdanjim tekanjem. Nesrečni dogodek je okrepil tiste glasove, ki so se že prej oglašali in svarili pred preveč zavzetim ukvarjanjem z joggingom, in pa tiste, ki so govorili tudi o morebitnih škodljivih posledicah tekanja, češ da le ni za vsakogar. Je nesrečni James Fixx potrdil te govore? so dobrodejnosti tekanja vprašljive? Ali morda tek ne podaljšuje življenja, temveč pomeni kar bližnjico do groba?

Strokovnjaki, ki že več let raziskujejo zvezo med rednimi telesnimi vajami in zdravstvenim stanjem ljudi, imajo dovolj dokazov v rokah, ki govorijo prid zmernega, a rednega ukvarjanja s tekom, plavanjem, hojo, aerobičnim plesom (ta je najnovejša pridobitev) in podobnimi telesnimi aktivnostmi. Dokazali so, da takšna dejavnost krepi organizem in ga brani pred srčno kapjo in visokim krvnim pritiskom.

Živeti dvesto let

S spolno vzdržnostjo do zelo dolgega življenja

Starodavna želja ljudi, da bi dolgo živeli, ni povsem neureničljiva, vendar se morajo odpovedati nekaterim stvarim. Po mnenju britanskega gerontologa Michaela Roseja, strokovnjaka za probleme staranja, bi ljudje lahko živeli do 200 let, če bi se vzdržali vsake spolne aktivnosti vsaj do osemdesetega leta starosti.

Skrivnost dolgega življenja je tako rekoč razkrita in vsakomur dostopna, vprašanje pa je, koliko ljudi bi bilo pripravljeno na tako življenje, če bi vse te trditve seveda povsem držale.

Michael Rose opira svojo presenetljivo tezo na nekatere poskuse z žuželkami. Ugotovil je namreč, da nekatere od teh živali živijo za polovico običajne življenjske dobe dlje, če jim onemogoči parjenje. Mimogrede je pri poskusih odkril tudi, da so poskusne žuželke, ki so živele v popolnem celibatu, pokazale večjo odpornost do sprememb temperature, alkohola in stresa, skratke bile so bolj čvrste kot njihovi „razuzdani“ sovratniki.

„Rezultati teh poskusov so očitni,“ pravi Rose, „in ob ustreznih zdravstveni kontroli in kirurških popravkih poskodb bi človek lahko živel stoletja, ne samo desetletja.“

Za tiste, ki bi radi dolgo živeli in si se pripravljati na hip odreči vsem tistim radostim, ki jih prinaša s seboj spolnost, je treba povedati, da sami od vzdržnosti ne bodo imeli dosti: vse spodbudne posledice spolno vzdržnega življenja je namreč raziskovalec odkril šele v 15. generaciji celibatnih žuželk.

Sicer pa: žuželke so žuželke, človek pa človek. Kaj bi se trapi-li s tem, saj je v življenju več vredno bogastvo doživeti kot golo trajanje.

MIM
(Vir: Durbin)

Ugotovili so tudi, da redna telesna vadba zadržuje tiste spremembe v organizmu, ki jih povezujejo s staranjem.

Oglejmo si rezultate dveh najnovejših študij, ki so jih opravili na inštitutu za aerobične raziskave v Dallasu in na univerzah Harvard in Stanford.

Strokovnjaki z inštituta so v raziskavo zajeli več kot 6000 ljudi. Njihovo telesno pripravljenost so izmerili z različnimi testi, nato pa čez štiri leta ponovno preverjali njihovo zdravstveno stanje ter ga primerjali z njihovo telesno ak-

S tekanjem proti boleznim in starosti: tek je kot tako sredstvo primeren za vse starosti.

ktivnostjo. Ugotovili so, da se je pri tistih, ki niso bili telesno aktivni, povečala nevarnost visokega srčnega pritiska za 50 do 60 odst. in da so bili nasploh manj krepki. Ker je visok krvni pritisk eden od predhodnikov srčnih obolenj in srčne kapi, so raziskovalci lahko potegnili črto pod ugotovitve in zapisali, da redna telesna aktivnost zmanjšuje nevarnost srčne kapi.

Epidemolog Ralph Paffenbarger je s sodelavci na Harvardu in Stanfordu opravil še obsežnejšo študijo. Zbral je podatke o zdravstvenem stanju in športnih dosežkih 16.000 harvardskih študentov, nato pa z vprašalniki, zdravstvenimi analizami, mrliški listi in drugim dostopnim gradivom izpolnjeval podatke o vsakem

Nikoli ne postane zvezda

Skrivnostno nebesno telo LHS 2924 izziva astronome

Kakih 28 svetlobnih let daleč od Sonca potuje skozi disk naše galaksije nenavadno nebesno telo, ki mu astronomi pravijo rjava pritlikavka. To je krogla plinov, velikosti planeta, ki se zelo šibko sveti, ker gravitacijske sile v nji niso tako močne, da bi sprožile termonuklearni ogenj, kakršen gori v drugih zvezdah, da sijejo žarko skozi neznanske daljave. Rjava pritlikavka je bila vse do nedavnega znana le v teoriji, kaže pa, da so opazovalci neba eno končno zasledili „zelo blizu“ (po astronomskih merilih) našega osončja.

Zapažena rjava pritlikavka je dobila oznako LHS 2924 in se zapisala v zgodovino astronomskih opazovanj kot najbolj hladen in svetlobno najšibkejši zgoščen objekt, kar jih je do sedaj človek zasledil zunaj sončnega sistema. Seveda če je opazovani pojav res rjava pritlikavka in ne kaj drugega.

Raziskovalni astronomski ekipi — ena v nebesni opazovalnici Kitt Peak, druga v arizonski — sta pod vodstvom Ronalda Probstja in Jamesa Lieberta opravljali raziskave zvezd pritlikavk, kot imenujejo zgoščena nebesna telesa, ki nastanejo po „smrti“ zvezde. Ugotovili so, da je objekt LHS 2924 izjemno hladen. Natančnejše spektroskopske in fotometrične študije so pokazale, da gre za „zelo rdeč objekt“, čigar površin-

posamezniku. Glede na telesno pripravljenost je vseh 16.000 študentov razdelil na tri skupine in za vsako skupino izračunal odstotek srčnih kapi in drugih srčnih obolenj. Prišel je do spoznanja, da je nevarnost kapi največja pri ljudeh tiste skupine, ki niso bili prej in ne po študiju telesno aktivni, nekaj manjša pri tistih, ki so prej bili, a so potem redno vadbo opustili, najmanjša pa pri tistih, ki so tudi po študentskem obdobju ostali telesno aktivni.

„Če bi ljudje ves čas redno vadili, bi bilo za 23 odst. manj koronarnih obolenj,“ zaključuje Paffenbarger in dodaja: „Ljudje, ki so telesno aktivni, živijo dlje!“

In kaj pravi drugi tabor strokovnjakov?

Kardiolog George Sheehan pravi brez dlake na jeziku: „Tisti, ki trdijo, da telesna vadba pomaga proti srčnim boleznim, so lažnivci!“ Študije, ki jih opravljajo, so po mnenju tega strokovnjaka, poznanega kot urednika medicinske rubrike v reviji *Runner's World*, dvomljive, ker pač zajemajo ljudi, ki so že po naravi bolj zdravi in se zato tudi več ukvarjajo z najrazličnejšimi telesnimi aktivnostmi.

Morda znanstvenih dokazov o koristnosti teka za srce res še ni, je pa zato že dovolj znanstvenih odkritij, ki bodo prej ali slej pokazala, da redna telesna vadba zares pomaga k bolj zdravemu in dolgemu življenju. Medicinski raziskovalci so odkrili že vrsto sprememb v organizmu, povezanih z redno telesno vadbo, od višje koncentracije visokozgoščenih lipoproteinov, ki so tesno povezani z aterosklerozo, do upočasnjenih procesov pri tanjšanju in čvrstosti kosti.

Zakaj je torej James Fixx umrl tako zgodaj, v 52. letu starosti? Eden od razlogov je dedna nagnjenost k srčni kapi. Njegov oče je doživel srčno kap v 35. letu, umrl pa osem let kasneje. Fixx je kljub tej dedni rizičnosti živel lep čas svojega življenja neprimerno: bil je hud kadilec in velik jedec, preden se je začel ukvarjati s tekom. Po vseh dosedanjih dognanjih, bi moral končati kot njegov oče, pa ga je preživel za celih devet let. Tudi to je nekaj.

MIM
(Vir: Newsweek)

ska temperatura je le 1.950 Kelvinovih stopinj. To pa je precej manj, kot so kdaj namerili sicer znanim rdečim pritlikavim zvezdam.

Skrivnostni objekt je postal še bolj skrivnosten, ko so astrofiziki opravili primerjave določenih atomskih in molekularnih absorpcijskih linij v njegovem spektru s spektri znanih rdečih pritlikavk, sicer najhladnejših nebesnih teles zunaj našega osončja, in odkrili pomembne razlike, ki so pričale, da LHS 2924 ne spada v to družino. Po temeljitih teoretičnem vrtnanju in oblikovanju vseh mogočih odgovorov je ostala kot najverjetnejša možnost, da je skrivnostno telo zares rjava pritlikavka, krogla podzvezdne snovi, ki se ne bo nikoli spremenila v svetlo in žarečo zvezdo.

Obstoj rjave ali temne pritlikavke ponuja astronomom rešitev za nekaj desetletij starega vprašanja, ali vesolje utripa, se razteza (sedanja stopnja) in krči, ali pa nepovratno beži v praznino in se redči. Računi so namreč pokazali, da je vse zvezdne in podzvezdne mase v vesolju premalo, da bi lahko utripalo. Zdaj pa odkritje temnih nebesnih teles v galaksijah ponuja tisti manjkajoči del mase. Prav verjetno je, da v vesolju kroži veliko podobnih teles, kot je odkrita LHS 2924.

MIM
(Vir: Scientific American)

Kdo je na koncu zmagal v spretnostno hitrostni vožnji, niti ni pomembno. Tudi ni pomembno, kdo je imel najtežji motor, kdo je prišel od najdalj. Dejstvo je, da motorizem še vedno magično privlači naše ljudi. To pa se je pokazalo tudi na nedavnem srečanju motoristov, ki so ga prvi na Dolenjskem pripravili Trebanjci oziroma člani motociklistične sekcije pri AMD Trebnje. Srečanje motoristov, njihovo paradno vožnjo od Trebnjega do Mokronoga, spretnostno vožnjo, predvsem pa pisano medrepubliško in mednarodno družino, si je ogledalo kar precej občanov. Tako so zagnani trebanjski motoristi dokazali, da zmorejo organizirati tudi taka srečanja, pokazali so svojim rojakom, ki jih nemara kdaj pa kdaj gledajo tudi z zoprvanjem in zavistjo, da je v motociklistiki nekaj „več“.

Prvo motorizirano kolo je leta 1885 sestavil Gottlieb Daimler v Bad Constatu v Nemčiji. Tedaj je motor zmogel le 19 kilometrov na uro, čeprav je imel prek 250 kubikov. Prva tovarna motociklov je zrasla v Muenchnu leta 1894. In tedaj se je začel nezadržan pohod motorjev, ki traja vse do danes. Od tedaj so zrasle številne tovarne motorjev po vsem svetu. Sem štejejo znani puchi, zuendappi, DKW, BMW, Iaverde, harley davidsoni, norton, jawa, v zadnjih desetletjih pa tudi znameniti japonski motocikli suzukiji, yamahe, kawasakiji, honde.

Tako kot je motor doživljal spremenljivo usodo po svetu, jo je doživljal tudi pri nas. Kako je bilo pred vojno sicer ni podatkov, toda po vojni je bil motocikel zelo priljubljen. Marsikdo se spominja tedanjih motociklistov z usnjenimi kapami na glavah, z nekakšnimi potapljaškimi očali, ščitniki, rokavicami. Potem pa se je motor umaknil s cest, saj je k nam začela prodirati „zaresna“ motorizacija v obliki fičkov. Ko pa je v svetu prvi val euforičnega navdušenja nad motorji že minil, ko so postale honde, kawasakiji in yamahe nekaj vsakdanjega na zahodnoevropskih cestah, je tudi k nam pljusnil val navdušenja.

Srečanje motoristov v Trebnjem se je začelo, tako kot se spodobi, z veselico na Mirni, ki jo je trebanjskim motoristom pomagal organizirati znani gostilničar Kolenc. Veselica je menda trajala pozno v noč, toda jutranji zbor motoristov pred stavbo občinske skupščine v Trebnjem zaradi tega ni bil čisto nič okrnjen. V lepem, sončnem jutru, pred številnimi gledalci, se je zbralo 170 motorjev. Vseh mogočih znamk, moči in barv. Za motorji pa nič manj pisana množica motoristov v vseh mogočih oblekah in kombinezonih. Med njimi so bili rosnio mladi in malo manj rosnio mladi, pa tudi taki, ki jih je krasila „šarmantna srebrnina“ v laseh. In vsa ta družina je sproščeno klepetala, prijazno pozdravila najmlajšega trebanjskega in dolenjskega motorista, vnuka motorističnega očaka Janeza Prosenika iz Trebnjega. Vnuku je štiri leta, staremu očetu prek šestdeset.

Potem pa se je začelo zares. Vse prisotne je v imenu družbenopolitičnih organizacij, občine in telesnokulturne skupnosti pozdravil Miran Kovič. Povedal je, da ima moto šport v trebanjski občini bogato tradicijo, da v zadnjem času zelo uspešno deluje motociklistična sekcija. V njej je 45 članov, ki prizadevno delajo v društvu, organizirajo in se udeležujejo tekmovanj ter srečanj doma in v tujini. Programska usmeritev njihovega delovanja je usposabljanje voznikov, širjenje vozniške kulture, spoštovanje prometnih predpisov, navezovanje stikov med člani.

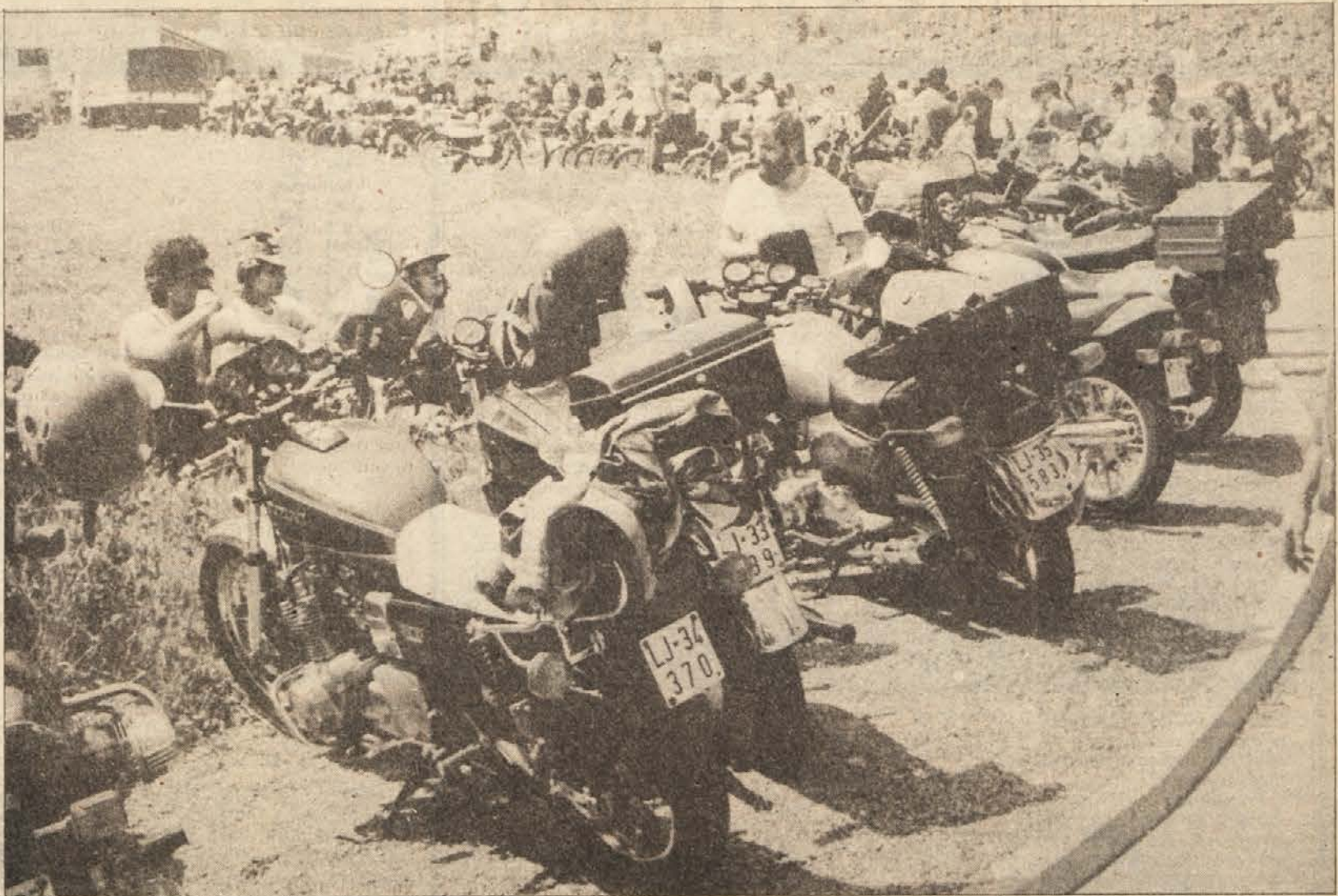
Govora je konec, motociklisti si nadenejo čelade, zapno kombinezone, in že zdrvi hrmeča reka motorjev proti Mirni, Sentrupertu, Mokronogu. Trušč je neznosen, za motorje se zdi, kot da bodo zdaj zdaj pobegnili izpod jezdecev. Toda nič takega se ne zgodi, čeprav v koloni ne manjka motorjev, ki imajo več kot 500 kubikov, ki zmorejo tudi po 200 kilometrov na uro in dosežejo polovico te hitrosti v nekaj sekundah. Z miličnikom na čelu, ki upravlja BMW, se zdijo kar krotki.

Zdaj se lahko začne tekmovanje v spretnostni vožnji. Okoli dvorišča nove osnovne šole se spet nabere množica ljudi. Tu je mogoče kupiti coca colo, oro, pivo, iz zvočnikov prodira glasba. Pravo ljudsko slavlje je, v soncu pa se svetijo pokali, ki jih bodo dobili najhitrejši, najbolj spretni, najstarejši, najodaljenejši itd. Medtem ko se je dopoldne zdelo, da vlada na prizorišču motorističnega srečanja kaos, tu vse lepo teče po redu in pravih. Zadovoljni so nemara tudi v Tesnilih iz Velike Loke, saj so si s pokroviteljstvom nad to prireditvijo prav gotovo naredili dobro reklamo.

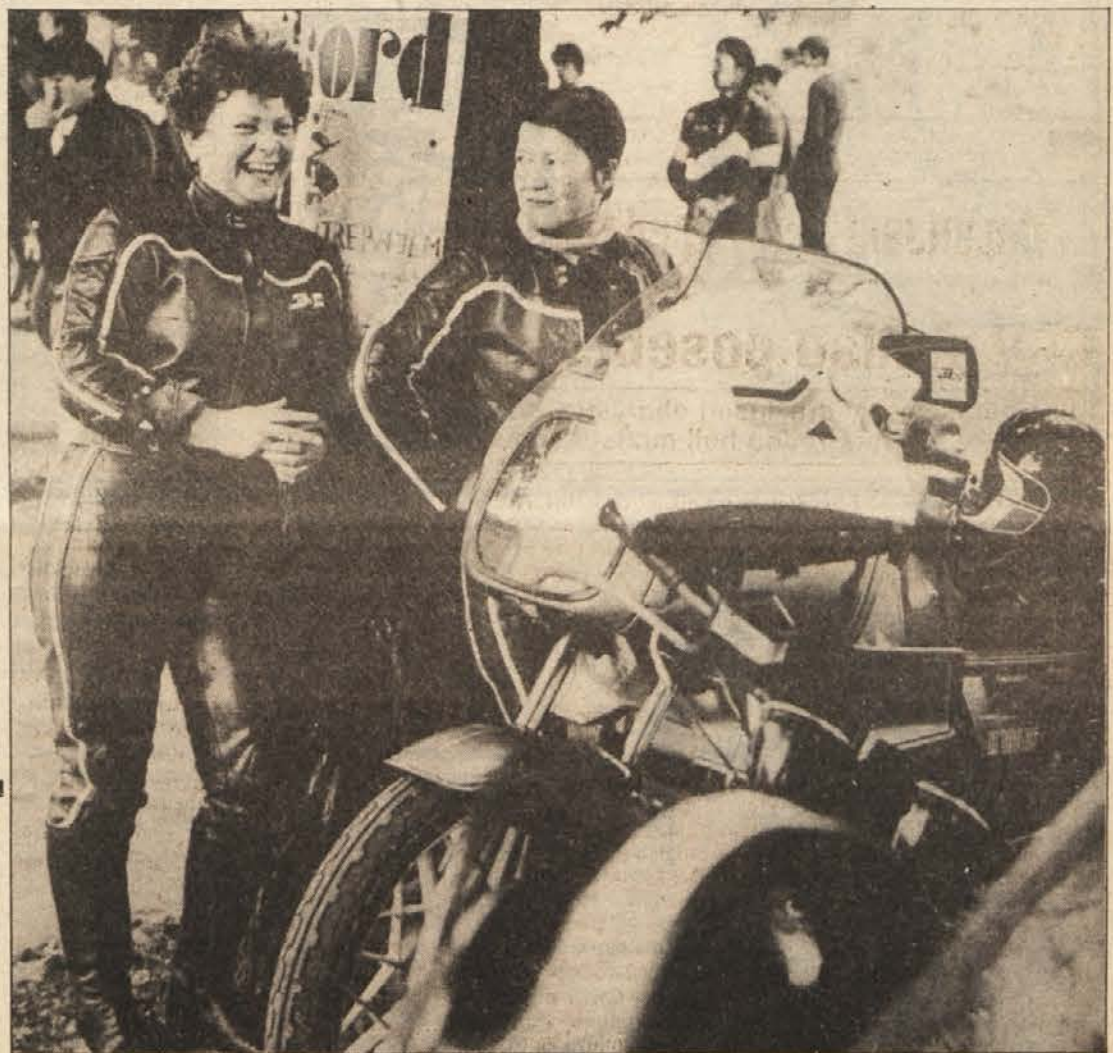
Srečanja je konec. Zdravko Jan, Branko Rokavec in drugi organizatorji iz AMD Trebnje si oddahnejo. Motoristi se pozdravijo, fantje in dekleta zajahajo svoje „konje“ in odpravijo domov.

Čemu motorizem, čemu to srečanje? Kdo ve? O strasteh lahko govorimo samo z občudovanjem ali zgražanjem, zakaj in čemu ter kje se porajajo, pa največkrat ne ugotavljamo. Naj bo tako tudi z motociklizmom.

J. SIMČIČ

MOTOR KOT SKUPNI IMENO- VALEC

ZMAGOSLAVJE AMERIŠKE VSEMOGOČNOSTI

Končno smo se lahko oddahnili. Ugasnil je olimpijski ogenj 23. olimpijade v Los Angelesu, zaradi katere bi se baron de Coubertin lahko obračal v grobu. To, kar so Amerikanci s toliko sporno pomočjo televizije naredili iz olimpijske ideje, je daleč od olimpijskega, kakršnega si je zamislil utemeljitelj modernih olimpijskih iger s somišljeniki. Prijateljsko srečanje športnikov vsega sveta in viteško tekmovalništvo se je po svoje sprevrglo v hrupno zmagovalstvo ameriške vsemogočnosti in, hote ali nehote, v slavospev uspešnosti „american way of the life“. V krepkih komercializacije in posredno tudi politike se je vse odvijalo po ameriškem okusu, in čeprav je bilo po razprodaji teka z olimpijskim ognjem, kar je bila svojevrstna oskrumba olimpijskega, to mogoče zanesljivo napovedati, ni nihče ničesar ukrenil.

Pravzaprav tudi ne bi moglo biti dosti drugače. Amerika je — o tem smo se spet prepričali — vsemogočen, navzven obrnjen, predvsem pa samozadosten svet, zgrajen na tekmovalstvu, uspehu in denarju. V njem ni dosti prostora za drugo. V ZDA ali Kanadi šolarji skoraj nič ne zvedo o civilizacijah, kulturi ali filozofiji neameriških dežel. Ameriška televizija nima v osrednjih oddajah nikoli prostora za majhne in šibke dežele, razen če je neposredno prizadet ameriški interes. Sicer pa je celo Louis Adamič, pisatelj slovenskega rodu, živel v trdnem prepričanju, da se velike ideje lahko porodijo le v velikih narodih, kakršni so ameriški. Povprečen Amerikanec

očitno tako misli, povprečje pa ob množični manifestaciji, kakršna je olimpijada, najbolj pride do izraza.

Olimpijska tekmovalna gesla je kaj lahko poistovetiti s tekmovalno naravo ameriškega načina življenja. Le da v Ameriki ni več važno sodelovati, edino važno je zmagovati. Zmagovalec je zvezda, je vse, premaganec je kvečjemu vreden pomilovanja, če je sploh deležen pozornosti. Spominimo se tekmovalstva v ženski gimnastiki. Za vsako ceno je bilo treba narediti novo zvezdo, saj le uspešni dosežki so vsak korak Mary Lou Retton, pozornost pa posvečale le še njenim neposrednim tekmicam Romunkam, zgolj z namenom, da bi še stopnjevali sijaj sicer odlične Američanke. Suggestivni moči televizijskega medija so nasledili tudi naši poročevalci, saj je, Delo, denimo, po gladki zmagi Ecaterine Szabo na posa-

meznih orodjih raje zapelo slavospev Rettonovi, češ da je ljubljenska gledalcev, ki zna prikupno komunicirati s publiko, ter dodalo, da bo že čas pokazal, katera telovadka je boljša. Kot da ni skromna Romunka tega na olimpiadi že sama dokazala.

Nepoznavalec ameriškega načina življenja in mišljenja bi mislil, da je odsotnost sovjetskih, vzhodnoevropskih in še nekaterih drugih športnikov Ameriko kaj prizadela. Ne le da je ni, marveč je celo še podžgalo ameriško samoljublje, ki je preraslo v pravo eksplozijo patriotizma. Že tako samozadostni in samozavestni Ameriki se ni bilo treba potrjevati pred svetom, kot se je morala Sovjetska zveza pred štirimi leti, ko je tujim športnikom v televizijskih prenosih in drugače zavestno posvečala neprimerno več pozornosti, da bi s tem dokazovala svojo odprtost v svet. Ameriška televizija je spremenila olimpijske igre v vseameriško športno srečanje in niti protest predsednika mednarodnega olimpijskega komiteja ni prav nič zalegel. Olimpiado v Los Angelesu je vodil „biznis“, ne pa neki Juan Antonio Samaranch.

MARJAN LEGAN

mala enciklopedija neverjetnosti

Zgodovinsko bitko na Maratonem polju je izgubila vojska kralja Darija, ki je štela 150.000 vojakov. Zmagoviti Grki, ki jih je vodil Miltiad, so premogli samo 15.000 vojakov. „Nepremagljivi“ Perzijci so ubili 192 Grkov, v svojih vrstah pa so imeli 16.000 žrtev.

Dežurni dispečer službe prve pomoči v Clevelandu je 15. septembra 1978 prejel telefonsko obvestilo, da je meščanu Jonu Boweru Minochu postalo slabo in da gre verjetno za srčni napad. Dispečer je takoj poklical na pomoč gasilce, po naključju je namreč vedel, da je Minoch najdebelejši človek na svetu in da tehta okoli 700 kg. Zaradi te silne teže ga ne bi mogli prenesti iz stanovanja v rešilni avto na normalnih nosilih. Gasilci so debeluha spustili skozi okno s posebnim dvigalom, v bolnišnico pa so ga odpeljali s poltovornjakom. Minoch se je tako zbal za svoje življenje, da je začel drastično hujšati. V letu dni je izgubil 450 kilogramov, kar je seveda rekord vseh časov.

Ko je francoska kraljica Marija Antoinetta prihajala na morišče, kjer jo je čakala giljotina, je s tanko peto nehote stopila na nogo krvniku, da je zastokal od bolečine. Kraljica je vljudno rekla: „Pardon!“ To so bile poslednje besede, ki jih je izgovorila v življenju.

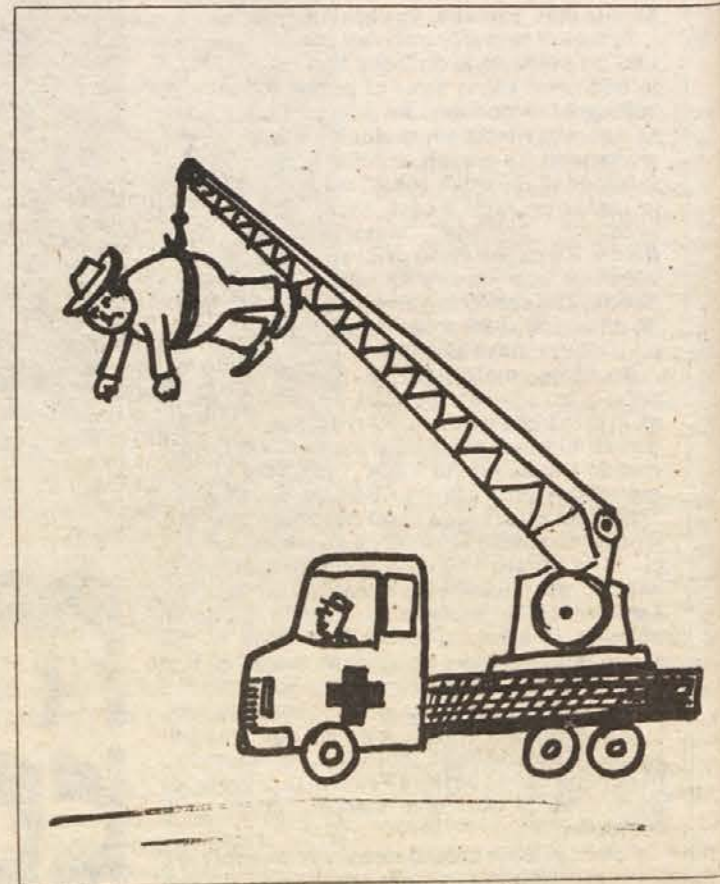
Sloves osla kot neumne in bolezensko trmaste živali je nezaslužen, vendar zelo star. Že stari Egipčani so bedake zmerjali z osli, hieroglifski znak za slaboumnega pa je bila stilizirana podoba osla.

Montezuma, zadnji vladar Aztekov, je imel navado, ki nekaterim še danes razburja domišljijo. Potem ko je cesar vsak večer izpraznil vrč kaka, je posodo vrge v jezero pred vladarsko palačo in se odpravil v harem. In kaj je pri tem razburljivega? Dejstvo, da je bil vrč iz zlata.

Španija je bila do nedavnega edina država na svetu, v kateri je žena po poroki obdržala svoj priimek. Otroci so se lahko pisali po materi ali po očetu.

Svoj prvi sonet, posvečen Beatrici, je Dante napisal, ko mu je bilo devet let. Zanimivo je, da je bilo pravo pesnikovo ime Durante in ne Dante, kar pa seveda ni vplivalo na kakovost rime.

V srednjem veku so bile usmrtnice s sekiro privilegij aristokracije. Pripadnike nižjih stanov so obsojali na smrt na vešalih ali pa so kotalili v mučilnici. Krivoverc je čakala grmada.

VOJAŠKI KOTIČEK

ZAŠČITA VODE

potresov pa do vojne, že po svoji naravi povzročajo dodatne težave, od tega, da do vode ni mogoče priti (onemogočeno je preskrbovanje, uničeni ali poškodovani so vodni objekti), pa vse do možnosti, da je voda kontaminirana.

Po vsej verjetnosti bi se v vojni vsak napadalec odločil za to, da z onesnaženjem voda povzroči napadenim ljudem dodatne in nemalokrat izredno hude posledice. Z onesnaženjem ali kontaminacijo vode lahko napadalec povzroči različne, predvsem črevesne nalezljive bolezni, zastrupitve z bojnimi strupi ali radioaktivnimi snovmi. Vsak način zastrupitve je možen povsod in ob vsakem času, agresor ima na voljo diverzantske skupine, ki lahko z razmeroma preprostimi posegi in sredstvi kontaminirajo vodne vire, kakor tudi topovske granate, letalske bombe in druga orožja za kontaminacijo na večje razdalje.

Vedeti pa moramo tudi, da je vojna čas, ko higiena sploh precej opeša. Naokoli tavajo bolne ali ranjene živali, marsikje leže razpadajoči ostanki ljudi ali živali. Vse to lahko že samo po sebi, ne da bi se nad vodo spravil še sovražnik, povzroči zastrupitve in onesnaženje vodnih objektov, zajetij itd.

Ob jedrski eksploziji bi se vode na območju eksplozije kontaminirale. To bi se utegnilo zgoditi na dva načina: z delovanjem nevtronov kot inducirana radioaktivnost ob neposredni eksploziji in s kontaminacijo z radioaktivnim prahom. Prva oblika kontaminacije je manj nevarna, traja namreč razmeroma kratek čas, druga pa je dolgotrajnejša. Možnost, da radi-

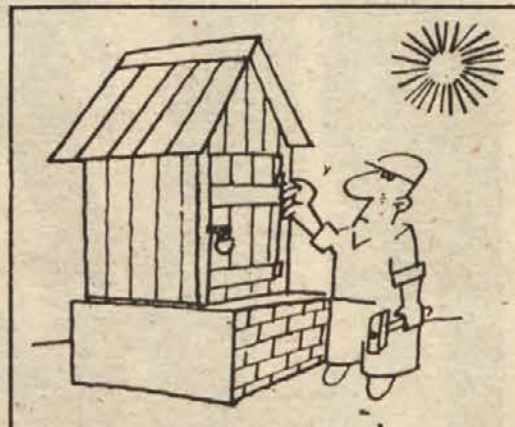
Pozor! Če v mirnem času pazimo, iz kakšnega vodnjaka uporabljamo vodo. Vse preveč je namreč vodnjakov, ki ne zagotavljajo niti minimalnih higienskih pogojev. V vojni ali izrednih razmerah pa moramo biti še pazljivejši.

oaktivni prah zastrupi vodo, je veliko večja, kar pa je odvisno seveda predvsem od vrste eksplozije (zračna, površinska ali podzemna), vremenskih razmer (deževno ali vetrovno vreme, smer pihanja vetra itd.) in tudi od velikosti površine, ki jo kontaminacija zajame.

Ob določenih vremenskih okoliščinah, predvsem pa ob zračnih tokovih, lahko radioaktivni prah kontaminira vodo tudi nekaj sto kilometrov daleč od centra eksplozije. Z določenimi radioaktivnimi snovmi pa lahko vodo kontaminirajo tudi sovražnikovi diverzanti.

Biološka kontaminacija vode je lahko izredno nevarna in povzroči obolenje velikega števila ljudi. Največkrat se zanjo odločijo diverzanti ali sovražnikovi sodelavci in jo opravijo z različnimi povzročitelji nalezljivih bolezni. V laboratorijih jim pripravijo kulture klic ali agensov, ki že v majhnem številu, vrženi v vodnjak, vodno zajetje ali vodovod, povzročijo naglo širjenje kontaminacije. Biološko kontaminacijo lahko povzročijo tudi sami, če ne poskrbimo za pravočasno kontrolo objektov in ljudi, ne poskrbimo za higieno, čiščenje dvomljive vode itd. Vsak bolnik je potem nosilec klic.

Tudi bojni strupi lahko kontaminirajo vodo, ki je ne smemo uporabljati brez poprejšnje dekontaminacije. Razen z bojnimi strupi pa se voda lahko kontaminira tudi z nekaterimi drugimi kemičnimi snovmi, na primer s strupi za uničevanje mrčesa in podobnim. Skodljive so tudi nekatere druge snovi, raztopljene v vodi v

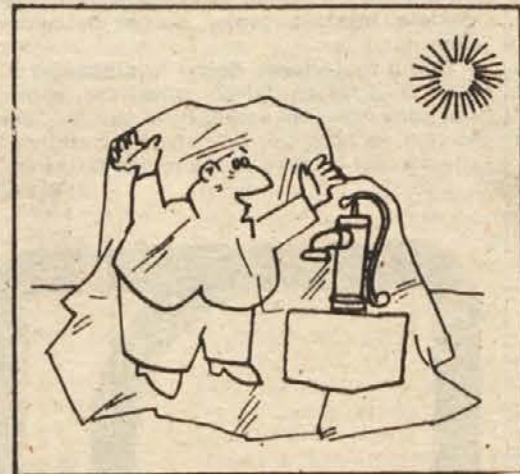
Dobri gospodarji, ki imajo domače vodnjake, jih zaščitijo z ličnimi lopatami. Tako prav gotovo ravnajo prav. Vsak vodnjak pa naj bi bil v izrednih razmerah tako zaščiten ne samo pred nesnago, temveč tudi pred možno kontaminacijo.

večjih količinah: na primer arzen, živo srebro, cink, baker in podobno.

Do kemične kontaminacije vode pride na več načinov. Napadalec lahko uporabi bojne strupe, ki dosežejo tudi v vodo in okolico vodnih objektov, uporabi pa lahko posebna sredstva za kemično kontaminacijo vode.

Določene ukrepe za zaščito vode ali vodnih objektov izvajamo že v mirnem času, v izrednih razmerah ali v vojni pa poskrbimo še za dodatno zaščito in rezerve zdrave in pitne vode. Z zunanjo zaščito vodnega objekta preprečimo možnost, da bi se voda v objektu kontaminirala, ali pa stopnjo morebitne kontaminacije vsaj zmanjšamo na kar najmanjšo mero. Nekateri objekti, predvsem vodnjake, lahko zaščitimo tudi z lesenimi oblogami, plastičnimi folijami in podobnimi materiali. Se posebno so primerni nepropustni materiali.

Dobro organizirana samozaščita in družbena samozaščita, delovanje narodne zaščite in nenehna kontrola so najboljše zagotovilo, da bomo pomembne in večje vodne objekte res zaščitili pred sovražnikovimi diverzanti. Vsekakor bi v primeru nevarnosti vsak pomembnejši vodni objekt zavarovali tudi s stražami, krajanji pa naj bi bili še posebej pozorni na neznane ljudi, ki se gibljejo na območju vodnega vira.

Polivinilne folije so vsestransko uporabne. V primeru nevarnosti vodnjak enostavno prekrijemo s folijo ter zavarujemo vodo pred prahom in pred kontaminacijo. Po napadu zadostuje, da folijo pazljivo odstranimo (in na primerno oddaljenem mestu, seveda ob uporabi zaščitnih sredstev, uničimo) in voda bo največkrat kar neoporečna za uporabo.

PLAVAJOČE CESTE

Ura je blizu polnoči, na trajektu pa je živahno kot bi bili sredi belega dne. V ladinskem salonu se gnete neverjetno veliko mladine. Povsod na trajektu je dovolj prostora, tu pa se stiskajo, da bi kmalu eden drugemu stali na glavi. A to še ni tisto, kar je naju najbolj začudilo. Skoraj prestrašila sva se, ko sva zagledala njihove obraze. Bili so pobarvani s kričečimi barvami, kot da se mladi zbirajo k nekakšnemu bojnemu plesu. Ob divjih pankovskih pričeskah, nenavadnih oblačilih in nakitu so kričeči in fantastični vzorci delovali še močneje. In če k temu prištejemo še povsem jasno zaznaven vzduh alkohola, negotove korake mnogih pa široko odprte oči s pikčastimi zenicami, potem ni bilo kaj dosti premišljevat, kje sva se znašla.

MED PANKOVCI ČEZ MORSKO OŽINO

Po stotinah kilometrih asfaltnih poti je avtodom zapeljal na „plavajoči“ del evropskih cest - na trajekt. Dostop v Skandinavijo je najbližji in najudobnejši preko morskih ožin med Dansko in Švedsko, četudi vozijo trajekti v večja južna Švedska in Norveška mesta tudi iz nemških mest in poljskih pristanišč. Morje na gosto križajo vodne poti, po katerih vozijo večji in manjši trajekti ob kateri koli uri. Nekateri so kot majhna mesta, drugi kot stanovanjski blok, v nekaterih izginje cel vlak in še nekaj deset tvojnjakov, avtobusov in osebnih avtomobilov, ki jih razporedijo v več nadstropjih, v druge pa sva kar z malce strahu zapeljala avtodom, ki ni prav majhno vozilo. S trajekti sva na najini poti potovala kar petkrat. In eden od njih je bil tudi ponočni trajekt med Helsingbörgom in Helsingborgom, ki vzbuja glavobol tako Dancem na eni kot Švedom na drugi strani plovne poti.

Ta trajekt vozi namreč na najkrajši poti čez prelivo, ki loči omenjeno dansko in švedsko mesto. Vožnja traja vsega slabe pol ure. Prevoz ni tako drag, še posebno ne osebnimi z mesečnimi vozovnicami. Vendar pa vožnja z njim le pomeni prestop iz ene države v drugo, kar postane še kako privlačno, če v eni deželi uživanje alkohola na vse mogoče načine prepuščajo, v drugi pa so razmere nekoliko bolj sproščene. To s pridom izkorišča švedska mladina ob koncu tedna ali pa tudi kakšen drug dan.

Na švedski strani se vkrcajo in hop! na prodajalno z danskim pivom, ki je cenejše in močnejše od švedskega. Nekaj takih voženj naprej in nazaj ter oblegani kioski na trajektu se v nogah kmalu krepko pozna, za gugačo hojo ni krivo valovanje morja, kolena takih prevoznikov mehča vse kaj drugega.

No, lastniki trajektov se, kljub temu da jim prevoz takega tovora verjetno prinaša mastne zasluge strogo držijo pravil. Ko plovilo pristane na naspotni obali, povsem izpraznjeno ladjo in jo nekoliko počistijo. Strežno osebje se, medtem ko procesija njihovih klijentov kričeč odhaja na obalo, nekoliko oddahne, potem pa se čez nekaj časa ves proces ponovi. Tiste, ki prevelikokrat ponovljenih prehodov državne meje na tak način ne zdržijo, diskretno odstranijo obmejne oblasti in jih spravijo domov ali na „počitek“ na državne stroške.

Za popotnika, utrujenega od dolge poti, kot sva bila midva, tak trajekt seveda ne more pominiti počitka. Je pa kljub temu zanimiv. Prvi šok ob

srečanju s pisano in hrupno množico se je hitro polegel in nadomestila ga je radovednost. Ko sva opazovala mladino, sva bila kljub temu, da tudi pri nas pankovci niso več taka redkost, kar precej začudena nad njihovo nenavadno pisano zunanostjo, ki so si jo tudi med vožnjo še ustvarjali in znova spreminjali, saj so imeli s sabo celo paleto barv, ki so si jo složno drug drugemu nanašali na obraz. Najbolj pa naju je presenetila starejša gospa, ki si je na glavo nataknila umetne tipalke in kot prileten metulj suvereno letala med mladim cvetjem.

„Kaj neki naju čaka na Švedskem če je že na trajektu taka razpuščenost?“ sva se spraševala, ko sva se pregnetla skozi živi klobčič množice v mirnejše prostore na trajektu. Tudi teh ni bilo tako malo. Precej potnikov je ostalo kar v vagonih vlaka, drugi so se povzpeli na palubo, od koder so opazovali luči na obali in odsev še svetlega neba v morju. Bili so običajni popotniki, med njimi tudi mladi. In tako se je podoba pobarvanih, pijanih in drogiranih mladincev v salonu umaknila v resničnejši okvir. Presenetljiva mladinska množica je bila dejansko le drobec v vsem življenju, ki utripa na trajektu.

NAŠ ČLOVEK PRI STROJIH

Če si popotniki na trajekti lahko privoščijo kakšno kapljico več, saj je na večjih trajekti mogoče v tako imenovanih free shop trgovinah kupiti marsikaj precej ceneje, pa to ne velja za ljudi, ki na trajekti opravljajo svoje vsakdanje delo. Gre za naporen poklic, kjer delavnik ni odmerjen z osmimi urami ali še manj, temveč kar z dnevi.

Z enim od njih, mehanikom in vzdrževalcem, sva se slučajno srečala na nekem drugem trajektu, ki vozi med Helsingbörgom na Švedskem in Grena. Opazila sva, da se nekdo preveč pogosto smuka okolaj avtodoma, zato sva ga kar ogovorila, češ kaj ga zanima. In zamislite si presenečenje, ko naju je ogovoril v čisti štajersčini: „Saj sta Slovenca, kaj ne?“

Tako sva dobila potrdilo, da smo Slovenci res pomorski narod. Presenečenja pa ni mogel skriti tudi mehanik sam, ker je, kot je sam povedal, avtodom prvo vozilo z jugoslovansko registracijo, kar jih je videl v nekaj letih službovanja na tem trajektu.

Najin naključni znanec je bil dvainštridesetletni Drago Cvele, doma iz Celja.

„Avgusta bo že dvajset let, kar živim tu na severu Evrope,“ je pripovedoval. „Na Švedsko sem prišel s trebuhom za kruhom, potem pa se je obrnilo tako, da sem ostal tukaj. Poročil sem se z Norvežanko, živim pa v Halmstadu na Švedskem.“

V družini nas je sedaj že kar pet, saj imam tri otroke. Pogovorni jezik je doma švedski, kajti vse kaže da bom ostal kar tu. Mesto, kjer živimo, je nekako na sredi najinih rojstnih krajev, na katere naju vleče oba: mene domov v Celje, ženo pa na daljni sever Norveške, že tam blizu Severnega rta. Težko je v enem dopustu najini želji uskladiti. Poti so tako dolge, čas pa za oba ne zadostuje. Prav zato sem s takim zanimanjem opazoval vajin avtodom. Ker smo tako razpeti čez celo Evropo, bi mi kar prav prišel. Tudi sam sem se že lotil dela in nekako mi je uspelo, da sem Mercedesov avtobus preuredil v bivalno vozilo.“

S ponosom je Drago Cvele povedal, da ima v domovini počitniško hišico z nekaj vinogradi nad Portorožem. To je sedaj njegov drugi dom in vsem njegovim, ženi in otrokom, je Slovenija zelo pri srcu. Otroci so se celo nekaj malega naučili govoriti slovensko, ker sedaj pogosteje pridejo v stik s Slovenci. Povedal je tudi, da na ladiji kar dobro zasluži, ker pa je že stara, zahteva bolj skrbno nego. Tako dela tudi po enajst ur na dan, včasih cele noči. Seveda pa je zato lahko večkrat daljše obdobje prost, kar izkoristi za življenje z družino. „Z drugimi Slovenci na Švedskem pa zaradi narave dela, ki ga imam, žal nimam preveč stikov niti časa za sodelovanje v halmstadskem slovenskem društvu.“

AVTOMAT NE TOČI ZA DINARJE

Na skandinavski tla sva zapeljala v prvi uri novega dne. Prvi uradni pozdrav nama je izrekla svetlolasa Švedinja v carinski uniformi. Švedska carina zna biti sicer zelo stroga do tistih, ki tihotapijo alkohol, cigarete in mamila, midva pa sva se z izjavo, da sva „just tourists, crossing the country“, se pravi, le mimo potujoča turista, ognila vsakršni kontroli. S prijaznim nasmeškom in z željo, da bi se dobro počutila v njihovi deželi, naju je napolnila naprej.

Veselo sva se poglala po širokih in praznih švedskih cestah, a žal ne za dolgo. Avtodom je postal žejen zaradi svoje slabe „navade“, da se hoče ustavititi skoraj pri vsaki črpalki, pa tudi zaradi majhnega rezervoarja za bencin. Mislila sva si, da bova pač tankala na prvi črpalki, vendar se je izkazalo, da to ni tako preprosto: ponoči na črpalkah ni ljudi, delajo le avtomati. Ti sicer hvaležno sprejmejo švedske bankovne in natočijo ustrezno količino goriva, brez vložene denarja pa so gluhi in mrtvi. Nič drugega nama ni kazalo, ker nisva imela pri roki švedskih kron, kot da sva na črpalki zavila na parkirišče in prespala. Tako sva izkoristila dobro

lastnost avtodoma. Ustaviš, kjer hočeš, in prespiš.

Zjutraj sva lahko zamenjala denar in si natočila poln tank bencina. Na švedskih črpalkah te tudi podnevi nihče ne postreže. Bencin si vozniki natočijo sami, pri blagajni v trgovini pa plačajo. To se nama je zdelo malo riskantno, zato sva se pri blagajniku pozanimila, če ni morda veliko pobegov, pa naju je pomiril, da takšnega primera ne pomni.

MIHAJLO NA KAVASAKIJU

Že po nekaj kilometrih vožnje sva zopet obstala: kar dvakrat naju je prehitel motorist s sopotnikom in nama nekaj mahal z rokama. Ni bil sicer podoben policistu, a ker je bil vztrajen, sva vseeno ustavila, da bi videla, kaj je narobe.

„Zdravo, Slovenci!“ je zaklical motorist in snel čelado. „Midva sva Jugoslovana.“

Tako sva se spoznala z Mihajlom Čanjijem in njegovim sinom Danijelom. Navdušen, da je srečal dva „prava Jugoslovana“, naju je povabil na dom, midva pa nisva imela dovolj časa, zato se je naš razgovor odvijal kar ob robu ceste. Čanji je povedal, da že štirinajst let dela na Švedskem v mestu Norrköping, kjer je šofer mestnega avtobusa, poleg tega vozi še avtobus na daljše proge, kar je priložnost za dodatni zaslužek. „Tu res dobro zaslužiš. Doma v Kovinu, to je v Vojvodini, sem zgradil novo hišo, ker sva se z ženo nameravala za vedno vrniti v Jugoslavijo. Vendar sva v domovini zdržala le šest mesecev. Razmere so v Jugoslaviji slabe, zato bomo ostali na Švedskem, dokler se stvari tam doli ne uredijo.“

Njegov sin Danijel je bil bolj tiho. Videti je bilo, da ni s srcem tu na severu, kjer se je sicer rodil, vendar pa se je šolal in živel v domovini pri stari materi. Švedska je zanj tujina. „Raje bi bil doma, med prijatelji. Tu jih še nimam, ker ne znam dovolj švedsko,“ nama je dejal fantič, predno sta si z očetom zopet nadela beli motoristični čeladi in na močnem kvasakiju odbrzela naprej.

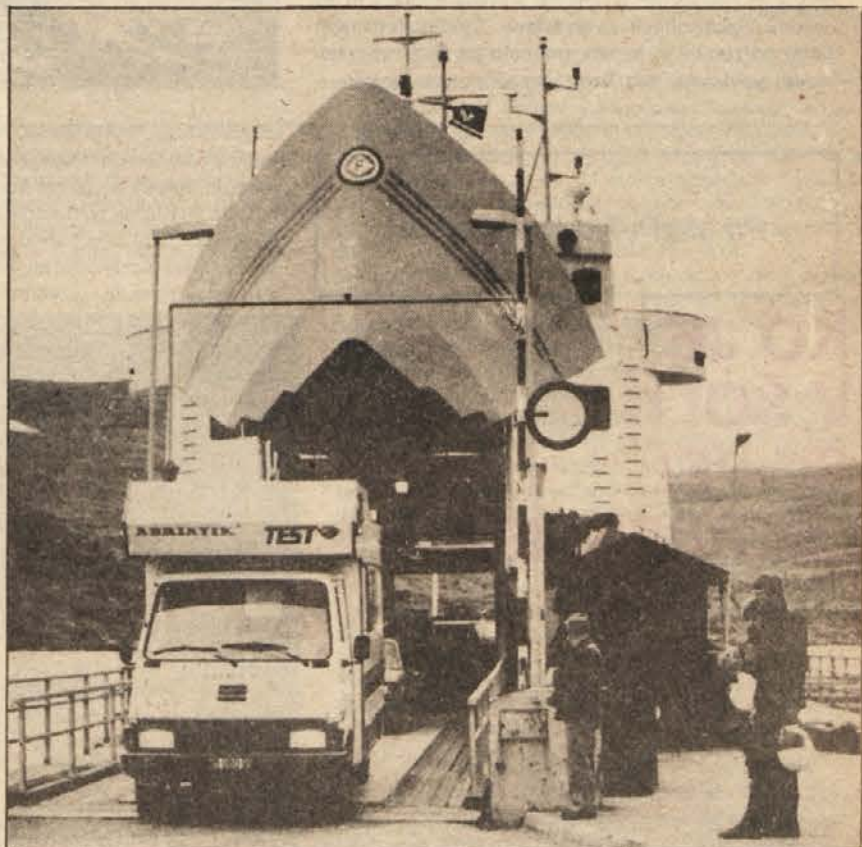
Še nekajkrat sta nama pomahala, ko sva odvila na veliko avto cesto, onadva pa nazaj proti Norrköpingu.

Na trajektu med Švedsko in Dansko že vrsto let dela tudi Slovenec Drago Cvele. Kot mehanik skrbi, da stroji brez težave premagujejo dostikrat razburkano in vetrovno morje. Povedal nama je, da ga kljub dvajsetim letom na Švedskem še vedno zelo vleče v domovino.

Mihajlo in Danijel Čanji iz Norrköpinga. Danijel bi kljub kvasakiju in visokemu standardu na Švedskem raje živel med svojimi vrstniki pri stari mami v Jugoslaviji.

Iz zrela trajekta je zapeljal avtodom. Nekatera plovila so prava plavajoča mesta, druga pa v primerjavi z njimi kot orehove lupinice. Na malem norveškem poštne trajektu, ki vozi na Severni rt, je treba avtodom kar spretno krmariti, saj so na njem vozila natrpana, da se šofer komaj splazi iz kabine.

Evropske ceste se na obali ne končajo. Njihovo breme prevzamejo trajekti, ki noč in dan plujejo med Skandinavijo in kontinentom. Največ avtomobilov je na prometnicah E4, E5 in E6 ko se Skandinavci zapodijo proti toplemu sredozemskemu soncu, pa tudi turisti, ki potujejo v Skandinavijo, so čedalje pogostejši.

Anton Hutar

Miro Smrekar

Anton Marjanovič

Leopold Zajc

Anton Jakša

Franc Zorc

Franc Rauh

Franc Stariha

Razvoj

KDAJ BOLJ ROŽNAT ROŽNI DOL?

Semiška krajevna skupnost, s 3.500 prebivalci največja v črnomaljski občini, velja sicer za razvito, a stopa v korak z razvojem le Semič z okoliškimi vasi, v vseh ostalih krajih pa si bolj ali manj uspešno šele prizadevajo, da bi zagotovili prebivalcem vsaj osnovne pogoje za bivanje, ki jih zahteva današnji čas. Med takšnimi kraji, ki so „vedno na istem in prav nič ne napredujejo“, kot zatrjujejo tamkajšnji krajan, je Rožni dol z vasi Brezje, Potoki, Preloge, Pribišje in Gornje Laze.

142 prebivalcev, ki živijo v 45 gospodinjstvih, imajo ta naselja med Gorjanci in Kočevskim Rogom ali bolje med Peščenikom in Vimolom. In če bodo še dolgo ostali tako odrezani od sveta, torej brez telefona, s slabim električnim omrežjem in cestno povezavo, se boje, da jih bo kmalu še manj. Čeprav izseljevanje danes iz tistih krajev ni več tako veliko, kot je bilo pred petnajstimi, dvajsetimi leti, pa krajanom le ni vseeno, kako bo z vasio Brezje pa s Prelogami, kjer so štiri hiše, a ima le ena naslednika. Še toliko bolj jih lahko skrbi, ker imajo v bližini že izumrlo vas Hrib, ki v zadnjem času, ko prihajajo tja na pašo kozje, znova oživlja.

Okno v svet za tiste kraje pomeni železniška postaja, okrog katere je osredotočeno skoraj vse prebivalstvo. Kako velikega pomena je, pove že dejstvo, da so se začeli pred dvema desetletjema ljudje močno izseljevati, ko so prišle z železnice govorice, da bodo postajo v Rožnem dolu ukiniteli. Pred vojno so imeli pri postaji celo trgovino, v kraju pa še gostilno, pomožno pošto, šolo in na postaji telefon, čeprav interni. In potem, ko vsega tega, razen šole, ni bilo več in ko so bili vezani na Semič in Črnomelj — seveda po železnici, saj je cesta slaba — naj bi ukiniteli še postajo?

„Postaja nam je le ostala,“ pove Miro Smrekar, zaposlen pri Gozdnem gospodarstvu v Črnomlju, sicer pa predsednik vaškega odbora SZDL. „Sicer ne vem, kako bi hodili v službo in otroci v šolo. Zaposlenih nas je kar 47, od vsake hiše vsaj eden. Ciste kmečke družine ni, saj tudi pogojev za kmetijstvo ni,“ zatrdi, a mu Anton Hutar, delavec v novomeški IMV, takoj oporeka, da naravne možnosti so, sicer v glavnem za živinorejo, toda zemlja je preveč razdrobljena, zaradi hribovitega sveta za strojno obdelavo neprimerna. „Zato sem jaz začel z ovčerejo. Ovce so v naših krajih, kjer moramo krčiti grmovje, če hočemo dobiti obdelovalno zemljo, najboljši recept za razširjanje kmetijstva, saj očistijo zemljo,“ priporoča Hutar vsakomur, ki se želi resneje oprijeti kmetovanja. Sam je počasi združeval zemljo, tako da ima danes 18 hektarov. V glavnem so to zaenkrat še pašniki in travniki, a je prepričan, da jih bo s svojo metodo in 65 ovcami usposobil tudi za obdelavo. „Ljudje v teh krajih želijo od zemlje le jemati, premalo pa vanjo vlagajo. Skoraj vsi imajo nad Semičem vinograde, v katere

investirajo vse, tja gre tudi ves gnoj, zemlja okrog vasi pa ostaja pusta, nepogojena. Če je med drugo svetovno vojno dal Rožni dol 90 ton žive teže mesa, tudi danes niso tako slabe razmere, da se živinoreja ne bi splačala. Le pospeševalec bi se moral večkrat oglašiti in navdušiti ljudi nad tem,“ je prepričan Hutar.

Seveda zaostalo kmetijstvo ni edini problem Rožnodolčanov in okoličanov. Potočanom ne da miru cesta, ki so si jo pred petnajstimi leti naredili sami. Niso edini, ki so morali sami poprijeti za lopate in krampe, a je bilo zanje to delo toliko bolj naporno, ker so v vasi le štiri hiše. „Sekali smo les, da smo plačali stroje, 220 prostorninskih metrov peska pa smo na 1800 metrov dolgi cesti sami razgrnili,“ pove upokojenec Franc Zorn iz Potokov. Sami so si zgradili cesto v svet tudi na Prelogah, v Pribišju in na Brezju. „Cesto sicer imamo, a je vzdrževanje za nekaj ljudi veliko breme. Na srečo dobimo vsaj pesek od krajevne skupnosti,“ potarna Zorn, ki ne pozabi omeniti tudi slabega električnega toka: gospodinje se morajo dogovoriti, kdaj bo katera vključila pralni stroj. Pranje v dveh hišah hkrati ni mogoče. Prikimavata mu sovaščana Franc Rauh in Anton Kapš mlajši.

Rauh, ki dela pri Gorjancih v Straži, mora od doma že ob pol petih zjutraj, vrača se ob štirih popoldne. „Poleti še gre, večje težave čó pozimi. Čečo plužimo sami, a je zjutraj še pod snegom, in ker grem iz vasi prvi od doma, sem pač orač. Ko se popoldne zadnji vračam, moram spet plužiti z lastnimi nogami, če medtem nasuje preveč snega. Prav pri nas je zima zelo radodarna s snegom,“ pravi, ko pomisli na zimske mesece, ko so si sami plužili cesto. „Dosljej je še šlo, ker smo si sposojali plug črnomaljskega tozda Cestnega podjetja, ki je rabil cesto od Gabra do Gornjih Laz. A Cestno podjetje grozi, da ne bo več posojalo pluga za oranje vaških poti, sami vaščani pa ga nismo sposobni kupiti.“ A tudi s pluženjem Cestnega podjetja niso zadovoljni. „Cesta bi morala biti čista pred 6. uro zjutraj, ko gredo ljudje na delo, ne pa sredi

dopoldneva,“ pripominja Anton Marjanovič iz Gornjih Laz.

ODVISNI LE OD LASTNEGA DELA

Rožnodolčani povedo, da so skoraj vse, kar imajo, naredili z lastnimi rokami, sredstvi in požrtvovalnostjo ter da so prispevki nekaterih delovnih organizacij, občine oziroma krajevne skupnosti nezadostni. Dokaz, da niso držali rok križem, so nova šola in gasilski dom, dokaj urejene vaške poti, vaški vodovod v Rožnem dolu. Le Rožni dol ima vodovod, z Gornjimi Lazami pa sta edini vasi na tistem področju s trifaznim električnim tokom, drugje tudi bolj brlijo, kot svetijo.

Gasilski dom, ki so ga začeli graditi leta 1960, so naredili tako rekoč z udarništvom. Krčili so grmovje in prodajali les, da je bil denar za opeko, postopoma so nabavljali tudi najpotrebnejšo opremo. Vendar 55 gasilcev le ne more zbrati toliko denarja, da bi kupili gasilski avtomobil. „Na pomoč družbe pa težko računamo, saj so bile edina oprema, ki nam je bila sedaj podarjena, metlice za gašenje požarov v gozdu, in sicer dar Gozdnega gospodarstva Črmošnjice,“ pove poveljnik gasilskega društva Franc Rauh. Prav na rožnodolskem območju pa bi potrebovali dobro gasilsko opremo, saj so tisti kraji med požarno najnevarnejšimi zaradi gozdov, steljnikov, predvsem pa zalo, ker ležijo med dvema predoroma, med 2 kilometra dolgim semiškim ter uršenskim. Seveda je danes požarov manj kot takrat, ko so vozile parne lokomotive, še vedno pa so vsaj trije na leto, v letošnjem letu pa so gasili že dva. Zaradi pomanjkljive opreme jim morajo prisločiti na pomoč gasilci iz semiške Iskre.

Krajanji so zaskrbljeni nad usodo šole. Pred petinsedemdesetimi leti so nameravali tamkajšnje kraje ponemčiti, kot prvi korak pa zgraditi šolo. A je Ciril—Metodovo društvo prekrizalo naklepe s tem, da je hitro zgradilo leseno šolo, ki je služila namenu kar pol stoletja. Že pred drugo svetovno vojno so krajanji

kupili zemljišče za novo šolo, vendar so jo začeli graditi šele krepko po vojni z lastnimi sredstvi, petimi milijoni (takrat še starih) dinarjev samoprispevka ter podpisano obljubo, da od črnomaljske občine ne bodo zahtevali ničesar. Mislili so, da bodo staro šolo prodali in tudi s tem denarjem zakrpalji stroške za novo, a niso našli lastnika. Potem je šolo prodala črnomaljska občina, sedaj pa ne ve do, kam so dali denar.

Pred 25 leti je v Rožnem dolu iz osemletke postala štirirazredna osnovna šola, zadnja tri leta sta le še dva razreda, nazadnje z osmimi učenci, grozi pa ji, da jo bodo ukiniteli, česar krajanji ne želijo.

UPANJE NA BOLJŠE JE

Čeprav je v tamkajšnjih krajih težko življenje, ali bolje, živetarjenje, kot pravi Anton Jakša iz Pribišja, vasi s šestimi hišami, je prepričan, da je v mestu ob današnji draginji še težje. „Kmet sem, a vse pridelke pojemo sami, le kakšen rep prodam iz hleva. Res, da imam 20 hektarov zemlje, toda to je le veliko hektarov in ničesar drugega.“ In četudi veliko pridelkov „pobere“ divjad, ljudje pa potem nergajo nad lovci, ki za to niso krivi, kot pravi rožnodolski lovec Franc Stariha, med tamkajšnjim prebivalstvom le vlada optimizem.

Brez optimizma bi bil tisti del semiške krajevne skupnosti še bolj zapuščen. Tako pa je upanje na boljše in domotožje premagalo mnoge, ki so pred desetletjem ali dvema odšli na delo v tujino, da niso postali izseljenci, ampak so se vrnili. Med njimi tudi Leopold Zajc iz Gornjih Laz, ki je s sovaščanom Antonom Marjanovičem, poštarjem v Semiču, prepričan, da se od vseh vasi najbolj razvija prav njihova. Električni tok je dovolj močan, tudi cesta je od takrat, ko so v vasi postavili spomenik v spomin na padlo prvo belokranjsko četo, urejena, vse to pa krajanje obdrži v domačem kraju. In ne le to, celo novi prihajajo. Tako si je neki Novomeščan kupil v Gornjih Lazah zemljo in ruševine, na katerih je zgradil poslopje, iz začetne ovčereje pa se je preusmeril na konjerejo in kurjerejo — na farmi ima kar 2.200 kokoši nesnic.

Anton Kapš mlajši, vzdrževalec v Iskri, priznava, da so njihovi kraji predvsem na komunalnem področju zaostali, da pa sta prva pogoja za razvoj prenehanje izseljevanja mladih ter pomoč družbe. „Seveda je tudi res, da mi, mladi, če že ostanemo doma, nimamo druge poti, kot da se zaposlimo. Prav zaposlitev v dolini pa premami mnoge, da se nikoli več ne vrnejo, in spet so manjše možnosti za razvoj. Vrtimo se v začaranem krogu.“

Poleg že omenjenih težav pa slabe prometne signalizacije in nezavarovanega železniškega prehoda med Rožnim dolom in Brezjem povzročata Rožnodolčanom največ sivih las nujno potrební telefon. Dve leti se že potegujejo zanj, a brez uspeha.

Tajnik krajevne skupnosti Semič je povedal, da bodo prav letos pomagali krajevni skupnosti Rožni dol. Toda tudi krajevna skupnost ni vsemogočna, tako da za cesto ne bo dovolj denarja, še letos pa bo — tako upajo — stekla v Rožni dol telefonska zica. Seveda bodo morali krajanji sami priskočiti na pomoč z denarjem in delom, kar jim gotovo ne bo težko, saj so udarništva že doslej navajeni.

V Rožni dol z okoliškimi vasi, med najvišje ležečimi v Belli krajini, in z železniško postajo na najvišji točki na Dolenjskem (364 metrov), torej počasi, korak za korakom, le pronicata razvoj. S potrpežljivostjo in trdoživostjo, ki se je vrasla v tamkajšnje ljudi, bodo gotovo dosegli, to, da si bodo lahko nasledniki našli večji kos kruha tudi doma.

MIRJAM BEZEK

Pri starih Novomeščanih

KO JE V ŠOLI ŠE PEL „ŠTABERLE“

Večkrat na dan lahko na Župancičevem sprehajališču, kjer je bil do nedavnega konec Bršljina ali začetek Cegelnice, videti staro ženo na sprehođu. Santa Kukmanova je pri 87 letih na videz prav čila, jo pa zadnje čase daje pozabljivost in tudi pogodrnja, če je potrebno ali ne. Pač starost.

„Sem prava Novomeščanka. V mestu rojena, potem pa smo se preselili v Potočno vas. Volf sem se pisala in v naši družini je bilo šest otrok. Poleg mene še ena sestra pa pet fantov. Revščino smo toliko, kaj pa bi drugegal! V šolo sem hodila v Prečno. Imeli smo črne

tablice pa kredo. Nanje smo tudi pisali domače naloge, ampak se je nič kolikokrat zgodilo, da se je naloga na poti skozi hosto izbrisala. Potem pa je bilo v šoli hudo! Tepli so s palico po rokah in kamor je padlo. V kotu smo morali klečati. No, čez leta so to prepovedali, se pa navada ni izkoreninila tako hitro. Še moj sin je hodil v šolo, ko je moral učitelju nastaviti roko, da je po njej „štaberle“ žvižgal. Ker so učitelji tako topli, so se otroci branili hoditi v šolo. Marsikdo je izostal in se raje potikal po hosti.

Ko sem končala šolo in postala dekle, sem šla služiti. V družini dr. Straška v Novem mestu sem bila pet let. Radi so me imeli in so me njihovi otroci še dolgo potem hodili obiskovat. So me pa presneto preizkušali, če sem poštena. Nastavili so mi steklenico silivke, a se je nisem dotaknila. Drugič sem na stranišču našla denar. Še na misel mi ni prišlo, da bi ga vzela. Takoj sem gospej povedala. Ker sem bila poštena in delavna, so me imeli radi.“

Po petih letih take službe je Santa Volf spremenila priimek. S Kukmanom, zaposlenim pri železnici, se je poročila in leta 1930 sta sezidala hišo, kjer še zdaj stanuje s sinom in snaho.

„Moj mož je imel v stari Jugoslaviji čez 1000 din plače, dobival zame 180 din dodatka pa še otroške doklade. To je bil kar lep denar, zato smo tudi lahko zidali. V naši družini — imela sem dve hčerki in sina — ni bilo pomanjkanja. Kruha in preproste hrane je bilo vedno dovolj. Mož je bil v službi, jaz pa sem imela doma vrt pa na splovinjo sem imela Langerjeve njive.“

Kukmanova čez graščake Langerje ne reče žal besede, nasprotno:

„Posebno gospa je bila prijazna. S parazolom je prišla za nami na njive, se pogovarjala, in če je bilo hudo vroče, je rekla, da gremo lahko malo počivat v senco. Pa nismo hotele, saj smo prišle delat, ne pa ležat v senci. Gospa je znala več jezikov, bila pa je zelo radovedna. Vse sorte nas je spraševala.“

Kukmanova v svojem življenju ni užila kdove kaj lepega, pa se ji zdi, da je bilo kar lepo, le obe vojni sta ji ostali v spominu kot zlo, ki se ga je najbolj varovati. „Med prvo svetovno vojno je bila huda lakota, v drugi pa si bil mimogrede ob glavo. Koliko družinam se je zgodilo, da so moža, sina, hčer prišli iskat v arest, pa jih niso nikdar več videli.“

Kukmanova mama se rada pohvali, da ni bila nikdar bolna, še z zobmi ni imela težav. „Sem pa postala pozabljiva. Ključ imam na vrvi privezan okrog vratu, ker sem ga nič kolikokrat založila, pa ga nisem našla, ko je bilo potrebno vrata zakleniti.“ „Jem vse od kraja, grem še v Bršljin do hčere, ki stanuje v bloku, televizija pa me ne zanima. Poseadam pred hišo, drevam. Imam vrstnico v Bršljino, ki je še starejša od mene. Tudi v mestu sem imela kolegice, ampak zadnje čase jih ni več blizu. Najbrž so me pozabile ali pa imajo same težave.“

Medtem ko se Kukmanova, kar je značilno za ljudi njene starosti, še dobro spominja dogodkov iz svoje mladosti, pa se ni več zanesla na njene tožbe ali pripovedi, ki zadevajo sedanost. Enkrat pravi, da bi šla rada v dom za starejše, češ da bi imela tam družbo sebi enakih, čez pet minut pa že ni več tako prepričana, da bi šla. „Doma sem najraje,“ zatrdi in že je sredi pogovora o lepi pokojnici, ki pa jo poštar njej ne prinese. Še za ime Santa ne ve več natančno, kdaj ga je dala v dokumente zapisati, ker se njen rojstni list glasi na Elizabeto. Pa so to že za človeka v letih Kukmanove mame malenkosti, zaradi katerih si res ne gre beliti glave. „Santa sem, pa naj v rojstnem listu piše, kar hoče...“

RIA BAČER

JAPONSKA V DOLENJSKIH OČEH

V daljni Japonski, do kamor je 23 ur vožnje z letalom, v glavnem desetmilionem mestu Tokiu že dobih sedem let živi Novomeščanka Bibi Dobovšek—Sethna. Ko je nedavno tega z dvema otrokoma, 7 letnim Zalom in 5-letnim Sašom, ter možem obiskala domače, prijatelje in znanca, je morala kar naprej pripovedovati o tamkajšnjem načinu življenja.

Mnogi Novomeščani se Dobovškove Bibi, edine hčerke v šestčlanski družini profesorja Marijana Dobovška, še dobro spominjajo. Drobno, prijetno, bolj tiho dekle, ki je vse svoje otroštvo preživelo v govomeški gimnaziji in okrog nje, kjer so Dobovškovi dolga leta stanovali, je raslo kot njeni vrstniki. Bavila se je s športom, kar je družinska tradicija, od nekdanj pa so jo privlačile tuje dežele.

„Že kot študentka sem veliko potovala. Najprej po vsej Evropi. Bila sem v Afriki, nekaj časa sem delala na Švedskem. Že med študijem angleščine in italijanščine na ljubljanski filozofski fakulteti pa sem bila nekajkrat v Angliji tudi občasno zaposlena, zaradi izpopolnjevanja v jeziku. Po končanem študiju pa sem se v Londonu zares zaposlila. Leto dni sem delala v nekem otroškem vrtcu, medtem opravičila tečaj za pouk angleščine z novimi metodami in tehniko, potem pa dobila stalno zaposlitev v ustanovi, ki prireja tečaje za tuje priseljence.“

V Londonu sem spoznala moža. Britanca, rojenega v Indiji, s perzijskimi predniki. Končal je študij arhitekture. V Londonu sva se poročila, po treh letih bivanja v Angliji pa sva se odločila, da bova za stalno živela kje drugje. Mislila sva na Švedsko in Jugoslavijo, še pred tem pa sva želela obiskati prijatelje na Japonskem. Zgodilo pa se je, da sva po dveh mesecih poptovanja po Japonski, ki nama je bila zelo všeč, ostala brez

denarja. Tam je življenje zelo drago. Morala sva se zaposliti, oba pa sva takoj dobila delo. Mož kot arhitekt, jaz kot profesorica angleščine. Medtem je bil Zal že na poti in mi daljše potovanje tudi ni več prijalo. Tako smo ostali na Japonskem. Oba moja fanta sta rojena v Tokiu.

Sprva smo imeli skromno dvosobno stanovanje. Na Japonskem si zavoljo opreme ni potrebno beliti glave. Če imaš futon, neke vrste prešito odejo, ki jo podnevi zviješ in spraviš v vzdruženo omaro, ponoči pa razgrneš po tleh za posteljo, si za silo preskrbljen. Kasneje je mož sam iz veselja začel delati police za knjige, naredil je tudi fotelje, vendar jih skoroda ne uporabljamo. Navadili smo se sedeti na tleh. To mi je bilo že od nekdanj všeč. Mizo s stoli pa imamo sicer tudi v kuhinji. Ko se je družina povečala, smo najeli trisobno stanovanje s kuhinjo in kopalnico. Zdad nam je kar udobno, ampak živimo na japonski način.“

— Kaj se vam je zdelo najbolj nenavadno v japonskem načinu življenja?

„V stanovanjih so kuhinje nefunkcionalne. Stedilnika nimajo, ker vsi kuhajo le na kuhalnikih, pečice pa sploh ne uporabljajo. V stanovanjih ni peči ne kakšne druge stalne možnosti kurjave, čeprav je pozimi na Japonskem precej mraz. Centralno kurjavo imajo le v zares luksuznih hišah, drugod ne. Zdad sicer v domove že nameščajo različne plinske pečice ali pa jih občasno ogrevajo z elektriko. Starejše hiše imajo še vedno pod mizo neke vrste vrtno, v kateri kurijo, in ko sedijo okrog, imajo noge na toplem.“

Sicer pa mi je bila takoj všeč močno ukoreninjena težnja po čistoči. Vsi ljudje se na Japonskem vsak večer kopajo. Kopalnico ima že vsako stanovanje, ljudje iz starih hiš pa hodijo zvečer v javna kopališča. Teh je še vedno precej. Kako nenavadno, a prijetno je ob poletnih večerih poslušati odzvanjanje lesenih cokol, s katerimi hodijo v kopališča.“

— Kakšen je standard na Japonskem? Je do stanovanja težko priti?

„Stanovanje lahko najameš preko različnih agencij, potrebno pa je plačati za šest mesecev vnaprej in stanovanja so zelo draga. Za naše dajemo dobro tretjino možev plače. Sicer pa Japonci kar hlatajo za višjim standardom, ki pa je mnogo nižji kot v zahodni Evropi. Tudi plače niso velike. Veliko zaslužijo predvsem zdravniki, ki imajo zasebne klinike, direktorji podjetij, zobozdravniki z lastnimi ordinacijami pa pevci zabavne glasbe. Avtomobil ima danes že skoro vsaka družina, kot pri nas, čeprav ga težko kupijo in ga niti ne potrebujejo. Mi nimamo avtomobila, ni potreben, kajti nepopisna gneča na cestah je vse prej kot prijetna. Mestni promet je odličen in poceni, železnica pa je na Japonskem izjemno dobro organizirana in urejena.“

— Gejše, kakršne poznamo iz zgodovine, romanov in filmov, so najbrže preživle, kakšen pa je današnji položaj Japonke?

„Tradicija je še močna! Še danes prevladuje miselnost, da je ženino mesto doma ob otrocih. Ker pa imajo družine večinoma le po dva otroka, postane Japonkam dolgčas, ko začno otroci hoditi v šolo. Mnogo se jih takrat zaposli. Pa tudi dodaten zaslužek za družino je tisti, ki ženo sili v službo. Omenila sem že, da je življenje drago. Očitno pa je žena na Japonskem diskriminirana, saj za isto delo dobi veliko manjšo plačo kot moški. Pa tudi na odgovornejših mestih je zelo malo žensk, čeprav se tudi glede tega razmere spreminjajo. Prave gejše so danes zelo redke, pač pa so jih zamenjale hostese v barih. Japonci nimajo navade gostov vabiti na dom. To se praktično ne

zgodí, pač pa vse poslovne in druge obiske vabijo v bar. Japonci nasploh udobja ne cenijo in so za moje pojme asketi.“

— Je na ulicah še videti ženske v kimonu?

„Povprečna Japonka obleče danes kimono le za slavnostne priložnosti. Denimo ob promociji na univerzi, za poroko itd. Starejše ženske pa so še v kimonu, ki pa je zelo neudobno oblačilo. Sodobna Japonka je povsem sodobno oblečena na cesti. Japonska moda pa se v svetu zelo uveljavlja s praktičnimi in ohlapnimi oblačili.“

— Kakšno življenje imajo tamkajšnji otroci?

„Današnji japonski otroški generaciji ni prijetno. Šolski sistem je tak, da otroka sili v izpitni pekeli, in to že od vrtca naprej. Po rezultatu izpita je otrok razvrščen v vrtec, kasneje v šestletno nižjo, triletno srednjo šolo in triletno višjo šolo. Povsod je potrebno opraviti izpit, od tega pa je mnogokrat odvisno vse nadaljnje življenje. Če se prineriš v dobro šolo — med njimi so velike razlike — imaš možnost priti na dobro univerzo in lahko dobiš dobro službo. Prav zaradi izpitništva, ki se je tako razmahnilo, so vznikle tudi posebne šole: pripravljavnice na izpite. Meni se japonski otroci smilijo, ker nimajo pravega otroštva. Rastejo sebični otroci, saj ima vsak že od malega vcepjeno misel: uspeti, uspeti!“

Eno samo tekmovanje je tudi življenje odraslih. Veliko ljudi poznam, ki sploh ne vzamejo letnega dopusta. Bitka za uspeh in zaslužek, za večjo produktivnost, je ljudi tako obsedla, da verjetno niti ne dojemajo, kako je dopust potreben. Če pa že gredo na dopust, so v dveh, najkasneje treh dneh že nazaj. Da bi hodili v letovišča za 10 ali 14 dni, ki je navada pri nas, tega na splošno ni. Izjema so seveda zelo bogate družine. Mi in večina ostalih tujcev, ki jih na Japonskem ni malo, tudi nimamo navade hoditi na obmorske plaže. Morje je umazano, predvsem pa me gremo zato, ker je na plažah taka gneča, da nimaš kam stopiti. Nasploh se mi zdi gneča na Japonskem najbolj neprijetna stvar. Mi varčujemo, da vsaj na dve ali tri leta lahko pridemo v Jugoslavijo. Tu si morje dodobra privoščimo.“

— Česa tako daleč od doma najbolj pogrešate?

„Najbolj se mi toži po naravi. Od doma sem bila vajena veliko bivati v naravi. Dobovški smo šotorili, hodili na izlete in sploh smo bili vedno veliko zunaj. V Tokiu je parkov zelo malo in zelenja tudi. Domotožje imam, sicer ne bi prihajali domov, kadar le zmoremo za pot.“

RIA BAČER

Spust po Kolpi

VEČ KOT NADOMESTILO ZA MORJE

Sicer ne gre za nevarno potovanje, toda kakšno brazgotino človek že lahko stakne. Največ zaradi nerodnosti ali pa morda zavoljo nespretnosti. Toda bolečina ob tem je hitro pozabljena, v zgornjem delu Kolpe ti jo pohladi zares hladna voda, v spodnjem pa jeza, ko na najbolj urejenem kopališču ne moreš dobiti hladnega brizganca. „Preveč gostov je, hladilnik pa je premajhen.“ pove v opravičilo prijazna natakarka, ki ni, verjamem, prav nič kriva, če odgovorni ne razmišljajo o tem, da doživljajo julija in avgusta kolpska kopaljšča infarkte. Letos še posebej: morje je daleč, bencinski boni so strogo odmerjeni, a tudi denarja ni. V sili pač vrag žre tudi muhe. Kolpa je vredna vsega spoštovanja: je elegantna, topla kot ženska, skrivnostna, nagajiva, v zahajajočem soncu se blešči v tisoč ogledalcih, preletavajo jo divje race, čaplje, med skalami pa se podijo jate rib.

OSILNICA — ZAČETEK — Svoj vsakoletni spust pričnemo v Osilnici. Do tja pripeljemo čolne z avtomo-

bili, razložimo jih v vasi Hrvaske na oni strani reke. V Selih, kilometer od Osilnice, se okrepčamo v gostilni Micke Kovačeve. To je lepo urejen lokal s hitro postrežbo in dobro kuhinjo. Prenočišča, s katerimi razpolaga, so zasedena s turisti, ki radi zahajajo na ta konec. To so v glavnem ribiči, čolnarji, a tudi ljudje, ki se radi sprehajajo. Osilnica ima pošto, trgovino, nekaj malo industrije, zdravstveno postajo. Lep kraj.

ČOLN SE LAHKO RAZBIJE — Že pet let veslamo po Kolpi z Elanovimi čolni iz poliestra. Pokazali so se kot dobri, vendar imajo sedeže nameščene previsoko, zato se lahko kaj hitro obrneš. A tudi počijo, če priletiš s preveliko hitrostjo na potuhnjeno skalo v vodi. Dobro je imeti s seboj pribor in maso za krpanje, sicer ti ostane le še pešačenje in iskanje avtobusa, ki bi te odpeljal domov, kjer je kopica posmehljivcev in privoščljivcev. Obleko in hrano ter spalne vreče vozimo s seboj v neprodušno zaprtih plastičnih sodih. Spimo po senikih, šotorov ne vlačimo s seboj. Ljudje, ki jih prosimo za prenočišča, nas opozarjajo na kajenje, le v vasi Hrvaske se močno boje, da ne bi razmetavali po senu žebelj. „Kadili gotovo ne boste, ker bi tudi samo zgoreli, zaradi žebeljev pa lahko nastrada samo živina,“ nam pojasni lastnica skednja. Mi pa imamo od vsega železa s seboj le železno voljo. Potrebujemo jo, kajti čolne je treba marsikje vleči in prenašati.

NOV MOST V KUŽLJU — Dva Kužlja sta: hrvaski in slovenski. Povezana sta s starim, dotrajanim zidanim mostom, zgrajenim leta 1921. Domačini na slovenski strani nam povedo, da bodo most vsak čas porušili ter zgradili novega, montažnega. Veljal bo 8 milijonov. Te dni so odkopavali vodovodne cevi, ki so vzdane v stari

most. Novost bo za obe vasi pridobitev, stari most je namreč poleg vsega zelo ozek, novi bo moderno širok. Trgovino pa imajo le Hrvatje, nerodno je le to, da je ob sredah zaprta. Poiščemo trgovca, ki kida gnoj v svojem hlevu, in ta nam nasmejan odpre vrata ter nam proda, kar potrebujemo. Od žeje in gladu se ne bom o stegnili. Tudi strah pred steklimi risi nam je že nekoli splahnel.

BLEBETAVI NOVINAR IN JONKE — V Jonkejevi gostilni v Dolu pri Starem trgu smo naleteli na kopico gostov, ki je pustila ta večer v gostilniškem predalu trinajst tisoč dinarjev. Tako se je pohvalil lastnik lokala Drago Jonke. „Letos je veliko turistov,“ nam pove. In res: neurejeno kopaljšče je polno šotorov. Tu so taborniki, tu je nekaj avtomobilov s celjsko registracijo, v gostilni pa je najglasnejši možak, ki vsakomur posebej razlaga, da je znan slovenski novinar. Drugo jutro je Jonke slabše volje, kajti noč je vzela novinarja, ne da bi plačal svoj in prijateljev zapitek.

ŠOKCI NA SPLAVU — Na razdrtem jezcu, teh je na Kolpi tudi največ, smo naleteli na štiri semiške fante, ki so se krvavo mučili, da bi spravili svoj splav naprej. Na šestih pločevinastih sodih so bile pribite deske, na njih je bil urejen manjši tabor z dvema šotoroma, roštiljem in z vsem, kar sodi zraven. Celo zastava ni manjkala. Stavim, da s takšnim plovilom niso prišli daleč, saj celo čoln, ki ima malo ugreza, večkrat nasede. No, zabavali so se pa le in letošnje poletje jim bo ostalo v lepem spominu.

VINICA — FOLKLORNI NASTOP

Na Vinici je mednarodni avtokamp, ki je julija in avgusta dobro zaseden. Večer, ki smo ga prebila tam, je bil prijeten. Črnomaljski Integral je pripeljal nasto-

pat folklorno skupino iz Adlešič. Tujci so se dobro vklopili v dogajanje, organizatorje pa je to gotovo spodbudilo in nastop Adlešičanov ni zadnja lastavica s tega področja. Naslednji dan smo videli domala vse adlešičke folklorne in tamburaše v Adlešičih na vrtu za edino gostilno. Pripravljali so prostor za veselico, ki je bila 5. avgusta.

GRIBLJE — ŠPORTNA SREČANJA

Gribelci so gotovo najaktivnejši prebivalci, živeči na slovenski strani Kolpe. Glede na prireditev. Ko smo se ustavili na njihovem kopaljšču, so tam potekala športna tekmovanja med slovenskimi in hrvaškimi društvi. Tekmovanja so že tradicionalna, toda vsako leto bolj množična. Organizatorji bi radi dosegli sproščenost, duhovitost, tekmovalci pa vzamejo vse preveč resno. Morda zaradi pokalov, ki jih delijo, mogoče pa le zavoljo prestiža. No, naj bo kakor koli že: zamisel ni od muh in Griblje bi lahko postale obkolpsko središče, če bi se krajani v prihodnosti lotili ureditve svojega kopaljšča. Kotlovina, ki jo je bilo moč dobiti v času športnih tekmovanj, bi prišla prav tudi kak drug kopalniški dan.

PODZEMELJ — PRIMOSTEK

V Podzemelj smo prispeli v nedeljo. Telo pri telesu, v vodi komajda prostora za plavanje. Natakarkju v bifeju je primanjkovalo kozarcev. Sonce je žgalo kot za stavo. Podobna, s kopalci še bolj nabita slika, na Primostku. Vsakdo se hoče ohladiti. Nehote pomislim, če vse to vidijo in vedo odgovorni za turizem. Se zavedajo, kaj vse bi se dalo „potegniti“ iz naravnih danosti Kolpe? Najprej pa bi bilo treba seveda sejati in šele nato žeti.

TONI GAPŠERIČ

Spomini

RIBOLOV NA KOLPI PRED STO LETI

„Grof je pustil ribo loviti vsem, ki jim je Kolpa poplavljala njive in jim škodo delala. To mi je povedal moj stari oče,“ je rekel za uvod o nekdanjem ribolovu na Kolpi danes 101 leto stari Anton Šneberger iz Grglja ob Kolpi.

Šneberger, ki je še vedno bistrega duha, se je rodil v vasi Reber, nekaj kilometrov od Grglja. Med zadnjo vojno so jo Italijani požgali. V Grgelju se je pričel še za časa Avstro-ogrske, leta 1909. Izučil se je za čevljarja, krošnjarija, kmetoval in čebelaril, imel pa je tudi mlin, ki še vedno stoji. Čeprav že dolgo ne melje več. Prav nekje pri Grglju je potekala, kot je Šnebergerju pravil stari oče in kot se tudi sam spominja, meja med kostelskim in poljanskim (Predgrad) gospostvom; kasneje pa je vmes dobilo ozek pas do Kolpe še kočevsko gospostvo. Ob Kolpi so vedno živeli le Slovenci, Kočevarji pa šele v hribovju nad kanjonom Kolpe. Kadar je bila suša, je Kočevarjem zmanjkalo vode, v Kolpi pa je bilo vedno dovolj, zato je tudi kočevski grof pridobil (verjetno odkupil) pas zemlje ob Kolpi, dolg nekaj kilometrov, ki je mejil s kostelsko grofijo pri Janežičevem mlinu v Zlebeh nad Grgljem, s poljansko pa malo pod Bilpo. Tako so v sušnih obdobjih Kočevarji lahko gonili v Kolpo živino napajat. Prav v Šnebergerjev mlin so nosili Kočevarji tudi žito mlet. Kolpa je bila torej pred 100 in več leti gospodarsko pomembna, in to ne le zaradi rib.

„Ko sem bil še mlad, nismo lovili rib s trnki. Posamezniki so lovili z ostmi. Kadar smo šli na skupni lov, smo lovili z mrežami in saki,“ se spominja tistih let stoletnik.

„Na skupinski ribolov smo se zbrali ob nedeljah po 10. uri, ko je bilo že bolj toplo. Vzeli smo mrežo, ki je bila 18 m dolga. Pridružilo se nam je še več mož s saki — pri ribolovu je sodelovalo 6 do 8 sakov — in nekaj fantov, ki so imeli le palice.“

Pred začetkom ribolova smo si slekli vrhnja oblačila. Na sebi smo obdržali srajce in notranje (spodnje) hlače, obuli pa smo si kakšne stare čevlje. Mrežo smo vrgli pri našem jezcu. Ob straneh pri mreži so zgradili vodo tisti, ki so imeli sake. Tisti, ki niso imeli nič, pa so šli gor ob vodi in s palicami zokali po vodi in tako plašili ribe, da so zaplavale v mrežo in sake. Nato smo ribe izvlekli in vse skupaj ponovili še pri višje ležečem Janežičevem jezcu v Zlebeh.

Takega ribolova se nas je skupaj s fanti, ki so plašili ribe, udeležilo okoli 10. Po končanem ribolovu smo si ribe razdelili: tisti, ki smo imeli mrežo ali sak, smo dobili kakšno ribo več, fantje, ki so le plašili ribe s palicami, pa manj.

Res lepo je bilo na takem ribolovu. Rib je bilo takrat v Kolpi veliko. Tako smo lovili še vse do zadnje vojne in celo med njo, čeprav ne bi smeli.“

Tak način ribolova, oziroma sploh vsak ribolov so ljudem ob Kolpi prepovedali že v stari Jugoslaviji. Med ljudmi ob Kolpi je namreč prišlo do nevoščljivosti in preprirov. Ribolovne pravice so si lastili tisti, ki jim je voda poplavljala polja, ostali pa so bili seveda nevoščljivi in so trdili, da tudi oni lahko lovijo. Zapisanega o ribolovu ni imel noben nič in tako nihče ni vedel, kdo je pravi gospodar nad ribolovom v Kolpi in pritokih. Te vode še v prejšnjem stoletju niso bile polne te rib, ampak tudi plemenitih rakov. Med ribami pa so bile najbolj priljubljene postrvi, ki so jim Nemci tekli „kaizerfiš“. Preprirov o ribolovnih pravicah ni bilo ne konca ne kraja. Pritižbe so romale na različne naslove, na koncu se je vmešala oblast. Če pa se ta vmeša,

potem ljudje že od nekdanj potegnejo krajši konec, in tako je bilo tudi tokrat.

V Grgelju je prišel sam „vahtmajster“ (stražmojster, vodja žandarmerijskega oddelka) iz Petrine pri Brodu na Kolpi. Šneberger se spominja, da se je pisal Sojer. Bil je strog, a pravičen, ljudje so se ga bali in ga imeli radi. Prav zato so ga kasneje prestavili naprej v Kočevje, nato pa nekam v Srbijo, takratnim oblastnikom pač ni bil všeč.

JOŽE PRIMC

ŽAL BREZ NAŠIH STAROSELCEV

V zbirki Dobe, narodi, dogodki je Državna založba Slovenije leta 1983 izdala knjigo nemškega publicista Gerharda Herma KELTI. (V izvirniku: Die Kelten. Das Volk, das aus dem Dunkel kam.) Knjigo je vzorno prevedel Bogumil Fatur, Vili Vrhovc pa ji je oblikoval privlačen ovitek.

Delo sestavlja šestnajst poglavij, v katerih avtor povzema današnje znanje o Keltih, ki temelji na izročilu antičnih piscev, sodobnih arheoloških raziskavah in do dandanes ohranjenih tradicijah na Irskem in drugod. Na privlačen način je opisan nastanek keltske civilizacije na področju od Francije do Češke ter usoda številnih keltskih plemen od oblikovanja keltskega umetnostnega izraza v 5. stol. pr. n. š. do pokoritve zadnjih keltskih plemenskih ostankov v desetletjih okrog n. š. Avtor nam pričara legende in zgodovino kot tudi značilne lastnosti keltskih ljudstev in njihovih običajev ter skrivnostnost njihovih svečnikov — druidov. Obenem nam predstavlja najpomembnejša odkritja in najdišča od Vixa v Franciji, La Tène v Švici Manchi ga na Bavarskem do Pergamona v Mali Aziji, ki so za razumevanje keltskega izročila temeljne vrednosti.

Knjiga je koristno čtivo bralcu, ki se želi seznaniti z obdobjem davne preteklosti, in dobra osnova za razumevanje Keltov in njihove tradicije v Evropi. Založnik je žal ob tako pomembni izdaji pozabil pritegniti katerega od domačih poznavalcev keltske dediščine, saj v Hermovi knjigi ni zaslediti podatkov o Keltih pri nas. Z daljšim uvodnim komentarjem in nekaj ilustracijami bi lahko KELTE-obogatili z življenjem Tavriskov v zahodni Jugoslaviji in Skordiskov v medrečju Save, Drave in Donave. S pomočjo strokovnega sodelavca bi se izognili tudi manjšim spodrsrljam, npr. pri pisavi imen Bojeri, Noriski — pravilno Boji, Noriki.

Za Slovence je natis slovenske izdaje Kelti pomemben, saj nas avtor seznanja s prazgodovinsko Evropo 1. tisočletja pr. n. š. in posebej s keltskimi ljudstvi in njihovimi običaji. Prav to pa nam je potrebno, če želimo razumeti številne keltske ostaline, shranjene v slovenskih muzejih, še posebej v Dolenjskem muzeju v Novem mestu in Posavskem muzeju v Brežicah. Tudi tega ne smemo pozabiti, da so imena številnih krajev in večine rek na Slovenskem prav keltskega izvora.

O navzočnosti Keltov in pojmu Kelti, kakor so jih imenovali stari Grki, smo pri nas začeli govoriti že po letu 1829, ko so bile odkrite številne zakladne najdbe keltskih srebrnih pa tudi zlatih novcev. Stotine „

barbarskih“ keltskih novcev so tedanje zbiratelje, numizmatike in zgodovinopisce opozorile na keltsko izročilo na Slovenskem. V času, ko je Napoleon III. z armado raziskovalcev iskal identiteto Francije v ruševinah stare Galije, so pri nas nastajale prve teze o Keltih na slovenskih tleh. Že leta 1844 zasledimo v Mucharjevem zgodovinskem pregledu navedena tudi keltska plemena: Tavriski, Latobici, Sereti—Serapilli.

Odkritje velikega keltskega grobišča v Mokronogu leta 1885 je omogočilo ravnatelju Deželnega muzeja v Ljubljani Karlu Dežmanu, da je istega leta na dunajskem posvetovanju antropološke komisije prvič predstavil tudi keltske najdbe s Kranjskega. Z izkopavanji v desetletjih do 1. svetovne vojne, še posebej pa v

zadnjem desetletju v Novem mestu, Dobovi in Brežicah, smo dobili številna materialna pričevanja, ki nam omogočajo odkriti tančico in osvetliti življenje Keltov pri nas.

Prve stike s Kelti, stanujočimi v Srednji Evropi, so navezali prebivalci z dolenskih gradišč Magdalenska gora, Stična, Dolenjske Toplice i. dr. že v 5. stoletju pr. n. š. Keltske čelade, značilne dolge meče, okrasne sponke in pasne garniture najdemo v tem času kot posledico živahne trgovine priložne v grobovih ilirskih veljakov.

Z razselitvijo Keltov iz njihove pradomovine v Italijo in pozneje na Balkan in celo v Malo Azijo, pride del Keltov tudi k nam in okrog leta 300 poselijo plodne

ravnice dravskega in krškega polja ter za živinorejo in poljedelstvo primerna področja ob Savinji, Mirni in Krki. Čeprav tradicionalno močno oboroženi in pripravljani na bojevitve spopade, žive nekaj časa v neutrujenih naselbinah, zaselkih in kmetijah. Spričo grozeče rimske nevarnosti, še posebej po letu 181, ko Rimljani ustanovijo svojo postojanko Akvilejo, pa se začno počasi preseljevati na nekaj mogočno utrjena gradišča ilirskih predhodnikov.

Severovzhodno in osrednjo Slovenijo ter zahodno Hrvaško so naselili Tavriski. Pisanih virov o njihovem življenju je bore malo, zato lahko njihovo usodo razbiramo le v skopih naselbinskih slojih ter iz inventarjev številnih grobov. O času njihovega prihoda nam pričajo maloštevilne najdbe. Odkritje zlata v letih okrog 140 pr. n. š. ter njegovo pridobivanje je povzročilo v Italiji padec vrednosti zlata za tretjino. Kmalu zatem napade Tavriske konzul Gaius Sempronius Tuditamus, da kaznuje izgon rimskih mešetarjev in kopačev ter utrdi vrednost italjskega zlata. V zadnjem stoletju so Rimljani močno zoževali obroč okrog Balkana in v letih 16—15 podjarmili tudi Tavriske.

Z izgradnjo rimskih centrov ter osrednje cestne mreže Nauportus—Emona—Celeia; Emona—Nevidunum in Celeia—Poetovio je bilo keltsko prebivalstvo hitro romanizirano. Pa vendar kaže, da se je del Keltov na obrobju Gorjancev, med Šmarjeto, Mihovim in Novim mestom, obdržal in ohranil določeno samostojnost. V tamkajšnjih grobovih 1. stoletja pogosto najdemo keltsko posodje in simbolično zvito orožje.

Rimski nagrobniki in napisne table pa tudi antični avtorji, kot Plinij in Ptolemej, nam na Dolenjskem in v Posavju konec 1. stoletja locirajo keltsko pleme Latobikov. Osrednji mesti Praetorium Latobiorum (Trebnje) in Municipium Flavianum Latobiorum Nevidunum (Drnovo pri Krškem) kaže ta prostor, na katerem so živeli Latobiki. Vendar poleg v plodnih ravninah so ti rimskodobni keltski naseljenci živeli tudi visoko na Gorjancih in celo na Žumberku in dolgo ohranili nekatere svoje značilnosti.

Izvor dolenskih Latobikov še do danes ni zadovoljivo pojasnjen. Že Cezar jih omenja v svojih Galskih vojnah v povezavi s Helvečani, ko se le-ti odselijo na atlantsko obalo. K nam dospejo šele sto let pozneje, saj sodijo najdbe velike kolonizacije Bele krajine, Dolenjske in Posavja v čas druge polovice 1. stoletja. Z Latobiki so povezane izredno domiselno oblikovane in kvalitetno izdelane „hišaste“ žare, okrašene pogosto na vrhu z majhnim petelinčkom. Razprostranjenost „hišastih“ žar sovpada s področjem, katero so naselili Latobiki, in prav žare so raziskovalci pogosto povezovali s keltsko tradicijo. Odsotnost tovrstnih žar v nekaterih bogatih grobovih, kakor tudi na številnih najdiščih znotraj latobiškega agerja nam vsiljuje misel, da žare niso bile etnični izraz Latobikov, temveč le eden izmed vrhunskih izdelkov lončarjev iz okolice Nevidunuma na Krškem polju. Iz nevidunske tržnice pa so se razširile po okolici na prostoru med Krko in Savo ter v posameznih primerih celo do Emone, Celeje in antične naselbine v Zagrebu.

MITJA GUŠTIN

Slovenske legende

KAKO JE NASTALA STIČNA?

V okolici Stične na Dolenjskem je še danes ohranjeno izročilo, da so stiški samostan pozidali z denarjem, ki ga je zapustila graščakinja s Pristave.

Dobro uro hoda nad Stično ždi nad dolino potoka Bukovica slemenska vasica Pristava. Prenekateri vaščani se še spominjajo starega izročila, da so nekdanji tu zgoraj redili dosti živine. Prišla pa je strašna kužna bolezen ter morila med ljudmi in živalmi. Še danes ti okoličani pokažejo nizek griček, kjer naj bi po izročilu zakopali stotine glav govedu, ki jih je pomorila črna smrt.

VOLA STA SE USTAVILA V DOLINI

Ljudska tradicija, še danes ohranjena v različnih vzporednicah po okoliških vaseh, pa zatrjuje, da je Pristava nad Stično tesno povezana s postankom stiškega samostana in tudi vasi Stične. Janja Janežič iz Bukovice blizu Šentvida pri Stični se še spominja stare pripovedke, ki jo je v svoji mladosti prestregla od starih ljudi.

Pravi, da je prav blizu Pristave stal mogočen grad, in sicer na tistem mestu, kjer stoji danes cerkva sv. Lamberta. V tem gradu so živeli graščak, njegova žena in dvoje hčera. Graščinci so bili zelo bogati, saj so jim delali številni tlačani. Kmalu sta graščak in njegova žena umrli. Tako sta ostali dekleti sami.

Bilo pa je to v tistih burnih časih, ko so po slovenski zemlji strašili Turki. V strahu, da bi se rdečehlačniki ne polastili grajskih dragocenosti, sta dekleti z gradu zakopali v zemljo vse zlato in druge dragotine.

Nekega sončnega dne pa se je odšla ena od sester k spat k bližnjemu studencu. Tedaj so v grad pridrveli Turki, pobrali, kar se je dalo, odpeljali sestro in grad zažgali. Ko se je druga sestra vrnila od potoka, je našla

le ožgano zidovje in dva bika, ki sta se pasla na Pristavi.

Mlado graščakinja je nesreča tako prizadela, da je hudo zbolela. A še je utegnila izkopati grajski zaklad, ki sta ga bili skrili s sestro, in napisala oporoko. Zapisala je, naj po njeni smrti vprežejo v voz oba bika, nanj pa naj naložijo tri sode cekinov in njeno truplo. Potem naj pustijo bika, ne da bi ju kdo vodil. Tam, kjer se bo voz ustavil, naj pozidajo cerkev z denarjem zaklada, in tam naj bo njen grob.

Nato je graščakinja umrla. Njeni nekdanji podložniki so upoštevali njeno zadnjo voljo in storili vse tako, kot je bilo zapisano v oporoki. Ko pa so k vozu pripravili bika, sta živali podivjali, drveli prek Pristave in se ustavili šele globoko spodaj v dolini, kjer stoji danes stiški samostan. Graščakinja je zapustila veliko zlata in drugih dragocenosti, zato niso pozidali le cerkvice, temveč razkošen samostan, ki stoji še danes. Uslišali so tudi njeno poslednjo prošnjo ter jo pokopali v samostanski cerkvi pod oltarjem žalostne Matere božje.

Stara cerkva sv. Lamberta na gričku, kjer je nekdanji stal Viridin grad.

GOSPA S PRISTAVE

Še ohranjena stara legenda o postanku samostana v Stični se brez dvoma nanaša na plemkinjo Virido, ki izhaja iz milanske rodbine Sforza—Visconti, le da je preprost ljudski razum zgodovinska dejstva prikrojil po svoje.

Komaj streljaj od Pristave, na nižjem razglednem vrhu (643 metrov) res stoji pozidana gotška cerkva sv. Lamberta. Rudolf Badjura v knjižici Izbrani izleti iz leta 1953 piše, da je bilo na gričku davno tega pozidano predzgodovinsko gradišče. Kasneje pa so na razsulu pozidali srednjeveški gradiček, ki je razpadel že pred skoraj 600 leti.

Zgodovinski podatki, ki jih je uporabil za svojo povest Gospa s Pristave Ivan Janežič—Kraljev in je izšla v Domu in svetu leta 1894, poročajo, da je v tem gradičku kakih 30 let bivala vojvodinja Virida, hči milanskega vojvoda Barnaba Viscontija in od 1386 vdova po avstrijskem nadvojvodu Leopoldu III., ki je padel v bojih s Švicarji. Virida naj bi prišla na Pristavo leta 1388 in v gradičku ostala vse do svoje smrti približno 1404. Podatki navajajo tudi, da je bila vojvodinja ena največjih dobrotnic stiškega samostana, saj je prav med njenim bivanjem na Pristavi samostan doživel največji razcvet. Na njeno željo pa naj bi jo pokopali v Stični.

Povest Gospa s Pristave nam prinaša še vrsto podatkov, ki pa jim ne moremo popolnoma zaupati, četudi je zgodba zasnovana na zgodovinskih dejstvih. Moramo namreč upoštevati, da je pisec zapisal romantično zgodbo, polno usodnih naključij, o slavi in trpljenju vojvodinje Viride, ki že v Gradcu na Avstrijskem izjavi, da je zanjo svet mrtev in da hrepeni le po samoti. In prav zato se umakne v samotni gradiček pri Pristavi.

RODBINSKI GRB VISCONTIJEV

Grb z upodobljeno kačo, ki požira človeka, ki ga najdemo na reliefnem fragmentu v Marijini samostanski cerkvi v Stični, brez dvoma pripada rodbini Visconti iz Milana. Zato bi lahko to podobo z gotovostjo povezovali z bivanjem vojvodinje Viride na pristavskem gradičku.

Vsekakor pa je zanimiv zapis, ki ga najdemo v Badjurovem vodniku kroz jugoslovenske Alpe, kjer avtor omenjeni grb povezuje s staro stiško pripovedko. Med življenjem v okolici Stične je bila namreč nekdanji ohranjena pripovedka, da je nekega dne revna stiška kmetica plela na njivi. Otroka, ki ga je imela s seboj, pa je odložila v bližnjo brazdo. Tedaj pa se je priplazila ogromna kača, zgrabila otročička ter ga začela požirati. Nesrečna mati, ki je zagledala strašni prizor, je pričela vroče moliti k svetnici Mariji, zaščitnici stiškega samostana, naj ji reši otroka. In zgodil se je

čudež: kača je spustila dete, ki se je nepoškodovano vrglo presrečni materi v objem.

Nikakor ne moremo nastanek grba rodbine Visconti povezovali z omenjeno pripovedko, pač pa lahko povežemo podobo v grbu z nastankom stiške pripovedke. Neuki ljudje, ki so videli podobo kače v rodbinskem grbu, so najbrž menili, da je kamen v cerkvi vgrajen v spomin na čudežno odrešitev otroka, ki ga je ugrabila kača.

ŠENTLAMBERŠKI GRAD

Na gričku, kjer stoji danes Lambertova cerkva, je le malo prostora. Umetno zravnano plato, ki dokazuje, da je tu nekdanja obsežnejša gradnja. Danes pa je prostora le za skromno cerkvico, za mežnarjo zraven in še nekaj ravnega sveta je okoli. In tu, na tem pozabljenem koščku zemlje, si je ustvarila „raj na zemlji“ 54-letna Marta Vogelink. Marta je sicer doma iz Ljubljane, toda v opuščeni mežnarji si je uredila počitniško hišico in še nekaj vrta z rožami in zelenjavo zraven. Kakor pred mnogimi leti plemkinja Virida se tudi Marta kaj rada umakne v to prelesto samoto iz mestnega hrupa.

„Da, tod je davno tega stal Šentlamberški grad,“ mi je povedala Marta. „Tako so mi pravili neki planinci, ki so se mudili tu zgoraj pri meni. Kje pa so to zvedeli, ne vem. V zakristiji cerkvice je namreč še dobro viden starinski zid, ki je brez dvoma pripadal nekdanjemu gradu. Torej je najbrž že v gradu obstajala kapela, brez dvoma posvečena istemu svetniku, ki je dal gradu tudi ime.“

Marta mi je nato pripovedovala, da je pri urejanju vrtička naletela v zemlji na debel zid, ki je gotovo pripadal nekdanjemu gradu. V bližini pa je našla več ostankov lončenih posod, glinastih cevi ter opek.

„Vse to sem pokazala arheologom, ki so se mudili tu zgoraj, in zatrčili so mi, da so črpinje gotovo iz antične dobe. Najbrž je bila tu zgoraj rimska zgradba, ki je, kakor zatrjujejo arheologi, imela celo centralno ogrevanje.“

Tudi o Viridi, gospe s Pristave, sem mnogo slišala. Med ljudmi je o njej ohranjeno le vse dobro. Bila je menda blaga gospa, ki je rada pomagala podložnikom. Pravi, da je še za svojega življenja vse premoženje zapustila samostanu v Stični. Zato ni čudno, da so se med okoličani napletle različne legende o tej dobrotnici.

Okoličani sicer trdijo, da je Virida pokopana v stiški cerkvi. Slišala pa sem govorice, da sta takoj po njeni smrti prišla po njeno truplo sinova z Dunaja ter ga odpeljala v Avstrijo. Torej dvomim, da bi bila vojvodinja sploh kdaj pokopana v Stični. Tisti kamen v cerkvi Viscontijevim grbom pa je bil najbrž res vzidan le v spomin na Viridino bivanje na Pristavi.“

RADO RADEŠČEK

obzorja

PREBRALI SMO

Ameriška nevesta

Kako zapleteno in polno notranjih nasprotij je lahko čustvo ljubezni, nam na sodoben in zanimiv način razkriva v svojem romanu „Ameriška nevesta“ italijanski pisatelj Mario Soldati, sicer manj znano ime pri nas. Prevod tega njegovega dela je opravila Jerca Vevar, izdala pa založba Obzorja.

Soldatijev roman je napisan v prvi osebi in deluje že zaradi te oblikovne značilnosti kot avtobiografska izpoved, kar pisatelj še okrepi s tem, ko nit pripovedi spleta na dveh ravneh hkrati, kot spomin in kot dogajanje, ki teče od začetka romana do konca v enakomernem toku.

Soldati pripoveduje o italijanskem profesorju, ki je odpotoval v ZDA na izpopolnjevanje angleškega jezika in študij sodobne ameriške literature. Tam se spozna s preprostim ameriškim dekletom, se vanjo zaljubi in čez čas tudi poroči. Na poroki se prvič sreča z najboljšo prijateljico svoje mlade žene in že tisti hip ga telesno izredno pritegne. Čeprav v resnici ljubi svojo ženo, je klic mesenosti le premočan in s prijateljico se zaplete v odnose, ki jih določa predvsem čustvenost. Razpet tako med ženo, do katere čuti globoko predanost in ljubezen, in prijateljico, ki ga spolno osrečuje, junak Soldatijevega romana lušči plasti svoje osebnosti, ko išče odgovor, koga ljubi, kaj je ljubezen, hkrati so ti zapleteni odnosi odlična prilagoditev za

pisatelja, da izriše značaje vseh treh antagonistov v svojem romanu z dokajšnjo umetniško močjo. Škoda, da namesto junaka, ki bi se moral odločiti in sprjazniti z resnico razpetosti na dvoje, razplet pospeši bolezen, ki spravi profesorjevo ženo v grob. Z njo vred pa je konec tudi telesne ljubezni s prijateljico. Junak romana ostane sam. Brez ene mu tudi druga ženska ne pomeni nič.

Na kratko bi lahko roman označili kot v sodoben plašč zavito staro modrost o dvojnosti človekove narave, ki se odraza tudi v tako globoko osebnem čutenju, kot je ljubezen. Vsekakor pa je knjiga vredna, da jo bralci primejo v roke.

M. MARKELJ

Zanimiv zbornik

V založbi občinske konference SZDL je izšla 13. številka Zbornika občine Grosuplje, ki prinaša 26 člankov, razprav in raznih zanimivih poročil; nanašajo se na tematiko NOB, na občinsko gospodarstvo in družbena dogajanja, na kulturo, prosveto in znanost ter na razne zgodovinske dogodke. Zbornik se dobi v Ljudski knjižnici v Grosupljem.

Prvi prispevek je napisal prof. dr. Avgustin Lah. Recital je posvečen spominu na partizansko družino Miklič iz vasi Cesta v Dobropoljah. Drugi prispevek obravnava spominske slovesnosti ob 40-letnici ustanovitve Levstikov brigade v Šmarju-Sap 10. septembra lani.

Najobširnejši članek je napisal predsednik skupščine občine Grosuplje Janez Koščak. V njem je prikazal razvoj občine Grosuplje v letih 1980-1983, posebej pa šeststanovalsko gradnjo, oskrbo z vodo, elektroenergetske objekte, modernizacijo cest, telefonijo, SLO in družbeno samozajščito. Vsi prikazi so statistično dokumentirani in zato uporabni za izdelavo raznih projektov, družbene in urbanistične dokumentacije.

Ivan Ahlin je nanizal za 213 nasejil podatke o gibanju prebivalstva, hiš in stanovanj v zadnjih 50 letih. Ciril Stanič je izdelal skico rek, potokov, mlak, ribnikov in močvirij ter prikazal prizadevanja Ribiške družine za vzrejo in odlov rib.

O kulturno-prosvetni dejavnosti je v zborniku največje število člankov. Jaka Müller je priobčil študijo o slovnici krajevnih imen naše občine, razpravlja in določa pravilne oblike naselij, sklanjatev,

imena za prebivalce in prebivalke ter razne posebnosti glede na rabo predlogov v in na.

Etnografinja Fanči Šarf prikazuje delo in odkritja narodopiscev v občini v prvih povojnih letih. Slavko Cilenečki opisuje utrdbi Korinjski hrib in arheološka izkopavanja. Emilijan Cevc je opisal in ovrednotil štukature v stiškem samostanu. O Josipu Jurčiču piše Stefan Barbarič, ki bo v kratkem izdal širšo študijo o našem slavem pisatelju. Jože Mahnič priobčuje korespondenco med Otonom Zupančičem in Louisom Adamičem. France Adamič pa stike Juša Kozaka z Louisom Adamičem. Prvo poročilo o Adamičevi zapuščini v NUK objavlja naš občan Mihael Glavan, ki je upravnik rokopišnega oddelka naše osrednje narodne knjižnice v Ljubljani. Navedeni članki, razprave in študije ter prispevek A. Bassina o Viktorju Magyaru so pomembni za vslovensko kulturo, zato bodo zanimivi za vse naše strokovnjake z navedenih področij.

Posebne krajevne in občinske zadeve obravnava deset krajših ali daljših sestavkov. Franc Kalar je proučil in opisal zgodovino Sokolskega društva v Stični, Franc Pajnič predstavlja Jurčičevo domačijo kot muzej na prostem, Tine Kurent objavlja delineacijo graščine Brinje in litoželeznih prefabrikatov iz železarnice na Dvoru. Med kroniko naj omenim bibliografijo občine in občanov, deset let Glasbene šole v Grosupljem in razglasitev stiškega samostana za kulturnozgodovinski spomenik. Na koncu naj omenimo še krajše literarne prispevke: Pesmi Darje Bregarjeve in več prispevkov mladih piscev ter črtico Francke in Ane Galetove o Puščavi pod Taborom.

F. ADAMIČ

NOVE KNJIGE

Minattijeve pesmi

Letošnjo polad je slovenski pesnik Ivan Minatti praznoval svoj šestdeseti rojstni dan, zdaj pa je založba Mladinska knjiga ta življenjski jubilej počastila z novo izdajo njegovih izbranih pesmi. Tokrat jo je skupaj z avtorjem pripravil Kajetan Kovič, ki je izbor uredil in mu pripisal spremno besedo, v kateri je začrtal razvojni lok Minattijeve poezije in pesniku določil njegov prostor v slovenski poeziji. Izboru sta dodana

iz izložbe

S pošiljko petih knjig hkrati sta založbi Komunist in Borec spet ujeli korak, ki jima je pri izdajanju Zbranih del Josipa Broza-Tita v slovenščini nekolikanj zastal (glede na izvirno srbohrvaško izdajo) po deseti knjigi pred poldrugim letom ali kaj. Tako je zdaj na voljo že dobra tretjina od prvotno predvidenega obsega Titovih Zbranih del.

Dolga vrsta poznavalcev se trudi, da so besedila deležna potrebne zgodovinske in še kakšne znanstvene pozornosti, zato v nobeni knjigi ne umanjajo priloge, izčrpne opombe, kronološka preglednica Titovega življenja in dela v času, ki je obravnavan v posamezni knjigi, nepogrešljivi so tudi življenjepisno zastavljeni register imen, register zemljepisnih imen in razlaga kratic, posebej

pesnikove biografija in bibliografija njegovih del, ki ju je pripravil France Dobrovoljc.

Pesnik in urednik najnovejšega izbora Minattijeve pesmi sta pod skupnim naslovom „Prisluškujem tišini v sebi“ zbrala pesmi iz vseh dosedanjih pesniških zbirk (S poti, Pa bo pomlad prišla, Nekoga moraš imeti rad, Bolečina nedoživetega), pridala pa sta jim še nekaj

neobjavljenih pesmi ter daljši cikel Oko sonca, ki doslej še ni izšel v knjižni obliki.

Tako se v knjigi „Prisluškujem tišini v sebi“ bralcu razpne kronološki in z njim tudi vsebinski lok Minattijeve poezije, saj je pesnik v svojih pesmih zorel in se razvijal ok partizanskega lirika, še polnega optimizma in vere, v pesnika kljubujočega razočaranja nad nekdanjo vero in pričakanja do pesnika, ki še globlje prisluškuje tišini v sebi.

Ljubiteljem lirike, posebno še tiste lirične občutljivosti, ki se v slovenskem leposlovju

razodeva že od Jenka naprej in katere dedič je Minatti, ima s to knjižno novostjo dejansko v rokah prečiščen izbor celotnega Minattijevega pesniškega sporočila, ki je v slovenski poeziji tega stoletja samosvoje in nezamenljivo.

Naj omenimo še, da je preko 200 strani obsežno knjigo ilustriral Jože Ciuha, opremila pa Radmila Ciuha.

M. MARKELJ

PRIROČNIKI

kuhajmo v mikrovalovni pečici

Hrana in njeno pripravljavanje je gotovo od začetka človeštva eno človekovih najpomembnejših dejavnosti in o tem je bilo doslej napisanih gore knjig, napotkov, navodil, priročnikov, tudi na Slovenskem.

Tudi eden najnovejših načinov pripravljavanja jedi, kuhanje v mikrovalovni pečici, ki se je v Ameriki začel uveljavljati kmalu po zadnji svetovni vojni, je prodrli tudi v naše kraje. Še vedno trajajoča kriza je verjetno upočasnila tudi izdelavo oziroma uvoz mikrovalovnih pečic pri nas, vendar je gotovo to samo začasno, zato priročnik

Marinke Pečjak „Kuhajmo v mikrovalovni pečici“, ki ga je letos izdala Državna založba Slovenije, ne govori le o nečem, o čemer bi naše gospodinjice in gospodinjci lahko le sanjali ali si ogledovali v ameriških filmih, marveč je za marsikoga že koristno branje in uporabni nasveti, večino, ki mikrovalovne pečice še nima, pa seznanja s številnimi prednostmi te „kuharske“ naprave, tako da se bodo lažje odločili za morebitni nakup te pri nas še dokaj redke in tudi dokaj drage pečice, ki jo je povrh vsega še težko dobiti.

Brez dvoma pa zmagovitega pohoda mikrovalovnih pečic tudi v naše kuhinje ne more nič več ustaviti. Že sedaj ocenjujejo, da jih je v Jugoslaviji blizu 20.000, še več pa pove po datek, da so jih pred štirimi leti v svetu prodali kar 35 milijonov in da jih v Ameriki uporablja že 40 odst. družin, na Japonskem pa še več, močno pa je narasla njihova uporaba v zahodni Evropi.

Priročnik Pečjakove, bogato ilustriran z barvnimi fotografijami in risbami, predstavlja zelo podroben in nazoren prikaz mikrovalovne pečice in njene uporabe, večji del knjige pa prinaša recepte za 200 jedi.

Avtorica priročnika, Marinka Pečjak, je brez dvoma izvrstna poznavalka kuhanja v mikrovalovni pečici, tega nenavadnega pripravljavanja jedi, ki ima pred prejšnjimi celo vrsto prednosti, saj je obiskovala poseben tečaj v Ameriki.

Nedvomno je ena večjih prednosti pripravljavanja jedi v mikrovalovni pečici veliko manjša poraba elektrike, hrana je pripravljena hitreje, ima lepši videz, je bolj sočna in obdrži vrsto lastnosti, ki se sicer s kuhanjem ali pečenjem uničijo.

Poleg tega je mikrovalovna pečica kot nalašč tudi za odmrzovanje pa tudi za pogrevanje in razkuževanje jedi.

Še največja „pomanjkljivost“ mikrovalovnih pečic pri nas je dejstvo, da jih je zelo težko dobiti in da so (bile) precej drage. Vendar se časi spreminjajo, upajmo, da tudi na boljše.

M. BEZEK

IZ RODA V ROD

Če bi Pavlo Mikložič vprašali, kakšno se ji zdi življenje brez kulturnega udejstvovanja, bi odgovorila: prazno.

pusto, ničvredno. Pavla je s sestro in bratom odraščala v svetu pravljic in pesmic, ki si jih je mnogokrat sproti zmišljevala njihova mama Nežka Razstresen, znana belokranjska ljudska pesnica, ter tako sebi in otrokom lajšala trnovo življenjsko pot. V tem svetu domišljije se je tudi v mali Pavlini glavici pletlo marsikaj, in ko je odraščala, je začela svoje zamisli počasi uresničevati.

Prvič so njeno delo spoznali tudi drugi ob zaključku osnovne šole v Adlešičih, ko je sama napisala tekste in režirala zaključno proslavo, na kateri so se na šaljiv način spomnili mnogih učencev in učiteljev. Na poklicni krojaški šoli v Ljubljani so bile vse osmofebruarske proslave njene, za nastopajoče pa si je izbrala kar sošolke iz razreda. V vaseh okrog Vrhnike, kamor se je pozneje preselila, niso vedeli veliko o kulturnem življenju, ki ga je Pavla še kako pogrešala, zato je bila kmalu potem, ko se je vrnila v rodne Jankoviče, pobudnik za nastanek dramske skupine v Adlešičih. Prvi dve leti je le igrala, prvič pod vodstvom učiteljice Mimice Švajger v „Poročil sem bom s svojo ženo“, drugič v režiji Nika Husiča v „Komediji o komediji“. Vendar je spoznavala, da ni pravega odnosa igralca do igralca in do režiserja, zato je vzela vajeti v svoje roke. V Radencih je obiskovala seminar za

amaterske dramske delavce ter leta 1983 pripravila nekaj proslav in režirala igro „Brezjansko polje“. Delo je lepo steklo, igralci so redno prihajali na vaje, zataknilo pa se je pri dvorani. „Vaje smo sicer lahko imeli v večnamenskem domu, vendar smo morali nemalokrat poslušati pripombe. Mnogi smo imeli občutek, da smo nebodigatreba“, pripoveduje Mikložičeva. „Poleg tega smo imeli težave s kurjavo. Predlagali smo, da bi imel dom vsaj v zimskem času hišnika, ki bi skrbel za ogrevanje prostora, a še danes ni nič iz tega. Tako sem sama vozila z avtom drva in premog od doma v 3 kilometre oddaljene Adlešiče,“ toži Pavla.

Razočarana nad odnosom do dramske skupine je lani delo opustila in tako je delo v adlešičkem „gledališču“ zamrlo prej, preden je dobro oživelo. Vendar Pavla ni ostala križemrok. Z veseljem je sprejela ponudbo osnovne šole Adlešiči ter začela voditi kulturno skupino okrog štiridesetih otrok iz vseh razredov. Nič več ni bilo togih nastopov ob proslavah, saj je Mikložičeva skupaj z otroki vdihnila vanje razgibanost, svežino. Prepletale so se recitacije, igrice petje. Mnoge pesmi je črpala iz mamininega repertoarja, ki ji je napisala tudi vrsto igrice. Prav ta razgibanost je pritegovala v kulturno skupino vedno več otrok, a tudi Pavla je bila z delom z njimi zelo zadovoljna.

„Z otroki je veliko lažje delati kot z odraslimi. Nimajo treme, lažje se vživijo v vlogo,“ zatrjuje.

A znova je prišlo razočaranje. Če so bile prireditve ob novem letu, 8. februarju in dnevu žena dobro obiskane, pa je proslavo in polurni zabavni program ob dnevu OF in 1. maju spremljalo komaj 10 gledalcev, na odru pa jih je bilo štirikrat toliko.

A ne le to razočaranje, tudi delo v pred kratkim odprti obrtni delavnici je razlog, da se je odločila, da prihodnje šolsko leto ne bo več vadila z osnovnošolci, čeprav jo ti že sedaj sprašujejo, kdaj bodo znova začeli z vajami. Tako je trdno odločena sedaj, čeprav skoraj v isti sapi zatrdi, da ne ve, kako bo vzdržala brez kulturnega življenja. Svoje prejšnje besede zanika tudi s knjižico Dramske knjižnice, ki leži na klopi in ki jo prebira ob večerih. In če ne prej, bo gotovo začela zopet delati z otroki, ko bo zrasel njen naraščaj, kajti če so podedovali po stari mami in mami vsaj malo kulturniške žilice, potem kulturno udejstvovanje v Mikložičevi hiši ne bo zamrlo. Seveda bo morala Pavla k tistim nekaj pesmicam, ki jih je napisala v glavnem po potrebi, pristaviti še kakšno, če ne želi, da jo bodo prehiteli lastni otroci. Šestletni sin namreč že stopa po stopinjah stare mame Nežke.

OBRAZI

„KO IZRUJEŠ DREVO, POSADI DVE NOVI!“

„Vse tukaj okoli domačije, kamor ni mogel priti plug, je bil en sam sadovnjak. Zlasti smo gojili slive. Te so sicer občutljive in rodijo le nekaj let, potem pa je treba staro drevo izrjaviti in posaditi novo. Ko sem staro drevo podrl, sem posadil dve novi. Tako se je pridelek stalno večal. Spominjam se časov — bilo je še pred drugo vojno — ko sem peljal v Grosuplje po dvesto litrov prvovrstne domače slivovke. Takrat je še imela ceno. Po dinar in pol za liter sem jo prodal, za izkupiček pa sem lahko kupil par volov. Kaj bi pa danes dobil za dvesto litrov take pijače? Še teleta ne! Vidite, kako se je vse spremenilo.“

Osemindesetletni Jože Slanc iz Berčic nad Metliko je ves v ognju, ko nanese beseda na kmetovanje in na pametno gospodarjenje nasploh. Rodil se je in zrasel na kmetiji, eni od dveh, ki sta nekaj sestavljali prijazno vasico Berčice, in skozi življenje in životarjenje kmetije presoja svet okoli sebe. Čas je pokazal, da ima prav. Njegova bojazen, da se bo razvoj ustavil, da tako ne more iti naprej, ko vse rine v mesto, v tovarne, zemlja pa se zapostavlja, se je uredila: „Glejte, študiramo kmetijske tehnike, inženirje, doma s kmetij, ko dokončajo šolanje, pa ne pridejo nazaj na zemljo. Ostajajo v mestih, v zadrugah, po pisarnah, na kmetijah pa delamo stari. Ni čudno, da so odkupne cene tako nizke, ko pa jih mora potem še toliko zaslužiti svoje visoke plače!“

Ko sem se popoldne oglasil pri Jožetu, je ravno zidal nov silos za koruzo. Pomagali so mu vnučki. Kljub visokim letom Jože namreč ni izpustil dela iz rok. In dokler lahko dela, je tudi upanje. Sam je dobil od očeta v posest lepo kmetijo, ki jo je zaokrožil že ded. Ta je bil prav posebno nadarjen. Sam se je naučil pisati in

brati, v domačem lekarstvu in živinozdravstvu pa je bil tako spreten, da je bil znan od Karlovca do Novega mesta. Zaradi zdravljenja živine so ga veterinarji prijavili pri oblasteh, ded pa jo je mahnil v Ljubljano, napravil izpite in jim pomolil certifikat pod nos.

Ded sicer ni imel veliko denarja, vedel pa je, da je le v zemlji bodočnost. Zato si je izposojal denar in zaokroževal kmetijo s tako kupljeno zemljo. Dolgove pa je potem vračal Jožetov oče. Poskusil je najprej v Ameriki, vendar se ni vrnil kdove kako polnih rok. No, nekaj dolga je vrnil, drugo pa je odplačal šele potem, ko je doma na kmetiji pričel pametno gospodariti. Zriholal je steljnike in posadil trto. Ta zlahtna rastlina, ki ji milo belokranjski podnebnje prija, da je kaj, je pomagala kmetiji na noge. Oče je zgradil novo hišo ter veliko gospodarsko poslopje in kmetija, ki sta jo tako postavila na noge dva rodova, je zacvetela.

Lahko bi rekli, da je Jože Slanc lahko samo pobiral sadove, če bi človek ne vedel, da je s kmetijo tako, da potrebuje stalno delo in stalno nego. Vse se vsako leto začne znova in že eno leto nemarnosti se močno pozna. Zato se je Jože zakopal v kmetijo z dušo in telesom. Lepih, pa tudi težkih trenutkov je imel na pretek v svojem življenju. „Če bi se imela čas pogovoriti, bi lahko napisali cel roman,“ pravi na pol v šali, na pol zares. „Najbolj pa me pekli, če bi bil ves trud zaman, ker bi ne bilo naslednika, ki bi vodil kmetijo naprej. Spominjam se, kako je brat Ivan prišel iz prve svetovne vojne težko ranjen. V Karpatih ga je zadelo in kmalu je doma za posledicami rane umrl. Rekel je, da ga ne boli, ker mora tako mlad umreti, ampak to, da niso tam nič naredili. Vidite, z vojno se nikoli nič ne naredi.“

Opustela kmetija je kot izgubljena vojna. Tega se Jože Slanc zaveda, zato polaga vse svoje upe v drugo generacijo, v svoje vnuke. Res je, da so sadovnjaki nekoliko zanemarjeni, vendar to ni Jožetova krivda. „Glejte, lani smo imeli toliko sadja, pa nam ga je več ton zgnilo doma. Nismo ga mogli prodati. Vse je tako neorganizirano.“

Zato pa je Jože nabavil vse potrebne stroje za kmetovanje. Ima kar dva traktorja s priklučki, oddaja nekaj mleka, skupaj s snaho in sinom pa oddajo kmetijski zadrugi večših tudi po dvajset in več ton grozdja. Torej bodočnost je, le delati je treba. Modernizacij se Jože ni nikoli branil. Že med vojno je bil prvi v širši okolici, ki je nabavil strojno kosilnico. Kmetovanja in čebelarjenja se je učil iz knjig, pa tudi precej druge literature je prebral in jo še bere. Kljub temu pa meni, da je sedanje šolanje mladih kmetijcev preveč dolgotrajno. „Nekdanji intenzivni zimski tečajji so bili kar v redu. Kadar pa je delo na polju, naj bodo mladi doma, da ne bodo v mestu pozabili, kakšno je delo z zemljo. Potem bi ne hoteli ždeti po pisarnah, kot se to danes tako pogosto dogaja.“

Njegov up je petnajstletni vnuček Jožek, ki mu je že kar dobro v oporo pri kmetovanju. Jeseni bo šel v kmetijsko šolo v mesto, potem pa bo vodil gospodarstvo Slancev na Berčicah. „Če ga ne bodo tam pohabili,“ še z rahlim nezaupanjem v pristnem belokranjskem narečju doda stari Jože, preden se zopet loti zidanja novega silosa.

TONJE JAKŠE

Nenavadne usode

ESKIMO PLANINSHEK S KAMENC ODKRIVA SVET

Janez Planinšek, rojen leta 1886 na Kamencah na Dolenjskem, se je odpravil od doma s trehobrom za kruhom star komaj osemnajst let. Po mnogih zapletih se je znašel v Ameriki in okoli leta 1912 odrinil v neznane dežele severne Kanade. Živel je ob Severnem Lednem morju, preživljal se je z lovom, se poročil z Indijanko, imel pet otrok in pustolovsko življenje samotnega lovca in raziskovalca.

Ko se je po mnogih letih vrnil v civilizacijo, je doživel veličasten sprejem in popularnost v Novem svetu in med drugimi narodi. Za nas Slovence bi bil zdaj popolnoma neznan, če se ne bi ohranila njegova pisma, ki jih je pisal svojim domačim v Kamence in jih je po naključju ohranil slikar Božidar Jakac.

Za to priljubljenost smo pripravili kratek izbor teh pisem, ki imajo med drugim tudi veliko literarno vrednost, čeprav Planinšek celih štirinajst let ni slišal slovenske besede. Na 8000 tisoč milj dolgem potovanju so ga spremljali tudi irsko-kanadski raziskovalec Frank O. Grady, otroka Inez in Tony ter štirje eskimski psi. Na zadnjem potovanju od Severnega morja do Karibskih otokov pa je za qjim in njegovo skupino izginila vsakršna sled. Verjetno je, da so izginili v valovih Atlantskega oceana.

SAMOTNI LOVEC V KANADSKI DIVJINI

Dragi brat Jakob Planinšek in sestra Terezija! Prebral sem tvoje pismo šele zdaj, ko sem prišel v Pelikan Narrow in strašno sem vesel in tudi žalosten zaradi nesreče, ki je doletela našo rodovino.

Jaz se še vedno klatim po divjini severne Kanade. Pravkar sem zaključil spomladanski lov, posejal sem oves in posadil krompir, zdaj pa grem kakšnih 50 milj proti jugu do prve trgovine s kožuhovino. Tam mi, samotni lovci, zamenjamo svoje kože divjih živali za različne potrebščine. No, in zdaj sem tu med tremi belokožci in eno žensko. Sposodil sem si pero in papir, sedim na verandi pri mizi in pišem v svojo tako drago deželo. Ljudje so tu večinoma le Indijanci in le nekaj belih lovcov in iskalcev zlata. Dalje proti severu pa so Eskimi, ki so še pravi divjaki. Med njimi sem živel celih pet let, na tako imenovanem Golem ozemlju. Na Golem ozemlju ni nobenega drevesa, nobenega mejnika, nobene ograje, nobenega mesta ali vasi, so le kočje in eno sem postavil jaz ob jezeru, ki se imenuje Planinšek; to je že blizu obale Severnega Lednega morja. Imam tudi majhno kmetijo. Eskimi pravijo Kahl unahatak ali po naše „gospodar Golega ozemlja.“

Največ se pečam z lovom, posebno v zimskem času. Moj lovski revir je reka Planinšek in je dolga celih sto milj ali štiri dni hoda v eno smer. Divjčine je tod zelo veliko: veliki jelen z lopatastimi rogovi, ki mu pravimo muss in tehta kakšnih petnajst centov. Potem so še drugi mnogo manjši z rogovlastimi rogovi in tudi taki, ki tehtajo komaj sto kilogramov; potem so tu črni medved in rjavi in gozdni volk, veliko rjavih, križastih in srebrnih lisic, ris in veliko živali, ki žive v vodi; vidra, bobri, vodne podgane in tako imenovani Wisel in Wolver. To so zelo hudobne in krvoločne živali. Drugače tu ni nevarnih živali, razen če srečaš razkačeno medvedko z mladiči ali ranjenega velikega jelena in lačne severne volkove. Če odmislite te stvari in kako drugo nepredvideno nesrečo, ki se lahko pripeti samotnemu lovcu, kot na primer, če si zlomiš nogo, če ti spodrsne in padeš in se sproži puška, ki te nevarno rani, ali nevarno ozebeš ali se ti jeseni ali spomladi udre led pod nogami in utoneš v reki ali jezeru ali se ti prekucne čoln v hudih viharjih in brzicah ali pa se zgubiš, ni tu sicer nobene nevarnosti.

SPOPAD Z MEDVEDKO

Do danes se še nisem zgubil niti zlomil nobene kosti, razen par reber, katere mi je polomila razkačena medvedka. To je bilo v mesecu maju, ko so medvedki zelo nevarni. Nastavljal sem pasti v svojem lovišču in kar nenadoma se pred mano dvigne

Janez Planinšek (na levi)

ogromna črna zver, zraven pa so bili trije mladiči. Hotel sem ustreliti, pa je bila puška na žalost prazna, tudi nož sem pozabil v čolnu in tako sva stala in se gledala nekaj korakov narazen. Lasje so se mi ježili in rekel sem si: „Janez, konec je tvojega lova za vse večne čase. Takrat pa je zver že planila proti meni. Spomnil sem se svojih otrok in v hipu me je minil vsak strah. Na ves glas sem se zasmejal in porinil zver v gobec puške. Potem sem jo zgrabil za vrat in pričel se je strašen boj za življenje in smrt. Ne vem več, kako dolgo je to trajalo. Mogoče eno minuto, mogoče tisoč let. Temnilo se mi je pred očmi in metala sva se po grmovju in kamenju in se nazadnje zvalila v vodo. Ko sem se prebudil iz nezavesti, so me strašno bolele kosti in bruhal sem kri, zraven mene pa je ležala mrtva medvedka. Do doma sem moral veslati dvajset milj in za to pot sem porabil tri dni.

Najlepše pa je bilo, ko sem ugledal na ogromnih planjavah na tisoče jelenov. Sedel sem na skali in streljal, in ko je sonce zašlo, sem hodil po ledu in naštel sedemdeset ubitih severnih jelenov. Vidijo, dragi brat, koliko mesa! Dal pa bi celega jelena za en sam krompir. Tako življenje živim v divjinah severne Kanade. Trd je ta kruh. Toda lovska strast me je vsega premamila. Pozabil sem na civilizacijo, naučil sem se ubogati samega sebe in divje zakone neukročene narave.

Odkar sem tu v divjini, nisem pisal nikomur niti dobil od nikogar pisma celih štirinajst let. Bil sem lovec, zlatoiskalec, prirodoslovec, naravoslovec, čolnar, vodnik, stezosledec, traper, kmet, trgovec, voznik... Delal sem vse, kar mi je prišlo pod roke. Prepotoval sem skoraj celo Golo ozemlje nad reko Saskachawan in Severnim Lednim morjem. Šel sem tudi preko divjih gozdov na severni Plajwak. Bil sem v krajih, kamor še ni stopila noga belega človeka in mogoče nobenega človeka.

„VDOVA“ Z DVANAJSTIMI OTROKI

Bele ženske nisem videl celih osem let, slove- nščine pa nisem slišal štirinajst let. Pred trinajstimi leti sem se oženil s pravo Indijanko. Imela sva pet otrok, tri dečke in dve deklici. Prvi se je rodil leta 1917 in je umrl leta 1920, ime mu je bilo Ross—Kar- l—Jurij. Druga je bila deklica, rojena leta 1921, z imenom Ines. Tretji je bil deček Anton, rojen leta 1923. Četrti, deček Nikolaj, rojen leta 1926, je umrl leta 1927. Peta je bila deklica Angela. Žena je umrla leta 1928 in ostal sem sam s tremi otroki. Ko sem zvedel, da je žena v hudi nevarnosti, sem bil kakšnih 50 milj od doma. Zapregel sem konja in dirjal do zore. Otrok se je srečno rodil, mater pa smo čez teden dni pokopali. Potem sem otroke posadil na sani, jih zavit v odejo in šli smo na dolgo pot v The- —Pas. Vozili smo se deset dni. To so bili težki časi v mojem življenju. Otroke sem dal v rejo raznim ljudem, Antonij pa je še premlad in raca za mano in ne morem ga pustiti v sirotišnici. Angela, najmlajša, pa je ostala pri Indijancih.

Moja povest pa se nadaljuje in nekega dne sem kupil vozni listek za Združene države Amerike. Čeprav mi je bil vstop prepovedan, se mi je posrečilo, da sem prišel srečno čez mejo. Tudi otroka sta z mano, in ko smo prišli v Ashland Wisconsin, so nas nenadoma obkolili časniki. Bili smo nenavadno oblečeni in tudi po jeziku se je poznalo, da prihajamo iz daljnih krajev. Župan nas je povabil na večerjo, potem pa smo nadaljevali pot proti jugu. V Sheboyganu sem obiskal žensko, ki je trdila, da je vdova z enim otrokom in da bi rada še moja dva posvojila. No, poiskal sem jo, da vidim, kakšno bodočo ženo bom imel, toda že na pragu sem opazil kopico razuzdanih otrok. Vrata mi je odprla enooka ženska, zelo upognjena, in govorila v trdem notranjskem narečju. To so bile prve slovenske besede, ki sem jih slišal po toliko letih. Vprašal sem, kje je Marija Krapšek. Enooka Not- ranjka me je odpeljala mimo mnogih otrok v drugo sobo, kjer je ležala na postelji obilna ženska, ki je po moji presoji tehtala približno 300 funtov. Sive lase je imela odrezane na ameriški način, bila je škilasta in zelo bledega obličja. Rekla je, da je bolna. Z muko je vstala, jaz pa sem štel otroke in naštel sem jih dva- najst. Bili si niso prav nič podobni in začel sem ugi- bati, čigavi neki so. Potem se opazil pritlikavca, ki se je na tiho splazil iz sobe. Opazil sem, da se me ženska boji in taka je stala pred menoj kakšnih šest čevljev visoka in preklinjala kot Čiči nad otroki, ki so razsajali po kuhinji. Sam pa sem premišljeval, kaj naj napravim, da ne bi storil napačnega koraka. Začela je praviti, da je Štajerka, in videti je bilo, kot da so samo Štajerci ljudje, mi Kranjci pa navadni osli. V Ameriki je bila že petindvajset let, pa ni znala besede angleško. Bila je nposesana. V veži so pili žganje in ona, moja kandidatinja za ženo, je od časa do časa sedla kakšnemu moškemu na kolena. Vse to se mi je silno uprlo in hotel sem čimprej od tam. Toda časniki so šli za nami in kmalu so se naše slike razširile po celi Ameriki. Prekrstili so me in me imenovali Eskimo Charlie Planinšek.

SPET NA DOLGO POT

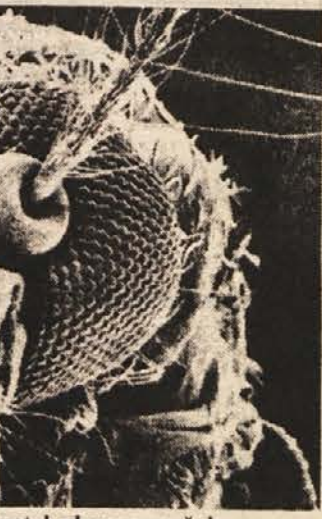
Še tisti dan sem pospravil in se napotil nazaj v Kanado. Časnikarjem sem rekel, da nameravam s čolnom prepotovati najdaljšo pot, ki jo je kdaj kdo prepotoval: ob obali Severnega Lednega morja do Kube v Karibsko morje. Da bom na tej poti veslal in jadral, se vozil s psi in tako prepotoval najmanj 8000 milj. To je bila ena od mojih poti in moji rojaki so me le postrani gledali, češ da sem samo navaden potepuh.

21. marca 1929. leta sem zapregel pse, naložil otroke in čoln na sani, počil z bičem in šel nazaj v divjino. Več kot polovico svojega življenja sem preživel med tujimi ljudmi, med katerimi sem si pridobil visoko spoštovanje, posebno med Skandina- vci. Takle kranjski Janez bi se od vsega tega najbrž napihnil, če ne bi poznal tega krutega življe- nja. In vendar delam zgodovino čolnarstva, že zdaj imam rekord, saj sem prepotoval že preko 3000 milj.

LADISLAV LESAR

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

DL	NOSA OBLEKA	PROJEK-TIRANJE ARMATURE	OLJACE-NJE	VRSTA JASTREBA	DL	EVR. DEŽELA	MUSLIM. SODNIK	EDINI IZVOD	AZ. NAROD
ZMEDA MEYER					OSTRI-VEC				
					ZOLAJEV ROMAN SPS				
ZELENA VLAKNATA RUDNINA									
NAVIRANEC KRAOLJIVEC				SVOJAT SUSILO					
							POVRŠ. MERA VERULJEVA OPERA		
						NEZN. HIMABITJE MIT. GR. MESTO			
MASCOBA	KRASPLAND TA V DALMACIJI	VRTNA CVETICA	IT. IZDEL. GOSLI PIAT						
				CVETNI SOK RIM. BOG LJUBEZNI					OČKA. ATEK ZVAL. OKONCINA
KONICA				VRSTA SOLATE Z. UME					
DEL SEBLA					VRSTA SKLADBE PRIMOŽ KOZAK				
PLUG									
RANOCELNIK					ALKOHOLIK				
									MUSLI LES

Ta pošast na sliki je zelo povečan posnetek glave prenašalca povzročitelja malarije, samice komarja anoflesa.

Novi upi v starem boju

Malarija se je ponovno razplamtela in ogroža polovico človeštva — Znanstveniki kujejo novo orožje

Med infekcijskimi boleznimi, ki pestijo človeški rod, ostaja prej ko slej malarija najbolj razširjena bolezen in v samem vrhu te črne lestvice. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije ta bolezen ogroža skoraj polovico človeštva. V deželah Azije, Afrike in Južne Amerike oboli vsako leto za malarijo okoli 250 milijonov ljudi, koliko je smrtnih žrtev, pa se ve le toliko, da gre tudi to število v milijone. Samo v Afriki je lani za posledicami malarije umrlo preko milijon ljudi.

Pred dvajsetimi leti je že kazalo, da bodo s skupnimi napor medicincev in strokovnjakov za uničevanje insektov bolezen izkoreninili. Iz evropskih dežel so jo izbrisali, izgnila je v Sri Lanki, dobro pa je kazalo tudi v Indiji in v Afriki. Govorilo se je že o podobnem uspehu, kot ga je človeštvo doseglo, ko je izkoreninilo črne kozje. Toda optimizem je bil preuranjen, malarija se je ponovno razplamtela v še nevarnejšem obsegu kot prej.

V samo štirih letih je malarija osvobodila izgubljena kraljstva. V Sri Lanki so od prejšnjih 18 bolnikov imeli čez nekaj let že milijon obolenih za malarijo, ki je začela tudi s smrtno žetvijo.

Nekateri strokovnjaki so že pred leti opozarjali, da zgolj klorokinin in kemična uničevala insektov ne bodo zadoščala, da se morajo medicinski strokovnjaki lotiti raziskav, da bi priljubili cepivo. To se je mnogim zdelo nepotrebno, za strokovnjake pa je bila naloga presneto trda, saj je povzročitelj bolezni izjemno zapleten primer zaradi svojih preobraz v življenjskem ciklu.

Pred slabim mesecem so prišle spodbudne vesti. Trem skupinam znanstvenikov je uspelo, ko so spore očili javnosti, narediti prvi in najpomembnejši korak k pridobivanju cepiva proti malariji. Sintetizirali so snov, ki sproži tvorbo protiteles v organizmu, ki tako lahko uniči povzročitelja malarije že v prvem stadiju njegovega razvoja, ko prispe s komarjevimi pikami v kri.

Eno leto bodo trajali poskusi na živalih, potem pa bodo na vrsti ljudje, če bo vse potekalo po načrtih in predvidevanjih.

Temna vladavina bolezni je ponovno ogrožena v večni bitki človeštva z nadlogami.

Sredi šestdesetih let so strokovnjaki s strahom začeli ugotavljati, da je najnevarnejši povzročitelj malarije Plasmodium falciparum (eden od štirih,

Stillekupé
Znamenje za „tih kupe“.

Mirna vožnja

Novost na danskih vlakih

Danska železnica ni samo zelo bogato razvejena po vsej državi in seže do skoraj vsakega pomembnejšega kraja, temveč je prav tako bogato razvejena njena ponudba. Poleg udobnih običajnih vagonov pa vagonov z bifeji, restavracijo, spalnimi oddelki in še čim se Daneci zdaj lahko pohvalijo še s „stillekuper“, posebnimi tihimi oddelki, ki so jih vpeljali na nekaterih progah po želji potnikov.

Popotnik, ki rad potuje v tišini in miru — na vlakih pa Daneci radi kaj popijejo, še posebno svoje odlično pivo v kozevah, potem pa malo razgrajajo — si lahko izbere vozovnico in rezervacijo za „stillekuper“, kjer bo imel tišino in mir, doplačati mora le nekaj dodatka.

Seveda bi lahko na vlakih prepovedali pitje piva in razgrajanje, vendar bi bilo to proti ustaljenemu običaju mnogih Dancev, zato se je uprava železnice odločila raje za „tihan kupeje“.

Baje so popotniki z novostjo zelo zadovoljni.

Pri nas bi bili z marsičim, manj izbirčnim tudi.

Kar sam kliče

Francoska telefonska novost za pozabljivce

Kdor rad telefonira — za marsikoga je to vsakdanja potreba — ima najbrž zapisanih cel kup števil sorodnikov, znancev, prijateljev, servisov in drugih storitvenih obratov pa kdo ve česa še. Seveda se ni lahko znajti v množici telefonskih števil in le tisti z najboljšim spominom lahko prebijajo brez listanja po imeniku ali priložnejšem manjšem seznamu. Po zaslugi francoskih proizvajalcev telefonov bo tudi to odpadlo.

Pariška tvrdka General Electronique Europeen je izdelala telefon, ki mu je dala ime Alpha X, z njim pa je mogoče priti v telefonski stik s katerim koli od 225 izbranih telefonskih naročnikov, ki jih lastnik novega telefona vnese v elektronsko spominsko enoto. Potem preprosto natipka ime človeka, s katerim želi govoriti, računalnik pa pokliče ustrezno številko.

Telefon je mogoče priključiti na običajne priključke, medtem ko vgrajeni računalnik s spominom dela na priključeni električni tok, za varnost pomnilnika pa ima še baterijo, kadar ni gospodinjskega toka.

Cena: okoli 550 dolarjev, kar znese v našem denarju približno 85.250 din.

Povsod je veselje tem večje, čim hujša je žalost, ki hodi pred njim.

A. AVGUŠTIN

VAŠA ZGODBA

ŽABJA POJEDINA

Bilo je v času med obema vojnama, v obdobju hude gospodarske krize. Počasi, slabe volje in redkih besed sta se vračala s sejemoma dva mešetarja. Semenj je bil slab, da že dolgo ne tako. „Slab sem je bil, Marko. Niti enega kupa ali prodaje nisem sklenil,“ je dejal sopotniku Miha.

„Niti prebite pare nisem zaslužil,“ reče na to Marko. „Grlo pa imam suho, da komaj požiram slino. Včasih sem se ga napil kot žolna in še domov sem prinesel denarja, da je bilo za hišne potrebe.“

„Oh, kje so tisti zlati časi!“ vzdihne Miha in doda, da se boji priti domov suh kot poper. „Žena mi bo očitala, da sem se umaknil na sejem prav zdaj, ko je največ dela na polju, zaslužil pa nič.“ Kot v potrdilo teh besed večkrat preobrne žep in iz njih iztepa drobir od cigaret, ne najde pa niti pare niti uporabnega ogorka za nekaj dimov. Žalostno reče Marko: „Ti imaš še nekaj denarjev in samo še kilometer je do gostilne pri Jelenu. Še nikoli nisem šel mimo, ne da bi zavil noter.“

Marko je res imel 10 dinarjev. Tisti čas je liter vina stal 8 dinarjev, zavojček cigaret pa 4 dinarje. Račun je kazal, da bi torej dalo spiti liter vina in kupiti 10 cigaret, vendar pa Marko ni imel namena zadnje dinarje porabiti tako.

Od daleč se je že videla gostilna, ko Marko opazi pred seboj žabo. Izzivalno reče Miha: „Zdaj imaš možnost, da zaslužiš ves denar, kolikor ga imam pri sebi. Dam ti ga, če požreš to žabo.“ Miha ogleduje žabo, gleda gostilno pa žabo in gostilno, nato hitro odloči. Zagrabi žabo, jo pretrga na dvoje in si prvo polovico zatlaci v usta ter jo neusmiljeno začne mečkati s svojimi ročnimi zobmi. Šlo mu je na bruhanje, a na silo le spravi polovico žabe v želodec. Druge polovice bi ne zmozel, pa če bi mu obljudi neusahljiv studenec vina. Videl pa je, da je Marku hudo žal, ko je stavil.

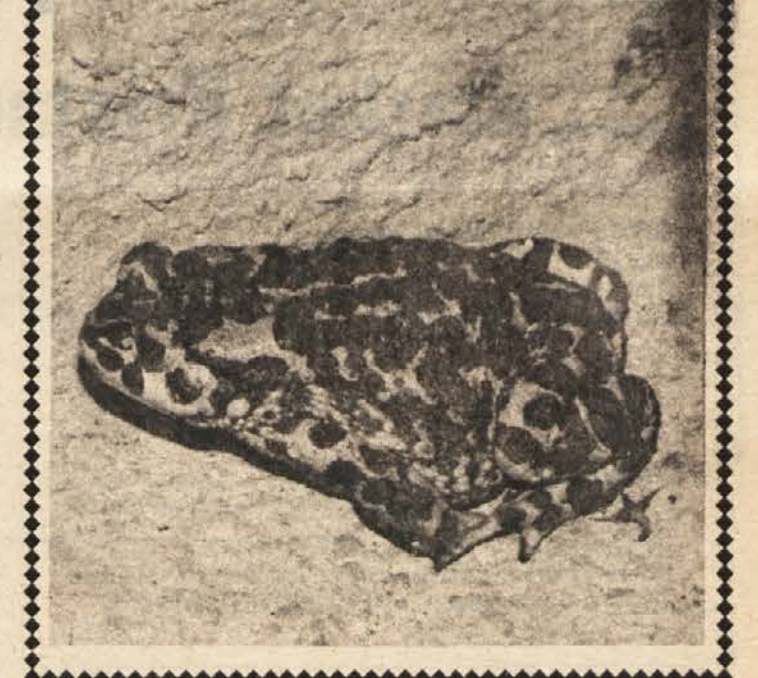
„Kaj ti je žal? Na, požri to polovico žabe, pa ti ne bo treba plačati stave.“

Marko iztrga hitro polovico žabe in jo stlači v usta ter pogoltne z nekaj muke, medtem ko Miha strogo opazuje, da bi kakšnega kosa ne izpljunil.

Tako sta požrla vsak polovico žabe. Slabo sta se počutila in šla mimo gostilne, ne da bi vedela kdaj, zatopljena v turbobne misli. Čez čas reče Marko: „Glej, požrla sva vsak pol krastače in dva veva, zakaj.“

„Res je tako,“ odvrne Miha.

ANTON GRAHEN
Selo pri Ihanu

141 Janez Trdina Črtice in povesti iz narodnega življenja

JOŽE LIPAN

Jože Lipan in njegovi prijatelji so se imeli toliko pogovarjati, da nisem mogel čakati do konca njihovih pomenkov in sem se vzdignil in odšel proti Bršlinu. V doljno krčmo nisem zašel potem kaka dva meseca, ne vem več zakaj. Morda sem se šetal takrat rajši za Savo, morda sem lazil po Gorjancih, morda opazoval v Toplicah goste in njihovo dolgočasovanje.

Ravno tako tudi ne vem, kaj me je pritrlo zopet tja, ali žepa ali nevihta, ali radovednost ali kaj drugega. Našel sem krčmarico prav dobre volje, kajti bolečina v nogi je že več dni mirovala. Kak lekar bi morda zdaj rekel: „Hm, vzrok prihoda se ugane: take nadloge odležajo samo ob stanovitnem, suhem, gorkem, žejnem vremenu.“

Pomenkovala sva se to pot posebno živo in prijetno. Krčmarica me je tudi vprašala, kaj mislim o Lipanu. Samo ob sebi se razume, da sem pohvalil njegovo moštvo in pametni pogovor.

„Kako šele,“ pravi, „bi ga hvalili, ko bi ga poznali tako, kakor ga poznamo mi domači. Odkar se je oženil Kleščarjev Janez, nima Jože nobenega tovariša svoje slave. S Cilko se poznata že več let in bi se prav lahko vzela. On ima, čakajte, njivo — eno, dve, tri in v Trški gori vinograd in tam doli ono dolgo loko ob vodi in, če se ne motim, tudi nekaj hoste, ona pa hišico, lep vrt in nekaj polja in dobi še par volov in kravo, kadar se omoži. S takim posestvom bi se že lahko preživela in kako ne? Ona je tako skopa, kadar

gre kam na božjo pot ali na kako ‚žeganje‘, da si ga ne privoščiti ne kaplje. Vidite, kako je skopa, ko je romala s tovarišicami na Zaplaz — to je dosti daleč — da je vzela s sabo suhih češpelj in ni užila cel dan nič drugega ko te borne češplje. Jože — ta šele je gospodar! Na trnju, mislim, da rasto njemu breskve, krajcar bo dobil ven, če mu ga vržete na dno morja ali ga zakopljete pod Gorjance. Snoči so res pili dolgo in plačal je on za vse, ali taka jeza ga zgrabi malokdaj, v letu komaj desetkrat ali pa še ne, prav toliko, no, da se ne more govoriti, češ Lipan je umazan. Takih besed, veste, se strašno boji: o, Jože je možki in skoraj ošaben, čeprav ne kaže tega očitno. Vidite, Jože ima razen kmetije tudi lepe denarce; služil je na dobrih prilikah pri gospodi na Hrvaškem, nazadnje pa še v šumi. Lahko bi stavila, da našteje, če je ireba, kar precej tri sto goldinarjev gotovine, oh, kaj pravim tri sto, tudi pet sto ali bogve koliko, in vendar ga ni bila, vidite, vse do letos kar nobena volja, da bi se ženil. Zdaj slišim, da se nekaj kuha in dela, saj je čas. Jože ima že štiriindvajset let. Ali se še spominjate, kako je Cilka hitro odrinila? Vidite, to jo je vse on tako navadil. Sam ne pride nikoli v krčmo; kadar ni vrstnikov, pripelje Cilko. Morda niste opazili, kako zaljubljeno ga je gledala, ko sta sedela tako pri poliču. To vam pravim, Cilka je tako zaverovana vanj, da bi gotovo umrla, če bi umrl on ali pa jo pustil. Ali v krčmi ga ne more nikoli dolgo gledati, ni časa, je treba reči: zbogom in hajd domov! Vidite, on jo je tako izučil, če prideta na večer k meni, da se precej odnese, ko zavzoni marijo. Ponoči je ni še noben človek videl nikoli v krčmi, ne pri meni ne drugje. Ravno tako se pobere tisti hip izza mize, ko pridejo

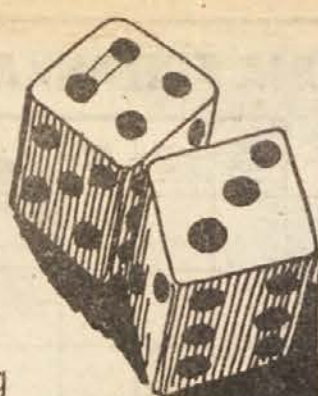
tuj ljudi, in še, če domači fantje. Mislim, da bi bila takrat ostala rada še dalje, pa je videla za drugo mizo vas, gotovo, da ga je pustila tako hitro prav zaradi vas, saj rada ga ni.

Zdaj bom pa povadala še nekaj, pa boste videli, da je zaverovan tudi Jože v Cilko, ne le ona vanj. V Slavoniji pri šumi, kjer je delal, živi mlada, bogata vdova, ima dva mlina, pilo in zemlje in vinogradov, da je strah. Vidite, ta vdova se je zaljubila v Jožeta in kaj bi se ne! Tako lepih fantov seveda ni mogla najti med svojimi črnimi Hrvati. Tudi ni nič skrivala, da ji je všeč, ali je vselej govorila, da samo zaradi pridnosti, za nič drugega. Ha, ha, ha! Kakor da bi drugi Kranjci tam ne bili tudi pridni; pa je prišla samo zanj, na druge se še ozrla ni; je pač priden le njegov rdeči pa beli obraček in čedni život. Pravili so drugi drvarji, ne on, kako se mu je medeno prilizovala in ponujala. Jože, pa, vidite, tako, kakor da ne vidi ali da je ni na svetu. Šel je iz šume domov, pa se z njo še poslovil ni.

Veste, kaj je naredila pred štirinajstimi dnevi? Pisala mu je dolgo pismo, naštela je vse, kar ima, in ga prosila, naj pride nazaj in jo vzame. Lipan pa ni kar nič premišljeval, vse bogastvo vdovino ga ni mikalo nič, prav nič, še tisti dan se je usedel in ji odpical prav ob kratkem, da ji ne more izpolniti želje, ker ima izbrano nevesto doma. Oh, in kako lepo, kako možko je končal pismo! Zapomnila sem si dobro njegove zadnje besede: Poslušajte, pa porečete tudi vi, da je Jože Lipan res mož in da je Cilka srečna, ki ga je dobila. Pisal je vdovi tele besede: „Zame je na svetu en Bog, ena vera, ena kranjska dežela, ena ljubica mojega srca!“

PROIZVAJALCI SE PREDSTAVLJAJO

Z 20 — 40% POPUSTOM
NA PROIZVAJALČEVE CENE

MERX Celje
kunčje meso

NOVO za kg

422, 18

EMONA MIZ Zalog
svinjski kare

21%

399,90

PIVOVARNA UNION

pivo Grand 0,33 — 6 kom.

40%

243,84

pivo Ležak 0,50

30%

34,50

KRAŠ Zagreb

Lotos keks 450 g

30%

63,42

Florida čajno pecivo 425g

30%

65,76

SLOVIN Brežice

vino cviček Marvin

1 l

30%

89, 80

vino Bizeljčan rdeč

1 l

26%

99, 79

FRUCTAL Ajdovščina

kompot slivov 720 g

45,99

emona dolenjka
novo mesto

torek 28. 8. 84 v prodajalni

market Kristanova

Novo šolsko leto je pred vrati...

... V nami je bogata izbira
zvezkov, šolskih
torb, pisal, copat, oblačil
in ostalih potrebščin,
ki jih potrebuje vaš šolar

TRGOVSKA DELOVNA
ORGANIZACIJA
nama
LJUBLJANA

Opekarna Zalog, p. o.
Novo mesto, Zalog 21

Po sklepu komisije za delovna razmerja Opekarne
Zalog p. o. Novo mesto objavljamo prosta dela in
naloge:

- KV ključavničar
- 1 kurjač na krožni peči za žganje opeke
- 2 NK delavca

Objavljena dela in naloge so za nedoločen čas, z
enomesečnim poskusnim rokom.
Pisne prijave naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi
razpisa. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po
objavi.

524/31-84

Obvestilo

učencem Srednje šole
pedagoške in tehniško-
naravoslovne usmeritve
Novo mesto (velja tudi za
učence VIP obutveni
tehnolog—izdelovalec o-
butve 1). Pouk bomo
pričeli v ponedeljek, 3.
septembra 1984, ob 8.
uri. Učenci 1. letnika naj
se zberijo pred šolskim
poslopjem, učenci 2., 3.
in 4. letnika pa v matičnih
učilnicah.

Učenci 1. letnika lahko
dobijo učbenike v čet-
tek, 30. avgusta, od 9. do
12. ure, učenci 2. letnika
pa v petek, 31. avgusta,
ob isti uri.

SGP PIONIR Novo mesto
DSSS
Kettejev drevored 37
68000 Novo mesto

objavlja
licitacijo dne 29. 8. 1984 ob 9^h za odprodajo osebnega
avtomobila

Renault 30, NM 670-93

Letnik proizvodnje 1980, prevoženih 167.465 kilometrov
Stanje vozila zelo dobro
Izključna cena: 1.100.000,00
Davek na promet plača kupec. Prednost ima družbeni
sektor. Informacije: tel. (068) 21-826, tov. Sinkovec
561/34-84

SGP „Pionir“ Novo mesto

razpisuje za šolsko leto 1984/85 naslednje proste
štipendije:

- 2 štipendiji za študij na fakulteti za elektrotehniko
usmeritev računalništvo in informatika ter
jaki tok.
Prednost imajo študentje 3. ali 4. letnika
- 1 štipendijo za študij na fakulteti za strojništvo
usmeritev energetika
- 1 štipendijo za študij na FAGG — usmeritev
geodezija — komunalna smer
- 2 štipendiji za šolanje na srednji šoli
pedagoške in tehniško- naravoslovne
usmeritve, smer računalništvo

Prošnjo skupno s potrdilom o vpisu, potrdilom o
opravljenih izpitih oziroma zadnjim šolskim spriče-
valom oddajte na naslov: SGP „Pionir“, kadrovske
oddelek, Kettejev drevored 37, 68000 Novo mesto, do
31. 8. 1984.

560/34-84

„Novoles“
TOZD TPP, Trdinova 45
Novo mesto

Razpisuje

javno licitacijo
za prodajo

Kombija IMV 2200 D, letnik izdelave 1979,
rumene barve, neregistriranega
Izključna cena: 100.000,00 din
Debelinke Schwabediesen,
Izključna cena: 100.000,00 din
Stiskalnica Korpus,
Izključna cena: 200.000,00 din

Licitacija bo v soboto, 1. 9. 1984, ob 12. uri v Gotni vasi.
Zasebniki morajo pred začetkom licitacije položiti v ta-
jništvu TOZD polog v višini 10% izključne cene. Prodaja
bo izvršena po načelu „ogledano — kupljeno“ in pozne-
jših reklamacij ne bomo upoštevali.

566/34-84

„NOVOLES“, lesni kombinat
TOZD TPP — Novo mesto
Trdinova 45, n. sol. o.

Komisija za delovna razmerja

objavlja

naslednja prosta dela in naloge

1. ključavničar II (1 delavec — nedoločen čas)
2. kurjač — (1 delavec — nedoločen čas)
— (1 delavec — določen čas)
3. pomožna dela v proizvodnji (8 delavcev —
določen čas)

Pogoji:

- Pod točko 1: končana poklicna šola (rezkalčar ali st-
rugar) in 1 leto delovnih izkušenj na ustreznih delih in
nalogah. Poskusno delo traja 60 dni.
- Pod točko 2: končana osnovna šola in opravljen izpit
za kurjača za kurjenje kotlov in centralne kurjave ter 6
mesecev ustreznih delovnih izkušenj. Poskusno delo
traja 45 dni.
- Pod točko 3: osnovna šola. Poskusno delo traja 45
dni.

Kandidati, ki žele združiti svoje delo v Novclesu —
TOZD Tovarna ploskovnega pohištva, Novo mesto, naj
oddajo vlogo z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh
po objavi na naslov: „NOVOLES“ — TOZD TPP, Tr-
dinova 45, Novo mesto.
O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje 30 dni po
sprejemu sklepa o izbiri.

562/34-84

NOVO V NAMI

Poletje se izteka in kma-
lu bomo morali večere
preživljati kar v hiši na
toplom.
V kočevski Nami so zato
sklenili, da v prostorih
svoje restavracije pope-
strijo petkove večere s
prijetno razpoloženo
glasbo.
Ob dobri hrani in kvali-
tetni pijači nameravajo
v Nami vsak teden po-
nuditi tudi izbrane spe-
cialitete. Za začetek so
se odločili za priljublje-
ne jedi z žara, v nasled-
njem tednu bo poudarek
na vinih, nagrajenih na
letošnjem sejmu „Vino
1984“ v Ljubljani.
Za jesenske petkove več-
ere sicer že pripravljajo
nekatero zanimivosti, več
o tem pa v eni izmed na-
slednjih števil našega
časopisa.

ZEMELJATA

nama

IMAJO VSE NARAVNE DANOSTI

— Tovariš Turistič, mi lahko
poveste, kako je pričakala letoš-
njo turistično sezono Repičeva
draga?

— Moram vam povedati, da
smo pričakali turiste z vsemi na-
ravnimi danostmi. Poglejte: zrak
v Repičevini je čist, da si ga Šva-
bi lahko samo poželijo. Nemalo
jih je, ki bi si ga radi v konzervah
nosili domov. Pa naši gozdovi,
recimo! Polni so sadežev, di-
vjačine, lovski turizem bi lahko
cvetel. Mastne devize bi lahko
kasirali. No, pa vinogradi. V
obilju jih imamo, trta rodi žlah-
tina vina. Šli bi se lahko kmečki
turizem. Ne smem pozabiti
Zelene reke. Topla je, čista.
Avtokamp ob cesti, ki pelje pro-
ti morju, bi zadržal marsikatero
potnika, da bi ostal za več dni
ob vodi. Vsemu temu pa dajejo
še poseben pečat dobri, gost-

oljubni ljudje. Kaj bi si želeli še
več?

— Kako pa je s propagi-
ranjem tega vašega koščka
zemlje? Brez dobre reklame
danes ne gre.

— Žalost. Nimamo razgled-
nic, nimamo prospektov, ker ni
denarja. Da bi oglašali po časo-
pisih, revijah, radiu ali televiziji,
niti pomisliti ne smemo.

— Kaj pa gostinska ponudba?
— Razpolagamo s hotelom
Večna izguba, ki je zastarel in ni-
ma več kot trideset prenočišč.
Zapirajo ga že ob dvaindvajsetih,
ker natakariji niso plačani po
prometu. Zasebni gostilničarji
pa so julija in avgusta navadno
na dopustih, zato zaklepajo
vhodna vrata. Mar naj se grejo
namakati v morje novembra in
decembra? Ta bi bila dobra!
— Omenili ste avtokamp...

— Da, zamisel o zgraditvi
avtokampa obstaja že štirideset
let. Vsi povojni župani so se pri-
dušali, da bo stal ob Zelenu reki
avtokamp, a imamo od vsega te-
ga doslej izdelanih le pet zares
odličnih projektov.

— Na začetku najinega po-
govora ste omenili naravne
danosti. Kdaj jih boste pričeli
izkoriščati v turistične namene?
— Ko bo narejen prekop.
— Nisem obveščen o izgra-
dnji kakršnega koli prekopa.
Lahko natančneje pojasnite?

— Velmožje Repičevine so se
odločili zgraditi prekop. Radi bi
dosegli, da Zelena reka ne bi te-
kla več od izvira k izlivu, ampak
obratno. Ko bo to storjeno, bo
večji del repičkega življa živel
samo od turizma.

TONI GAŠPERIČ

V SPOMIN

27. avgusta bo minilo dve leti, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, očka, sin, dedek, brat, nečak in svak

LOJZE NOVINA

iz Dol. Toplic

Čas neizogibno beži, a bolečina ostaja, bolečina spomina. Ostal bo večno v naših srcih in mislih, ker je bil in bo ostal del našega življenja. Hvala vsem, ki se ga spominjate in mu prižigate svečke.

V tihi žalosti: vsi njegovi

V SPOMIN

Ob obletnici smrti naše ljube mame

MARIJE BUČAR

iz Jelš pri Krškem

se spominjamo tragičnega dogodka. Ostala nam bo v trajnem spominu!

Sinovi: Jože, France, Lojze, Tone, Ivan in Stane z družinami

V SPOMIN

Danes mineva žalostnih 10 let, odkar nas je za vedno zapustil naš nepozabni

JANEZ LUZAR

iz Gor. Suhadola

Nikoli ne bomo pozabili njegovih pridnih rok in njegove nesebične ljubezni. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

V tihi žalosti: žena Antonija, otroci Joži, Majda, Milka, Ivan, Tone in Milan z družinami

ZAHVALA

V 56. letu starosti nas je nenadoma zapustil brat in stric

LUDVIK RAUH

upokojeni delavec
GIP GRADIS OGP Ljubljana

Od njega smo se poslovlili na domačem pokopališču na Kravčjem vrhu. Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, sodelavcem GIP Gradis OGP Ljubljana, sosedom, pogrebcom, prijateljem in znancem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in vence. Lepo se zahvaljujemo kaplanu iz Semiča za opravljeni obred.

Žalujoci: Rauhovi

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi ata, brat in stric

JANEZ ZORE

z Vrha pri Pahi 3

Vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, sočustvovali z nami, se iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala sodelavcem Grada Otočec za podarjeni venec in izrečeno sožalje, prav tako sovaščanom Vrha in Pahe za pomoč, znancem in sorodnikom ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: hčerke Tilka, Tončka, Tinca, Olga, sinova Tone in Sandi z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Nepričakovano nas je zapustila naša dobra mama, stara mama, sestra, teta in tašča

ROZALIJA JAKLIČ

iz Ivanje vasi pri Mirni peči

Ob boleči izgubi se najpristrčneje zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, prijateljem, sodelavcem in znancem za vso pomoč v najtežjih trenutkih, za izrečeno sožalje, darovano cvetje ter tako številno spremstvo do zadnjega doma. Posebno zahvalo smo dolžni vsemu osebju internega oddelka bolnišnice v Novem mestu za skrbno nego in lajšanje bolečin, tov. Kolencu za sočutne besede ob slovesu, pevcem in župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njeni

Ljubil si zemljo in pesem,
ljubil si dom
in v tem tihem cvetočem poletju
odšel si v večni dom.

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 60. letu po težki bolezni zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

FRANC JAKŠA

iz Kota pri Semiču

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom in prijateljem, ki ste nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in vence ter pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo govornikom Jožetu Regini, Matiji Springarju in Antonu Šuštarju za poslovlilne besede, družinam Juntez, Šimec, Simonič, Pečavar in Grizila za nesebično pomoč, organizaciji ZZB, GD Kot-Brezje, TOZD Mehanski deli in naprave Iskre Semič, kolektivu ŽTP Črnomelj, KZ Črnomelj, DE klavnica, TVD Partizan Semič, moškemu pevskemu zboru iz Dragatuša, godbi na pihala iz Črnomlja in duhovniku za lepo opravljeni obred. Zlasti smo hvaležni zdravstvenemu osebju kirurškega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto ter zdravniku Janežu, ki sta pokojnemu lajšala bolečine. Prisrčna hvala vsem, ki ste pokojnega v času bolezni obiskovali. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoci vsi tvoji, ki te imamo radi: žena Rozalija, sin Franci z družino, sin Jakob z družino, sin Matija, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

Sreče ne želi srce
in ljubezni več,
usta zdaj molče, ne prosi
pogled koprneč.

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je tiho zapustila ljuba mama

IVANA MLINAR

Dolenjske Toplice 90

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom in znancem za vso pozornost in pomoč v težkih dneh, vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnici darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo osebju infektioškega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, župniku za opravljeni poslovlilni obred, pevcem ter govorniku. Še enkrat se vsem najpristrčneje zahvaljujemo!

Vsi njeni

Cvetje in zelenje si ljubila,
ga gojila in z njim
se od nas poslovila.

ZAHVALA

V 70. letu starosti je prenehalo biti plemenito srce naše drage mame, stare mame, sestre, tete in svakinje

MICI JEVNIK

roj. Debeljak
iz Malih Vodenic

Iskrena hvala vsem sosedom, vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste jo obiskovali med boleznijo, se še enkrat zbrali ob krsti in zapeli, ji darovali cvetje in vence ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Osebjem in zdravnikom internega oddelka bolnišnice v Novem mestu, družini dr. Janeza Kramarja, dr. Pirca iz Krškega in dr. Totovi iz Kostanjevice se najtopleje zahvaljujemo za nesebično pomoč med boleznijo. Hvala ZZB NOV Kostanjevica in tov. Burjevi za poslovlilne besede. Še posebna zahvala sodelavcem LB-Temeljne dolenjske banke Novo mesto, SGP Pionir Novo mesto in sestanovalecem ter župniku za opravljeni obred. Vsem, ki ste nam stali ob strani in z nami sočustvovali, prisrčna hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Tiho in za vedno nas je v 88. letu starosti zapustila draga mama, babica, prababica in teta

JULIJANA ZAMAN

roj. Borštnar
iz Hinje pri Krmelju

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje. Hvala DO Metalna, sodelavcem MP Krmelj ter vaščanom za podarjene vence in pomoč. Prisrčna hvala dr. Juliju Pesjaku ter osebju Doma upokojencev Sevnica za skrb in nego, pevcem za zapete žalostinke, župniku za lepo opravljeni obred ter vsem, ki so pokojno spremili na njeni zadnji poti. Še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

IZBOLJŠUJEJO CESTO

DOLŽ — V krajevni skupnosti Dolž Sirjo cesto Zajčji vrh — Veliki Cerovec v dolžini nekaj čez 6 kilometrov. Računajo, da bodo za posodobljanje ceste porabili okrog 300 starih milijonov. Samoupravna interesna skupnost za ceste je dala krajevni skupnosti 250 starih milijonov namensko za gradnjo ceste na nerazvitem območju.

V času od 28. julija do 4. avgusta so v brežiški porodnišnici rodile: Helena Golja iz Razteza — Andreja, Marija Balas iz Vel. Obreža — Tanjo, Anica Novoselec iz Volče — Tamaro, Sonja Januška iz Guberja — Sandija, Mihaela Subajčević iz Brestanice — Ano, Marija Pincolič iz Buševce vasi — Matjaža, Zdenka Cvetkovič iz Rud — Ines, Ružica Buntič iz Samobora — Vedrana, Vesna Pezer iz Brežic — Heleno, Slavica Vovk iz Brežic — Matejo, Terezija Švajger iz Križ — Štefana, Mirjana Vukolič iz Brestanice — Mladena in Antonija Jalovec iz Krškega — Uroša. Čestitamo!

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je zapustil oče in stari oče

ANTON BELE

iz Mihovca 10

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in izrekli sožalje. Posebna zahvala govorniku za poslovlilni govor in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

Mladinska knjiga TOZD Založba Ljubljana, Titova 3

Imate radi knjige in želite delati na terenu kot

honorarni založniški poverjenik — zastopnik?

Vabimo vas, da postanete naš sodelavec za prodajo knjig na območju Dolenjske. Pričakujemo kandidate s srednješolsko izobrazbo, kulturnim nastopom in sposobnostjo komuniciranja s kupci.

Zaželeno je, da ima kandidat motorno vozilo. Prijave z osebni podatki pošljite na naslov: Mladinska knjiga, TOZD Založba, oddelek za direktno prodajo, Titova 3, Ljubljana.

Delavski kulturni dom Edvarda Kardelja Krško

objavlja prosta

Računovodsko-tajniška dela in naloge

za opravljanje računovodskih, tajniških in administrativnih del. Delo se sklone za določen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poizkusnim delom. Pogoji: končana 4-letna srednja šola ekonomske smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj. Pismene vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Delavski kulturni dom Edvarda Kardelja Krško, Trg Matije Gubca 2, Krško. Vse kandidate bomo obvestili o izbiri v 8 dneh po končanem zbiranju vlog.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

DENSKI KOLEDAR

Četrtek, 23. avgusta — Rozalija
Petek, 24. avgusta — Jernej
Sobota, 25. avgusta — Ludvik
Nedelja, 26. avgusta — Aleksander
Ponedeljek, 27. avgusta — Monika
Torek, 28. avgusta — Avguštin
Sreda, 29. avgusta — Sabina
Četrtek, 30. avgusta — Rajko

LUNINE MENE
26. avgusta ob 20.25 — mlaj

KINIO

BREŽICE: 28. in 29. 8. ameriški film Fantje iz Maksovega bara.
ČRNOMELJ: 23. in 26. 8. ameriški film Barbarossa, 24. in 26. 8. nemški film Seks klinika, 28. 8. angleški film Dekle iz plemena Ašanti, 29. 8. film

maliglasni

SLUŽBO DOBI

IŠČEM KV NATAKARJA za restavracijsko strežbo. Delavnik 40 ur tedensko, nedelja in ponedeljek prosti. Dopust v času novoletnih praznikov in poleti en mesec v času letne sezone. Stanovanje preskrbljeno, ravno tako tudi hrana. OD 30.000 din. Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe na naslov: Gostišče „JERŠIN“, Pokopališka 17, Kranj, ali po telefonu 23-096 popoldne po 17. uri. Pismene odgovore pošljejo po 15. avgustu.

V SLUŽBO SPREJMEM mizarja in delavca za priučitev. Anton MIKLIC, Jablan 3, Mirna peč.

TAKOJ ZAPOSIM KV ključavničarja ali priučenelega kovinarja za nedolžen čas. Čegelnica 49 a, Novo mesto.

STANOVANJA

NAJAMEM garsonjero ali enosobno stanovanje oziroma sobo s kopalnico. Ponudbe v četrtek in petek na telefon 23-427.

NUJNO išče sobo v Novem mestu ali bližnji okolici samski fant. Po možnosti s posebnim vzhodom. Naslov v upravi lista (4810/84).

DEKLE išče sobo. Telefon 24-736.
IŠČEM enosobno stanovanje v Novem mestu ali med Dolenjskimi Toplicami — Novim mestom. Kličite na telefon 23-311 int. 18, popoldne.
ŠTUDENTSKA oddam sobo s soprobo kopalnice in kuhinje. Telefon 25-630.

Motorna vozila

Zastava 750, letnik 1974 (neregistrirana) v voznem stanju prodam za 25 isoč. Gliha, Marjana Kozine 31 a.

TOMOS APN 6, opremljen v Italiji, v garanciji, prodam. Telefon 24-022 (od 15. do 18. ure).

AUDI 60 in ZASTAVO 101, vozili registrirani do avgusta 1985, prodam. Zadnik, Dol. Kamence 21, Novo mesto.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozđ Časopis Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.
UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (v. d. glavnega urednika in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič—Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zelaznik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič, Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik.
IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20 din. Letna naročnina 900 din — Za delovne in družbene organizacije 1.800 din, za inozemstvo 15 ameriških dolarjev oz. 40 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) — Devizni račun 52100—620—970—257300—128—4405/9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 325 din, za razpise, licitacije ipd. 455 din, 1 cm na določeni srednji ali zadnji strani 495 din, 1 cm na prvi strani 650 din. Vsak mali oglas do 10 besed 180 din, vsaka nadaljnja beseda 18 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421—1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100—603—30624 — Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Gernovga 3, p. p. 33, telefon (068) 23—606 — Naslov ekonomske propaganda, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. p. 33, telefon (068) 24—006 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, filmi in prelomi: DITC, tozđ Grafika, Novo mesto — Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

Charlie Chaplin, 20. 8. hongkonški film Veličastveni.
DOLENJSKE TOPLICE: 27. in 29. 8. ameriški film Na zlatem jezeru, 22. 8. ameriški film Surovi udarci.
KOSTANJEVICA: 25. 8. francoski film Tudi bankirji imajo dušo, 26. 8. hongkonški film Kralj boksarjev.
KRŠKO: 26. 8. ameriški film Izučena, da ubije, 29. 8. ameriški film Kaznilnica, 30. 8. francoski film Nemoralna.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: Od 23. do 29. 8. nagajani filmi v Pulju: 23. 8. Nezaslišane čudeže, 24. 8. Posladkana vodica, 25. 8. Veselo gostivanje, 26. 8. Nobeno sonce, 27. 8. V žrelu življenja, 29. 8. Leta odločitve, 30. 8. italijanski barvni film Mračna ljubezen, 29. 8. poletna matineja Tazran in sirene.
SEVNICA: 24. in 25. 8. ameriški film Smrt v ulici Angelija, 26. 8. italijanski film Herkulov triumf, 29. in 30. 8. ameriški film Velika kraja zlatega vlaka.

maliglasni

Z 750, letnik 1976, po ugodni ceni prodam. Informacije pri Hojnič, Majde Silc 7, Novo mesto, ali telefon 25-291 (popoldne).

RENAULT 4 TL, letnik 1979, prevoženih 29000 km, garažiran, prodam. Stane Barbič, Sutna 8, Podbočje.

R 4 GTL, letnik 1981, prevoženih 34000 km, prodam. Kličite na telefon (068) 25-392.

PROdam osebni avto CITROEN GS pallas, v dobrem stanju, prevoženih 32000 km. Telefon (068) 22-892. Ogled po 16. uri.

R 4 GTL, avgust 1982, prodam. Telefon (068) 24-435 (popoldne).

PROdam TOMOS 14 TL, v odličnem stanju, in dirkalno kolo Maraton, staro en mesec. Martin Tomazin, Podulce 21, Raka.

Z 750, letnik 1979, in Z 850, letnik 1981, prodam. Novak, Sred. Grčevje, Otočec.

Z 101, letnik 1978, dobro ohranjeno, registrirano do aprila 1985, ugodno prodam. Franc Krušec, Otočec 54.

ZASTAVO 750 LC, letnik 1980, prodam. Jože Jazbec, Gor. Skopice 15, Krška vas.

KOMBI ZASTAVA 750, poceni prodam. Telefon 43-770.

Z 101 SP, 1300, letnik november 1983, prodam. Ivan Gerjevič, Kidričeva 11, Brežice, ali telefon 61-000 (interna 21).

PROdam nov, še neregistriran FIAT 750 LE, oranžne barve. Informacije od 20. do 21.30 ure na telefon 32-136.

ZASTAVO 101, letnik 1975, v dobrem stanju, registrirano do maja 1985, ugodno prodam. Telefon (668) 67-131.

FIAT 126 P, letnik 1980, prodam. Anica Marj, Lukovek 11, 68210 Trebnje.

PROdam ŠKODO 120 L, letnik 1981, in harmoniko frajtonarico, novo (BE, ES, AS). Polde Kovačič, Veliki Cirkni 1, Šentjanž.

KATRO, letnik 1975, prodam. Lubej, Cesta brigad 39, Novo mesto, telefon 25-134.

R 4 GTL, letnik 1982, prevoženih 10000 km, prodam. Gorenc, Marjana Kozine 16, Novo mesto, tel. 24-858.

POCENI ali na kredit prodam OPEL KADET v odličnem stanju ali zamenjam za Z 750, Vida Strojanshek, Poklek, Blanca.

WARTBURG, osebni, prodam. Jože Kic, Škocjan 6 a.

NUJNO prodam Z 101, letnik 1982, prevoženih 13000 km, garažiran in lepo ohranjeno. Marjan Krejan, Rožno 39, 68283 Blanca.
PROdam ŠKODO 120 L, letnik 1981, registrirano do junija 1985, prevoženih 27000 km, dobro ohranjeno, garažirano. Tel. 22.300.
FORD ESKORD 1300, letnik 1976, prodam. Nada potočnik, Ul. Iljše Gregoriča 16, Krško.
ZARADI odhoda v inozemstvo prodam avto MINI MORIS v voznem stanju, registriran za leto 1984. Ogled ob nedeljah popoldne. Naslov v upravi lista (4813/84).

UGODNO prodam R 4 TL, letnik 1978. Tel. 21-106.

PROdam CITROEN GS, letnik 1975, ZASTAVO 101, letnik 1975, registrirano do junija 1985, in motor z manjnalnikom za RENAULT 12. Anton Pucel, Tomažja vas 19.

LADO 1200 karavan, staro štiri leta, odlično ohranjeno, prodam. Tone Črnogelj, Križevska vas, Metlika.

ZASTAVO 101, registrirano do 5. julija 1985, ugodno prodam. Informacije popoldne na telefon 24-053.
Z 101, letnik 1978, prodam. Telefon 21-653.

KOMBI IMV MORIS, 8 sedežev, obnovljen, v odličnem stanju, na novo registriran, prodam. Telefon 24-487.

ZASTAVO 101 L, letnik 1977, ugodno prodam. Jože Lukan, Straža 92, telefon 84-660.

Z 101, letnik 1975, registrirano do 7. februarja 1985, v celoti ali po delih, in nove sprednje dele prodam. Berkopec, Rečerča vas 76, Novo mesto.

R 4 TLS, letnik 1978, dobro ohranjeno, prodam. Marjan Mato, Ulica Danila Bučarja 18/6, Novo mesto.

Z 101 C, letnik 1980, prodam. Ljubljanska 25, Novo mesto.

ZASTAVO 750 lux, letnik 1973, registrirano do maja 1985, dobro ohranjeno, prodam. Jože Zupančič, Otvoce 12, Črnomelj.

Z 101, letnik 1981, comfort, prodam. Informacije vsako popoldne na domu. Jože Krevs, Brezovica 2, Mirna.

ZASTAVO 101 SC, letnik 1979, garažiran, prodam. Informacije na telefon 58-249, vsak dan do 14. ure.

126 P, letnik 1982, zelo ohranjeno, ugodno prodam. Telefon (068) 22-815.

ZASTAVO 101, letnik 1981, registrirano do 1. 4. 1985, prodam. Telefon 25-483, po 18. uri.

PROdam motor, menjalnik in vi-basto za ZAPOROŽCA. Dam po zelo ugodni ceni. Peter Škofca, Obrh 17, 68350 Dolenjske Toplice.

PROdam KATRICO, skupaj ali po delih (motor, menjalnik, gume, šipe in vse dele), po ugodni ceni. Pšeničnik, Ragovska 16, Novo mesto.

GOLF JGL, februar 1981, prodam. Plačilo možno s kreditom. Telefon (068) 25-081, interna 22, Janez Smolič.

ZASTAVO 750, letnik 1973, prodam. Jakše, Uršna sela 78.

JUGO 55, letnik april 1984, prodam. Srečo Vehar, Lobetova 34, Novo mesto, telefon 23-293.

ZASTAVO 101, letnik 1978, ugodno prodam. Dular, Vavta vas 84 pri Straži.

ZASTAVO 101 special, letnik 1981, prodam. Telefon 24-468.

ZASTAVO 101 M, staro 34 mesecev, prevoženih 25000 km, prodam. Milan Vertuš, Cesta herojev 38, Novo mesto.

MINI MORIS 1000, letnik 1971, poceni prodam. Zoran Kastelec, Gotna vas 76, 68000 Novo mesto.

Z 750, letnik 1976, odlično ohranjeno, prodam. Tel. 20-584.

DIANO, letnik 1977, ugodno prodam. Roman Lešnjak, Šmarje 15 pri Šentjerneju.

PROdam 126 P, letnik 1982, izoliran, garažiran. Informacije popoldne na telefon (068) 24-200.

MLATILNICO v dobrem stanju z reto in tresali, ki na pol čisti, in telico, sivorjavo, brejo 9 mesecev, prodam. Alojz Sever, Bojanji vrh 9, 61295 Ivančna gorica, tel. (061) 783-425 (od 7. do 9. ure zjutraj).

TRAKTOR Store 504, 40 ur, in voz (16 col), nov, prodam. Naslov v upravi lista (4811/84).
KABINO za traktor ZETOR 4971, prodam. Telefon 44-297.
PROdam 10 mesecev star traktor URUS 335 s 70 urami. Marjan Zupet, Podboršt 19, 68297 Šentjanž.
NOVO traktorsko bočno kosilnico za IMT Ferguson in motorno žago Homelite prodam. Janez Bregar, Stehanja vas 14, Veliki Gaber.
PROdam rezervne dele za traktor ZETOR 2511. Karel Robek, Kladije 5, Blanca.

TRAKTOR DEUTZ (30 KM) s koso prodam. Jože Pirč, Kalce-Naklo 28, Podbočje.

TRAKTOR PORSCHÉ (16 KM) s koso prodam. Jože Hudoklin, Gor. Vrhpolje 45, Šentjernej.

TRAKTOR REND (14 KM) prodam. Informacije v petek od 15. ure dalje in sobota od 7. ure dalje na naslov: Pavlič, Gor. Maharovec 14, Šentjernej.

PRODAM

PROdam otroško kolo. Informacije na tel. 25-226, popoldne.

UGODNO prodam kompletno spalnico brez jogijev, zelo dobro ohranjeno (orehov furnir). Telefon 44-469.

NOVO KOLO Personal, 10 prestav, s poltabularji, primerno za zahtevnejše rekreacije, prodam. Telefon 24-487.

PROdam rabljen pralni stroj Gorenje in manjšo klavirsko harmoniko, Krivce, Cesta herojev 38, Novo mesto.

PROdam hladilno skrinjo 310 l. Kaferle Anton, V Brezov log 27, tel.: 24-987.

PROdam hladilno skrinjo 310 l. Kaferle Anton, V Brezov log 27, tel.: 24-987.

PROdam kolo Personal, novo. Knafelc, Ulica Milke Šobar 2, Novo mesto.

PROdam kravo s telom. Judež, Veliki Orehek 8, Stopiče.

PROdam vrtalni stroj Torna z več svetri in štemarico, udarno kladivo „Bosch“, Čegelnica 49 a, Novo mesto.

PROdam trije aluminijevi vrat, zastekljenih, rabljenih. Cena ugodna. Čegelnica 49 a, Novo mesto.

PROdam prikolico za osebni avto. Špelč, Zužemberk 204.

ODdam rabljen električni štedilnik, trije rabljeni vrat in več metrov podolita. Krevl, Partizanska 19, Novo mesto.

PO UGODNI ceni prodam orgle ELKA, odlične za harmonikarja. Turk, Podgrad 1, ali telefon 20-490, popoldne.

PROdam kravo, brejo, in telico, staro 7 mesecev. Martin Hočevar, Mačkovec 21, Novo mesto.

PROdam 6 brejih ovac in ovna ter dva gumi vozova ali menjam za konja. Lavrič, Stare žage 15, Dolenjske Toplice.

PROdam novo jogi posteljo (dvojni jogi), otroški voziček (športni) in otroško stajico. Informacije: telefon 24-758, po 16. uri.

PROdam enoletnega terierja z rodovnikom. Marija Weiss, Kolo-dvorska 13, ali Mahne, Wojinska 3, Črnomelj.

PROdam 2200 l kurilnega olja. Telefon (068) 25-081 interna 22, Janez Smolič.

PROdam čredo ovac solčavske pasme, breje in ovce z mladiči. Informacije po telefonu 21-889 — v službo.

PROdam koze. Hlebec, Dol. Kamence 54, Novo mesto, telefon 25-406.

PROdam eno leto stara vhodna dvokrilna vrata (140 x 205) za 14.000,00 din. Rudi Božič, Loka, n. h., Loka pri Zidanem mostu.

PROdam raztegljiv kavč trosed, fotelja (oranžne barve) in stereo radio-kasetofon ITT. Telefon 24-068, zvečer.

PROdam jogi posteljo (220 x 160). Drska 46, Novo mesto, telefon 23-038.

KOMBINIRANI MIZARSKI STROJ (3 operacije) prodam. Anton Benedik, Ješetova 14 a, Kranj.

PROdam guma 145 SR 15 Radial Sava, Peterlin, Šegova 39, Novo mesto.

TUŠ KABINO ugodno prodam. Srečo Vehar, Lobetova 34, Novo mesto.

PROdam 60-basno harmoniko Melodija, Kopač, Danila Bučarja 8/2 (Bršljan), Novo mesto.

PO UGODNI ceni prodam rabljeno garderobno omaro. Štangelj, Gotna vas 75, Novo mesto.

20 enkrat rabljenih plohov za oder, 35 krajnikov (dolžine 4 m) za oder ugodno prodam. Branko Lukič, Jerebova 8, Novo mesto.

ZARADI SELITVE prodam regal, mizo, dva fotelja, trosed in termoakumulacijsko peč (3 KW). Ogled od 15. do 18. ure. Mestne njive 6, stanovanje 7, Novo mesto.

PROdam športno kolo Senior 10, Novo. Telefon 23-117.

PROdam barvni televizor za 3 M. Telefon (068) 24-259.

PROdam prikolico za osebni avto in krožno žago, možnost izbire. Telefon 24-468.

BOBNE Amati (dvo-prehodne s činelami) prodam. Cena 6 M. Skupina SAMORASTNIKI, telefon 85-981, 85-953 (zvečer).

PROdam kravo s prvim telom. Jože Majde, Poljane 3, Mirna peč.

MAKSI PONY, malo rabljen, prodam. Lebanova 42, Novo mesto, telefon 23-543.

PROdam telico, staro 10 mesecev, in kravo, staro 6 let, brejo 5 mesecev. Hrastar, Smolenja vas 15, Novo mesto.

PROdam kravo, brejo 8 mesecev, staro 8 let. Jože Udovc, Hrušica 7, Novo mesto.

PROdam radiokasetofon MBO 3300, star 3 leta. Cena 1,5 M. R. Strajnar, Češnjek 14, Trebnje.

PROdam rabljen italijanski športni voziček, sistem dežnik. Informacije na telefon 32-168, popoldne.

PROdam transportni trak (brez motorja), električnega pastirja, rolete (180 x 140) — 3 kose, (140 x 140) — 3 kose in (120 x 140) — 1 kos. Cena ugodna. Jože Selak, Dobova 4, Otočec, telefon 84-978.

ZAMRZOVALNO SKRINJO (410 l) prodam. Telefon 24-056.

PROdam kolo znamke Favorit, malo rabljen. Robert Kabur, Majde šile 20, Novo mesto.

KRAVO, brejo 8 mesecev, 3 tele, prodam. Anton Berus, Pod Trško goro 82, Novo mesto.

TOVORNO PRIKOLICO, nosilnost 500 kg, za osebni avto, primerno za vikend, s cerado, v odličnem stanju, prodam. Kovačič, Nad mlini 55 a, Novo mesto.

OTROŠKI VOZIČEK — italijanski, kombiniran (globok — športni), prodam. Laharnar, Nad mlini 55 a, Novo mesto.

PROdam kovinsko cisterno (2030 l), prosto stojčo. Telefon 56-654.

PROdam bendžo in električno kitaro. Informacije na telefon (068) 40-289, po 20.30 uri.

PROdam kravo po četrta telitvi, staro 6 let. Informacije na telefon (068) 85-975.

PROdam kobilo in plemensko žrebico. Jablan 5, Mirna peč.

PROdam pse, nemške ovčarje. Brezovar, Gradšče, Dolenjske Toplice.

PROdam betonsko železo Ø 6, Ø 12, Ø 14, v narejenih kosih in nekaj v kolobarju. Cena ugodna. Telefon 62-904, Brežice.

Prodam kravo staro 4 leta, drugič breja. Potočna vas 6, Ogled možen popoldan.

POSEST

PROdam parcelo (26 arov) blizu Leskovec pri Krškem. Senuše 39, Leskovec.

V OKOLICI Brežic najemem starejšo hišo (lahko tudi kmetijo). Možen je tudi odkup v naslednjem letu. Informacije na telefon (068) 61-591, proti večeru.

HISO z gostilno in mesarijo, 100 m² zemlje, velik parkirni prostor, primerno za vsako obrt, v predmestju Kočevja ugodno prodam z delnim obrobnim odplačevanjem. Naslov v upravi lista (4812/84).

VIKEND v Beli krajini z nekaj sadovnjaka, delno nedokončan, prodam. Vse informacije: Marko Žigon, Bratovževa ploščad 3, Ljubljana, telefon (061) 345-756.

PROdam HIŠO v Podturnu 84 pri Dolenjskih Toplicah. Zgrajena je do 4 faze in takoj vseljiva. Božidar Frunzič, Podturn 84, Dolenjske Toplice.

njem iz izkupnog ugodno prodam. Polovico na kredit. Telefon 62-904, Brežice.

PROdam dve stavbni parceli po 13 a v bližini Šmarjete. Lidija Koračin — Murgelj, Velika Bučna vas 32 a, Novo mesto.

PROdam hišo, njivo in vinograd (skupaj 90 a) na Zgornjih Vodalah v bližini Malkovca. Telefon (068) 22-977 ali (068) 79-351.

PROdam parcelo (približno 15 arov) v Srednjem Grčevju, blizu lovske koč. Telefon (068) 85-752, Dušan.

UGODNO prodam mlad vinograd, 200 m od ceste. Na parcelo je možen dostop z avtomobilom. Alojz Kozinc, Poklek 17, 68283 Blanca.

KUPIM

KUPIM gradbeno parcelo ali starejšo hišo med Novim mestom in Potočnem. Ponudbe na telefon 25-606 od 19. ure dalje. Drska 25.

ZAHVALA

V 65. letu starosti nas je po težki boleznj zapustil naš dragi mož, oče, dedek, tast, brat in stric

**JOŽE
JAMNIK**

iz Šentjerneja 20

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom in znancem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, izrekli sožalje, pokojnemu darovali cvetje in vence ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se duhovniku za opravljeni obred, pevčem v cerkvi, MEPZ Šentjernej, Šentjernejskemu oktetu, tozdoma HIPOT in UPORI ISKRA Šentjernej, kartuziji Pleterje, Mercatorju Šentjernej in osebju Splošne bolnišnice Novo mesto, posebno dr. Janežu in prim. dr. Novakovi.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Po težki in hudi boleznj me je v 79. letu starosti zapustil moj dragi mož

**FERDINAND
BUTALA**

iz Gradca 35

Prisrčno se zahvaljujem vsem, ki so mi kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih, še posebej pa zdravstvenemu osebju ZD Metlika, občinskemu komiteju ZK ZKS Metlika, ZB Gradac, Metlika in republiškem odboru ZB, Društvu upokojencev Gradac, Gasilskemu društvu Gradac, krajevni skupnosti Gradac, Garniziji V. P. Črnomelj, skupščini občine Metlika ter drugim družbenopolitičnim organizacijam, govornikom tov. Bajcu, tov. Šušteršiču in tov. Nemaniču za poslovilne besede, sosedom za nesebično pomoč in krajanom za izrečeno sožalje. Še enkrat vsem skupaj iskrena hvala!

Žalujoča žena Malka, brat Jože in ostalo sorodstvo

Koper, Maribor, Ljubljana

*LJUBIL SI ZEMLJO IN PESEM,
LJUBIL SI DOM
IN V TEM TIHEM CVETOČEM POLETJU
ODŠEL SI V VEČNI DOM.*

ZAHVALA

Nenadoma nas je za vedno zapustil naš sin, očka, brat, stric in svak

**STANE
PODLIPNIK**

Vrh 13 nad Boštanjem

Ob nenadni in boleči izgubi se prisrčno zahvaljujemo dobrim sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi kolektivom Konfekcije LISCA, Kopitarne, Komunale, Zdravstvenemu domu, pevskemu zboru iz Lisce, govorniku iz Lisce za poslovilne besede in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: oče, njegova Anica z otroki, brat Jože, sestre Pepca, Marica, Slavka z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame

ALOJZIJE MALERIČ

iz Črnomlja

se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, nam izrekli sožalje in pokojni darovali cvetje in vence, osebju Zdravstvenega doma v Črnomlju in osebju Doma miru v Metliki za nego in skrb v času njene boleznj in sostanovalcem bloka v Črnomlju za vso pomoč. Posebno zahvalo izrekamo organizaciji ZB Črnomelj in tovarišu Milanu Šimencu za poslovilne besede, tovarišici Enici Škof za njeno skrb in prizadevnost, da smo našo mamo tako lepo pospremili na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat najlepša hvala!

Sin Dušan z družino

*Kje si, ljubi mož in oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje so tvoje skrbne roke,
ki skrbele so za nas?*

ZAHVALA

Tragično nas je v 73. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče in dedek

**JOŽE
BREGAR**

Cerov log 20 pri Šentjerneju

Zahvaljujemo se sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Prisrčna hvala tudi nevrološkemu oddelku bolnišnice Novo mesto, IMV Novo mesto, IMV Šentjernej, Kremenu Novo mesto, Društvu upokojencev in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Terezija, otroci Tomaž, Jože, Albin, Martin in Zdenka z družinami

ZAHVALA

Ob izgubi ljube žene, mame in stare mame

PEPCE MEŽNARŠIČ

roj. Trček

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ji darovali vence in cvetje, jo spremili na njeni zadnji poti in počastili njen spomin. Zahvaljujemo se govorniku mr. ph. Gojku Jugu za besede slovesa, mestni godbi na pihala, gospodu župniku za poslovilni obred in pevčkam za zapete pesmi. Hvala vsem za izražena pisna in ustna sožalja.

Vsi njeni

Metlika, avgusta 1984

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mame in stare mame

MARIJE BAKŠE

roj. Vidmar

iz Črmošnjic pri Stopičah

se zahvaljujemo vsem svojcem in sosedom za pomoč in darovano cvetje. Še posebej zahvala zdravniškemu osebju v Novem mestu in na Onkološkem inštitutu v Ljubljani, ki je pokojni poštvalno lajšalo zadnje bolečine.

Žalujoči: sin Cveto z ženo, vnuka Dušan in Cvetko

ZAHVALA

Ob smrti našega očeta

**ANTONA
OBŠTETARJA**

iz Mačkoveca pri Dvoru

se prisrčno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjene vence in cvetje, vaščanom in sosedom, posebno Marini Veselič, delovni organizaciji IMV-tozd Transport in DPS SRS za podarjene vence. Hvala Društvu upokojencev Dvor in govorniku Mirku Reparju, pogrebčem, župniku za lepo opravljeni obred in vsem, ki ste nam izrazili sožalje ter nam kakorkoli pomagali.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob nenadni smrti naše mame

MILKE FRIC

roj. Bobnar

iz Dolenjskih Toplic 111

se prisrčno zahvaljujemo darovalcem cvetja, Društvu upokojencev, OOOB, krajevni skupnosti Dolenjske Toplice in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti ter nam kakorkoli pomagali ob njeni smrti. Še posebej se zahvaljujemo njenim sosedom iz Dolenjskih Toplic, ki so ji pomagali in jo bodrili v zadnjih trenutkih življenja.

Hčerki Milena in Martina z družinama ter ostalo sorodstvo

Novo mesto, dne 13. avgusta 1984

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi naše ljube mame in babice

**MARIJE
BAKŠIČ**

iz Golega vrha 4, Raka

se zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, posebno družini Tomažin iz Smednika, dohovnikoma za tolažilne besede in opravljeni obred, cerkvenemu zboru za zapete žalostinke ter vsem darovalcem cvetja in vencev.

Žalujoči: sinova Jože in France z družino, sestra Nežka in brat Matija z družinama

V SPOMIN

19. avgusta je minilo leto dni, odkar se je nepričakovano poslovil od nas nezpozabni dobri mož in očka

**JOŽE
KERIN**

iz Mikot 15, Raka

Čas neizogibno beži, a bolečina ostaja, bolečina nedoživetega, bolečina spomina. Kar živi v tebi, s teboj, to je nepozabno in neminljivo. Zato bo naš očka živel večno v naših srcih in mislih, ker je bil in bo ostal del našega življenja. Hvala vsem, ki se ga spominjate, prinašate cvetje in prižigate sveče na njegovem mnogo prebranem grobu.

Žalujoči: žena Cvetka, sin Dejan, hčerka Jožica, sestra in bratje z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubljenega moža, očeta in starega očeta

**ŠTEFANA
GABRIČA**

iz Gor. Lepe vasi

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, posebno Starčevim, Prevejškovim, Gabrčevim in Kerinovicem za vsestransko pomoč v najtežjih trenutkih, zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnišnice v Brežicah ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje pokojnemu darovali cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Zahvala velja tudi pevskemu zboru, župniku za opravljeni pogrebni obred, govorniku za poslovilne besede, tovarnarna Labod in Celuloza za podarjeno cvetje. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoči: žena Marija in hčerka Anica z družino

MIMICA SINTIČ

Za Mimico Sintič iz Dolnje Pirošice je kmetovanje najlepši poklic. Za nobeno službo ga ne zamenja. Oba z možem sta zrasla na kmetiji, zato ju še iz otroških let spremlja veselje do dela na zemlji. Mož je kmet samo popoldne, dopoldne pa avtomehanik pri Slovenija-avtu v Krškem. Doma v prostem času pastori vse, česar žena in otroka ne utegnejo.

Pri delu je Mimica zelo zagnana. Veliko opravil naredi s stroji, ker je kmetija mehanizirana. Čas je zanjo zlato, zato se na njivo odpelje zdaj s traktorjem zdaj s stoenko in prikolico. Vedno mora kaj pripeljati s polja, travnika ali iz trgovine. Sintičevi imajo 15 parcel, od katerih so najbližje sto do dvesto metrov stran, najbolj oddaljene pa tri kilometre daleč. Njihova kmetija je živinorejsko usmerjena, vendar zadnje čase slovi tudi po pridelovanju pšenice. Mimica je članica TOK in ima za kooperacijo desetletno pogodbo. Letos je pridelala blizu dvajset ton pšenice. Od tega je pustila doma nekaj več kot dve tona, drugo je oddala. Nad letino je bila tokrat razočarana. Računala je na trideset ton zrnja, vendar sta ji suša in plesen na Krškem polju vzeli tretjino pridelka ter vsem skupaj zagrenili beli kruh. Čeprav je s pšenico precej dela, Mimica

ne bo odnehala. Upa, da bodo še dobre letine, kakršna je bila predlanski. Ko je ona osvojila nagrado za kakovost. Do jesenske setve bo obvezno zamenjala seme. S sorto balkan je bila veliko bolj zadovoljna kot z goranko.

S postavitev novega hleva se bo tej navdušeni živinorejki izpolnila življenjska želja. Dolgo že čaka nanj, ker ga niso smeli graditi na lastnem zemljišču zunanji vasi. Zdaj bo stal poleg hiše. Načrti so v glavnem napravljeni, in Mimica na tihem upa, da bo čredo desetih krav še letos pomnožila z desetimi telicami. V sedanjem hlevu je velika stiska, zato jo delo pri živini zelo izčrpa. Krave vse leto hranijo samo pri jaslih. Zelo so utrujene. To se pozna tudi pri mleku, saj so ga lani oddali 25 tisoč litrov a letos računajo le na 20 tisoč. Mimice zaradi tega nikoli ne prevzame malodušje.

"Pomembna je edinole volja," pravi "in te mi nikoli ne bo zmanjkalo." Upa, da bo prav zaradi volje še marsikaj dosegla, ne samo ona, ampak vsa družina.

Od treh otrok se bo kmetiji najbrž posvetil najmlajši, desetletni Boštjan. Če se bo premislil, še vedno lahko ostane doma sedem let starejša Mojca, medtem ko je 22-letna Diana odšla zdoma in ima že svojo družino. Boštjana bodo poslali v kmetijsko šolo. Mati je nima, se pa redno izobražuje na predavarnjih za kooperante, sledi kmetijske oddaje na radiu in televiziji ter vestno prebira Kmečki glas. Strokovne članke izrezuje tudi iz drugih časopisov. To je njen konjiček v prostem času. Od doma je sploh ne mika. Poleti so ji v razvedrilo večeri, ko grejo po opravljenem delu v poznih urah vsi skupaj na kopanje v romantično okolje Klunovih Toplic. "Če bi si kdaj z možem lahko oatrgala za več dni zdoma, potem bi šla v hribe, na Lisco, nikoli na morje," pravi Mimica, prepričana, da edino gore človeka zares pomirijo in osvežijo.

JOŽICA TEPPEY

Odkrili bogato eneolitsko „vas“

V Moverni vasi pri Semiču so arheologi pred kratkim opravili del izkopavanja ene ključnih bakrenodobnih naselij — Nadaljnje raziskave v načrtu

MOVERNA VAS — V okviru raziskovalne teme „Neolit in eneolit v Sloveniji“, ki jo vodi dr. Tatjana Bregant, profesorica arheologije na filozofski fakulteti v Ljubljani, so pretekla dva tedna raziskovali bakrenodobno naselbino v Moverni vasi pri Semiču. Ta naselbina dopolnjuje podobno razvoja mlajše kamene in bakrene dobe, ki ga spremljajo s sistematičnimi raziskavami v vzhodni, osrednji in zahodni Sloveniji že več kot 20 let.

Osem raziskovalcev je že s pomočjo le 32 kv. metrov velike sonde ugotovilo, da je bilo eneolitsko naselje v sedanjih Moverni vasi, ki je ležalo na rečni terasi Krupe, precej intenzivno poseljeno ter da so se prebivalci ukva-

rjali s poljedelstvom. O tem pričajo tudi veliko različnih kamnitih orodij in orožij, kot so puščice, strgala, praskala, nožiči, sekire. V primerjavi z drugimi naselbinami, ki so jih raziskovali doslej, je zelo veliko fragmentov lončenine, ki pričajo o številnih tipih posod z bogato ornamentiko in fino keramiko. Zato je gotovo utemeljena trditev dr. Bregantove in njenega asistenta Mihe Budje, da je to naselje za južno Slovenijo eno ključnih, če ne celo najpomembnejših za to dobo.

Tako se je izkazalo, da bodo morali raziskovati naprej, če želijo ugotoviti odnose med hišami ter prostori v njih.

M. BEZEK

ENEOLITSKA RAZISKOVANJA V MOVERNI VASI — Minula dva tedna so študenti arheologije iz Ljubljane z dr. Tatjano Bregant in asistentom Mihom Budjo na čelu v Malnaričevem sadovnjaku v Moverni vasi opravili prvi del izkopavanja eneolitske naselbine. Bogate najdbe so potrdila razmišljanja o nadaljnjih raziskavah, kar podpirajo tudi gostoljubni Malnaričevi, pri katerih so arheologi dobili hrano in prenočišče, ter vsi Moverčani. (Foto: M. Bezek)

POSEBNEŽEVA SMRT

METLIKA — Na seniku v Boldražu so 19. avgusta našli mrtvega 48-letnega Ljubana Sameca iz Gline na Hrvaškem. Samec je zadnjih 20 let popotoval po metliški okolici in se preživljal s priložnostnimi zaslužki. Zdravnik je ugotovil, da je Samec umrl naravne smrti.

KOZOLEC POGOREL DO TAL

KRŠKO — V kozolec Franca Ančimerja iz Zaloga pri Krškem je 12. avgusta udarila strela. Poslopje je pogorelo do tal, v njem pa 25 ton sena, šest ton slame, voz in nekaj lesa. Škode je za 750.000 din. Ogenj so pogasili poklicni gasilci iz Krškega in prostovoljci iz okoliških vasi.

ZA MILIJON DIN ŠKODE

SEVNICA — Požar, ki ga je 12. avgusta zvečer zanela strela na gospodarskem poslojpu Franca Lamovša iz Velikega Cirkna pri Sevnici, je povzročil za milijon dinarjev škode. Do tal je pogorelo gospodarsko poslopje. Stiri tone sena in kmečki orodje.

JUTRI HENČKOV ANSAMBL NA GLAVNEM TRGU

NOVO MESTO — V okviru poletne turistične popestrive bo v petek, 24. avgusta, od 21. ure naprej na Glavnem trgu v Novem mestu igral narodnozabavni Henčkov ansambel. Vabljeni!

A. LEVSTEK

GASILSKO DRUŠTVO Grmovlje pri Škocjanu prireja v nedeljo, 26. avgusta, veliko vrtno veselico s pričetkom ob 17. uri. Zabaval vas bo ansambel NOVI PRUJATELJI. Vabljeni! 571/34—84

Suhorobarski kruh je še vedno dober

Priloge na sejmu suhe robe, ki bo v začetku septembra v Ribnici

RIBNICA — 2. septembra bo 9. tradicionalni sejem suhe robe, lončarstva in obrtne dejavnosti. Semeni bo sestavljen iz kulturnega in etnološkega programa, razni obrtniki pa bodo na stojnicah prodajali svoje blago. V okviru kulturnega programa bo ob desetih otvoritvenih likovnih razstavah v Domu JLA in kiparska razstava v Gradu, poleg teh dveh pa bodo še razne druge razstave, kot: gob, ročnih del ribniških žena idr.

Letošnji sejem bo po vsej verjetnosti prerasel okvire občinskih meja. Zaradi etnoloških kvalitativnih dobav v slovenskem prostoru značaj etnološko-turistične priraditve. Pokrovitelj je Zveza obrtnih združenj Slovenije ob finančnem sodelovanju gospodarskih organizacij, ki imajo svoje enote na območju občine. Posebni letošnje priraditve bo nagradni kviz, ki ga bodo v gradu organizirali novinarji Dela v okviru akcije Poletje 84. Naslov kviza bo „Ročne spretnosti in kranjska pamet“.

Organizatorji priraditve so delavci Turističnega društva Ribnica, ki z veliko navdušenja in težavami pripravljajo to veliko priraditve. Andrej Klemenc, predsednik Turističnega društva, pravi, da je njihova želja ne le prikazati zgodovino suhe robe, temveč tudi pokazati mladim, da se s suho robo da še tudi dandanes zaslužiti in dostojno preživljati se.

A. LEVSTEK

NAŠLI RAKETO PROTI TOČI

KRŠKO — Na polju pri Dolenji vasi so 12. avgusta našli neaktivirano raketo, ki jo uporabljajo proti toči.

Izstrelek, na katerem je bila oznaka RO „1. december“ Titograd, so poslali posadki radarskega centra na Lisci. Rakete iz Titograda že dlje časa slove po velikem odstotku nezanesljivosti.

Vse, od tamburice do pip

Zanimiv konjiček Šnelerjevega Karla iz Kota

KOT V POLJANSKI DOLINI — Ker se je razjel nad javorovimi pipami za sode, ki jih je kupoval drugje, se je Karel Šneler iz Kota pred štirimi leti odločil, da naredi sam pipo iz lesa, ki se ne bo napenjal. Odločil se je za slivo, ki ima masten les, priznava pa, da je uporabna tudi tisa.

Piparstvo je za upokojenega Šnelerjeva konjiček, ki ima tudi grenke plati. Potoži, da je težko dobiti slivov les, največkrat pa mu priskočijo na pomoč s posekanim drevosom sosed. Sliva mora biti namreč dovolj debela, ker jo mora razčetrati, potem pa razreže na 30 centimetrov dolge kose, obteže in dva meseca suši. Pohvali, da za njegove izdelke še nikoli ni bilo reklamacij, kupec pa ima veliko, saj je edini pipar v vsej dolini. Izdelovanje je v glavnem strojno, naredi po štiri pipe na dan, vse pa proda kar v svoji delavnici.

Seveda si je Karel sam naredil tudi svedre in stroj za izdelavo pip, le motor je kupil. Ljudje ga poznajo tudi po izdelovanju mlinov za mletje grozdu, ki so prirajeni tako, da je na njih moč mleti tudi slive. Najbolj pa je ponosen na violino, ki so jo njegove

spretne roke naredile še v mlajših letih. S to violino in z vrsto drugih instrumentov je zabaval ljudi po Poljanski dolini, saj je bil poleg vsega drugega tudi vaški muzikant.

B. M.

Karel Šneler: „Najbolj sem ponosen na violino, v katero sem se, preden sem jo sestavil, podpisal ter tako dokazal, da je moje delo.“

Veselice so za trening

„Kočevski medvedi“ so za zdaj pop rock skupina — Spet na radio in TV? — Trikon dober pokrovitelj

KOČEVJE — Čeprav so skupaj komaj pol leta, so že nastopili v televizijski oddaji Pop delavnica in radijski oddaji Spoznavajmo svet in domovino. Glasbeno rock skupino Kočevski medvedi sestavljajo: Stane Zajc — bobni, Anton Repar — bas kitara, Dušan Vlašič — ritam kitara, Uroš Novak — solo kitara, Uroš Planinc — klaviature in sintetizer. Uradnega vodje skupina nima, bolj kot ostali pa si prizadeva Uroš Novak.

Niso se še odločili, kateri zvrsti glasbe se bodo posebej posvetili. „Najprej bomo preizkusili drug drugega in odziv občinstva.“

Besedila pesmi so angažirana. Zanje se trudi več ljudi. Nekaj idej je imel Novak, potem pa so jih skupaj obdelali. Pomaga jim Milan Hribar, pevec bivšega ansambla Prah, sodelujejo pa še z Dušanom Bižalom. Pravijo, da jim je ogromno pomagal Dragan Gašič, ki je bil njihov producent pri snemanju.

Trenutno igrajo na raznih plesih in veselicah. Na ta način si nameravajo priskrbeti denar za nakup opreme, ki jim zdaj še manjka, je pa najna za uspešno nastopanje. Veselice in plesi so koristni tudi zato, ker potrebujejo določene kilometre, bi rekli v njihovem jeziku.

Kočevski medvedi razmišljajo tudi o našem odnosu do glasbe in zabave. Planinc pravi dovolj jasno: „V Gorskem kotaru je glasbena kultura na precej višji ravni kot pri nas.“ Prepričani so, da bi morali odgovorni ljudje bolj poskrbeti za zabavo mladine. V Kočevju bi bilo treba šele ustvariti tradicijo zabave, kajti če bi bila tradicija, bi se marsikaj slabega spremenilo na boljše. Zagotovo bi bilo manj pretepov in brezsmiselnega pijančevanja.

A. LEVSTEK

GASILSKO DRUŠTVO Grmovlje pri Škocjanu prireja v nedeljo, 26. avgusta, veliko vrtno veselico s pričetkom ob 17. uri. Zabaval vas bo ansambel NOVI PRUJATELJI. Vabljeni! 571/34—84

Združenje šoferjev in avtomekanikov Novo mesto

VABILO

Vabimo vas na tovariško srečanje članov ZSAM Novo mesto, ki bo v nedeljo, 2. septembra, na Gorjancih, pri Miklavžu. Prevoz bo zagotovljen z avtobusi ZSAM. Odhod avtobusov bo ob 9. uri izpred blagovnice KZ v Zabji vasi.

Vabljeni vsi člani ZSAM Novo mesto z družinami in prijatelji. Prosimo, če imate možnost, sporočite svojo udeležbo po tel. 21—040 tov Ludoviku Hočevarju (sob. Novo mesto Novi trg 6.).

Za jedačo, pijačo in dobro razpoloženje bo poskrbljeno.

ZSAM Novo mesto
Izvršilni odbor
565/34-84

KOČEVSKI MEDVEDI — Njihov glas se najdlje širi zaradi kasete „Pop delavnica“.

Vesela „oslovska noč“

Geslo je bilo: vsaj za eno noč pozabiti skrbi

MOZELJ — Na „oslovska noč“ v Mozelj so vozili goste iz Kočevja posebni avtobusi, in nato seveda „osle“ tudi domov, da miličniki ne bi imeli preveč dela z odvzemanjem vozniških. Za ples je tisto noč igral ansambel Vilija Petriča, peča pa je Majda Renko, staro in mlado je zabaval tudi Andrej Šifrer.

Za začetek je Šifrer poklical male k sebi, starše pa je napodil za šank. Ko pa je izvedel, da je čisti dobiček veselice, se pravi „oslovske noči“, namenjen za gradnjo mozeljskega vodovoda, je širokogrudno izjavil, da bo dal tudi on za dva decil, čeprav to ni njegova navada.

Kosti udeležencev veselice so se le počasi ogrevale. Kljub poskočnim melofilijam na začetku ni nihče plesal. Zato je posredoval kar sam vodja ansambla, Vili Petrič, češ: „Zavrtite se, saj to ni koncert! Igramo za ples.“ Uspehi je dosegel šele, ko jih je izzval: „Se bojite za pijačo, da vam je ne bi

kdo med pesmi spri, kar brez skrbi bodite, saj nismo na Štajerskem!“

Na „oslovske loterije“ je bilo prek 600 dobitkov, a kljub temu so bili dobitki zelo redki. Se je pa za vodovod več nabralo. Nekateri so imeli srečo, kot domačin Tone Praštal, ki je zadel tri tone žilvskega gnoja, z nekaterimi pa se je sreča nekoliko poigrala, kot s tistim petnajstletnim fantom, ki je zadel zavitek higienskih vložkov.

Za zaključek uradnega „dela „oslovske noči“ je Ive oznail, da je oslica Frida Lepotica večera, osvoji pa jo lahko vsak. Začela se je dolgotrajna licitacija oslice, ki je samo za 16.000 din premenjala lastnika. Pravega navdušenja za nakup ni bilo.

Vesela oslovska noč se je za mnoge „osle“ končala šele zgodaj zjutraj. Nekateri so utrujeni zgrešili vrata domačega hleva in zvonili po stanovanjskih blokih.

J. PRIMC

OSLOVSKI ANSAMBL — Udeležence Oslovske noči v Mozlju je prijetno zabaval tudi „oslovski ansambel“, ki ga je organiziral in vodil sam ljubljenec mladih Andrej Šifrer. (Foto: Primc)